

Budsjettnemnda for jordbruket
12.04.2019

Utredning nr. 1

Jordbrukets totalregnskap 2017 og 2018
Jordbrukets totalbudsjett 2019
Registrerte og normaliserte tall

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	4
1.1	Generelt	4
1.2	Avgrensinger og beregningsprinsipper i Totalkalkylen	4
1.3	Resultatmål i Totalkalkylen	6
1.4	Tørkesommeren 2018.....	6
1.5	Resultater etter registrerte og normaliserte regnskaper	10
1.6	Utviklingen i resultatmål, arbeidsforbruket, areal, investeringer og husdyr.....	14
1.7	Endringer i inntektsforutsetninger, tap ved markedsoverskudd og volumutvikling	21
1.7.1	Marked, produksjon og etterspørsel	21
1.7.2	Inntektseffekter av markedssituasjonen	22
1.7.3	Volum- og prisindekser for Totalkalkylen	29
1.8	Forklaring til variasjon mellom år.....	32
1.8.1	Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk	32
1.8.2	Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene.....	32
1.9	Prisstigning i budsjettåret	33
1.10	Realrente på lånt kapital	34
1.11	Totalkalkylen og skatt	36
1.11.1	Forklaring av beregningene	37
1.11.2	Jordbruksfradraget i Totalkalkylen	37
1.12	Produktivitet	38
1.13	Usikkerhet ved datamaterialet	41
1.14	Større endringer som har endret tallseriene bakover.....	41
1.15	Budsjettering av tilskudd.....	42
2	SAMMENDRAG AV UTVIKLINGEN I NORMALISERTE REGNSKAP FRA 2014 TIL BUDSJETT 2019	43
3	REGISTRERTE OG BUDSJETTERTE TALL FOR PERIODEN 2016 – 2019	45
3.1	Utviklingen fra år til år i følge beregningene i 2019.....	46
3.1.1	Forklaring til de største endringene fra 2017 til 2018.....	46
3.1.2	Forklaring til de største endringene fra 2018 til 2019.....	47
4	SAMMENLIGNING MED FJORÅRETS BEREGNINGER.....	49
4.1	Året 2017.....	50
4.2	Året 2018.....	50
5	REGISTRERTE REGNSKAPER - OVERSIKT	52
5.1	Tabeller som gjelder registrerte regnskaper	53
5.2	Forbrukstabeller	78
6	NORMALISERTE REGNSKAPER	81
6.1	Innledning.....	81
6.2	Tørkesommeren 2018.....	81
6.3	Bakgrunn og framgangsmåte	81
6.4	Generelt om beregningsprinsippene.....	82
6.5	Begrensninger.....	82
6.6	Nærmere om prinsippene for normaliseringen.....	83
6.6.1	Planteproduksjon	83

6.6.2	Normalisering av husdyrproduksjonen	83
6.6.3	Endringer i husdyrbestanden	84
6.6.4	Normalisering av kostnadspostene	84
6.6.5	Direkte tilskudd	85
6.6.6	Renter på lånt kapital.....	85
6.6.7	Leasing	85
6.7	Jordbruksfradrag.....	85
6.8	Resultater av beregningene	86
6.8.2	Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper	88
6.9	Sammenligning med fjorårets beregninger	89
6.9.1	Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene	89
7	UTVALG AV TABELLER FRA NORMALISERTE REGNSKAPER	92

1 Innledning

1.1 Generelt

Totalkalkylen for jordbruket 2019 omfatter:

- Revidert regnskap 2017
- Foreløpig regnskap 2018
- Budsjett 2019

I denne utredningen presenteres en oversikt over resultatene fra Totalkalkylen 2019 med vedleggstabeller og sammendragstabeller fra beregninger med både registrerte og normaliserte tall. Det er videre tatt med tabeller som viser antall bedrifter, registrert arbeidsforbruk, areal, investeringer, husdyrtall samt forbruksutviklingen for kjøtt og egg. De registrerte tallene skal vise faktiske inntekter og kostnader i de enkelte år. Dette betyr at det kan være store variasjoner i inntektene mellom ulike år pga. varierende vær og tilfeldige utslag av stor økonomisk betydning i registrerte regnskaper. Disse variasjonene er forsøkt jevnet ut ved beregningen av normaliserte regnskapstall. Den omfattende tørken sommeren 2018 påførte jordbruket betydelige inntektstap, og det ble gjennomført en rekke tiltak som ga økte kostnader på en rekke poster i regnskapet både i 2018 og 2019. Det har derfor vært en særskilt utfordring å tallfeste alle ekstra kostnader, samt å vurdere hvilke poster som bør normaliseres i årets utredning. Dette er omtalt i kapittel 1.4. Normaliserte regnskaper er presentert i kapittel 6.

Utredningen inneholder videre en sammenligning av fjorårets beregninger med årets beregninger for årene 2017 og 2018. Dette gjelder både for registrerte og normaliserte regnskaper.

1.2 Avgrensinger og beregningsprinsipper i Totalkalkylen

Totalkalkylen for jordbruket utarbeides med grunnlag i Hovedavtalen, som en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene. I forhandlingene brukes totalkalkylen for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet. Totalkalkylen er et sektorregnskap som skal vise totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsressurser, herunder jord. Sektoren «jordbruk» er definert ut fra de varer som er regnet som jordbruksvarer. Dette innebærer at jordbrukshusholdningenes andre inntekter, dvs. fra skogbruk, lønns- og kapitalinntekter, andre næringer og tilleggsnæringer som turisme, holdes utenom. Resultatmålene som beregnes i Totalkalkylen er «Vederlag til arbeid og kapital» og «Vederlag til arbeid og egenkapital».

Totalkalkylens sektoravgrensing innebærer at en legger til grunn at alt jordbruksareal i Norge tilhører sektoren «jordbruk». Beregningene er avgrenset til økonomiske transaksjoner mellom jordbrukssektoren og andre sektorer. For jordbrukssektoren vil disse

Økonomiske transaksjonene framkomme som inntekter eller kostnader. Økonomiske transaksjoner innen sektoren, defineres som intern omsetning, og vil ikke påvirke sektorens sluttresultat. Slike interne transaksjoner kan være kjøp og salg av grovfôr og maskintjenester. Økonomiske transaksjoner innen sektoren knyttet til kjøp/salg av jord eller jordleie, regnes derfor også som internomsetning. Det gjøres ingen skille på om disse transaksjonene foregår mellom aktive utøvere og jordeiere uten næringsinntekt fra jordbrukssektoren.

Beregningen av jordbrukets bokførte kapital omfatter både egen og leid jord. Gjeld på bruk uten næringsinntekt (bortleide/forpaktede bruk) knyttet til jorda disse eier, inngår som en del av sektorens samlede gjeldsmasse. Realrentekostnaden på denne gjelda påvirker derfor resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital». Også kjøp av jord påvirker resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» direkte i den grad det påvirker endring gjeldsmassen i forbindelse med opptak av lån i forbindelse med jordkjøpet. Tilsvarende betraktninger gjøres også på andre områder, for å gjøre beregningsprinsippene konsistente, for eksempel leie/kjøp av melkekvoter.

For andre beregningsprinsipper nevnes at ved forhandleromsetning av brukte landbruksmaskiner, føres nettokostnaden i administrasjon/omsetning som kostnad for sektoren. Dette gjelder også kjøp og salg av melkekvoter. Korn, unntatt det som brukes som eget fôr, selges derimot ut av sektoren og kjøpes tilbake som kraftfôr, og framkommer dermed på både inntekts- og kostnadssiden. Restverdien av bygninger og maskiner på bruk som går ut av drift, trekkes ut av kapitalgrunnlaget. Det søkes konsistens mellom det som inntekts- og kostnadsføres, dvs. inntekter/kostnader relateres til tilhørende kostnader/inntekter. Det medfører at en inntektsfører verdien av jordbrukets ressurser brukt utenfor jordbruket. For maskiner aktivert i,- men brukt utenom jordbruket, inntektsføres for eksempel jordbruket for kapitalslitkostnadene knyttet til denne bruken.

Arbeidsforbruket som inngår i beregningen av «Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk», baserer seg på SSBs arbeidskraftsundersøkelser. For pelsdyr gjøres det et tillegg i arbeidsforbruket siden pelsdyr ikke inngår i materialet fra SSB, mens pelsdyr regnes som en del av jordbrukssektoren. Det gjøres ikke noe skille på om arbeidet er utført ved egen eller innleid arbeidskraft, da resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» er et vederlag til alt innsatt arbeid, uavhengig av hvem som utfører arbeidet, og all innsatt egenkapital.

1.3 Resultatmål i Totalkalkylen

I Totalkalkylen beregnes følgende tre resultatmål:

- Vederlag til arbeid og kapital
- Vederlag til arbeid og egenkapital
- Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget

«Vederlag til arbeid og kapital» beregnes ved at alle inntekter fratrekkes ikke-varige driftsmidler samt kapitalkostnader. Kapitalkostnadene (avskrivningene) beregnes ut fra et prisnivåjustert kapitalgrunnlag for de avskrivbare driftsmidlene. Dvs. at kapitalgrunnlaget justeres til dagens priser ved hjelp av konsumprisindeksen. Resultatet «Vederlag til arbeid og kapital» skal gi avkastning til all kapital, herunder kapital bundet i jord. I resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» trekkes realrentekostnadene på den lånte delen av kapitalen i fra «Vederlag til arbeid og kapital». Dette resultatmålet skal gi avkastning til arbeid og egenkapital. Bruken av realrentekostnad har sammenheng med at kapitalen prisjusteres (kapitalslit beregnet til dagens prisnivå). Prinsippet for beregning av kapitalkostnadene innebærer at det beregnede inntekten i Totalkalkylen, kan forbrukes uten å redusere den investerte kapitalens kjøpekraft. I resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget» legges verdien av det skattemessige jordbruksfradraget i positiv næringsinntekt fra jordbruket til «Vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital inkl. effekt av jordbruksfradraget» beregnes kun pr. årsverk

Fordi Totalkalkylen viser resultatmål for landet som helhet og alle produksjoner i gjennomsnitt (pr. årsverk), vil ikke Totalkalkylen være sammenliknbart med regnskapet for den enkelte aktive utøver. Referansebrukene, som bygger på regnskapstall fra Driftsgranskingene, vil uttrykke økonomien på enkeltbruksnivå etter driftsform og størrelse i ulike deler av landet. På foretaksnivå, i Driftsgranskingene/Referansebrukene, føres f.eks. jordleie, leie/kjøp av melkekvote, fôr og maskintjenester som kostnader og eventuelt inntekt i de foretakene som har slik kostnad/inntekt. Dette fordi dette er kostnader/inntekter som påvirker den enkelte næringsutøvers økonomiske resultat.

1.4 Tørkesommeren 2018

Tørke i 2018 påvirket mange bønders inntekt i betydelig grad, både gjennom delvis sterkt reduserte inntekter og økte kostnader, særlig til kjøp av fôr. Kornproduksjonen ble redusert med 48 prosent fra 2017. I forhold til normalårsavlingen for 2018 var nedgangen på 43 prosent. Det var også betydelig avlingssvikt for noen grønnsaker, mens andre grønnsaker, poteter og frukt og bær ble mindre påvirket økonomisk, delvis som følge av vanning av arealene og økte priser. Engavlingene ble redusert med 25 prosent i forhold til avlingene i 2017, mens reduksjonen var på 29 prosent målt i forhold til normalårsavlingen for 2018. Nedbør på slutten av vekstsesongen, gjorde at grovfôravlingene for vekstsesongen samlet ble klart høyere enn prognosene som lå til grunn for tilleggsforhandlingene til jordbruksavtalen i slutten av august.

I husdyrholdet medvirket risikoen for fôrmangel gjennom vinteren til bla. økt slakting av storfe. Melkekvotene for kvoteåret 2018 ble økt med 6 prosent for å unngå for lav produksjon. Det kan ha gitt utsatt slakting av kyr til 2019, og kvoteøkningen ga betydelig produksjonsrespons. Totalt sett ble endringene i bruttoinntektene i husdyrholdet mindre enn for planteproduksjonene.

Avlingssvikten gjorde at forbruket av kraftfôr økte og det ble importert betydelige mengder grovfôr. Halm fra kornproduksjonen ble også tatt i bruk i fôringen i vesentlig større omfang enn på mange år. Geografisk variasjon i behov og tilgang til grovfôr, ga unormalt høye fraktkostnader for grovfôr. Det finnes ingen sikre datakilder til samlede fraktavstander og -kostnader. Basert på det man har hatt tilgjengelig av data har Budsjettnemnda gjort et anslag på disse kostnadene. Svært dårlig plantevekst og lave avlinger ga samtidig reduserte kostnader for noen poster, som plantevernmidler, overgjødning, fôrhøsting, skurtresking, tørking og transport av korn. Mange brukte ekstra diesel og strøm til vanning, men det ble også spart en del diesel til mindre kjøring i sprøyting overgjødning og frakt. Tørkesituasjonen ga også økt arbeidsinnsats til halmberging, flytting av dyr, gjerding og økt utnytting av utmarksbeite. Men på noen områder ga også tørken redusert arbeidsforbruk pga. mindre fôrhøsting, overgjødning og sprøyting. Det har ikke vært mulig å framskaffe data for å beregne nettoeffekten på arbeidsforbruket samlet..

Totalkalkylen er et sektorregnskap for jordbrukssektoren. Det er omsetning til og fra sektoren som måles, med sikte på å måle utviklingen i avkastningen til arbeid og egenkapital satt inn i jordbruksproduksjon. Når en bonde kjøper grovfôr fra en annen bonde, blir kostnaden for den ene til inntekt for den andre. Lave avlinger ga betydelige kostnader til kjøp av fôr for husdyrprodusenter, mens selgere av grovfôr fikk klart høyere pris for en lavere avling og inntekten ble påvirket i mindre grad. Det er derfor økt import av grovfôr og innleid transport ved internomsetningen som er den økte kostnaden for sektoren jordbruket. På samme måte blir det ført økte kostnader til innkjøp av driftsmidler for fôrbehandling av halm.

Tørken i 2018 vil ikke bare påvirke regnskapsåret 2018, for eksempel ved endringer i husdyrbestanden, økt fôrkjøp og forskyvinger som påvirker periodiseringen av inntekter, tilskudd og kostnader i regnskapet. Det har gitt betydelige nye utfordringer i utarbeidningen av normalisert regnskap i 2019.

For planteproduksjonene har nemnda gjennomført normaliseringen på vanlig måte, bl.a. ved å beregne inntektene ut fra normalårsavlinger basert på en dataserie på 14 år. Erstatningsutbetalingene over avlingsskadeordningen til planteproduksjoner for salg er glattet over samme 14-årsperiode. Avlingsskaden for grovfôr kommer hovedsakelig inn i regnskapet gjennom økte kostnader på en rekke poster, som økt kjøp av kraftfôr, import av grovfôr, halmberging, omfattende og delvis lange frakter av fôr. Det er også mindre innsparinger på noen poster. I stedet for å forsøke å korrigere alle relevante kostnadsposter til "normalårsnivå", har nemnda i normaliserte regnskaper valgt å bruke kostnadstallene fra registrert regnskap for 2018 og 2019 for disse postene. Samtidig er de registrerte utbetalingene over avlingsskadeordningen til grovfôr utbetalt i 2018 og 2019, ført direkte på inntektsiden, uten normalisering. Det innebærer at inntektsutviklingen ikke er normalisert for det grovfôrbaserte husdyrholdet, verken kostnader eller

erstatningsutbetalinger. På denne måten unngår en å trekke med seg store beløp på inntekts- og kostnadssida over den samme perioden som avlingene normaliseres.

Siden året 2018 har medført store avlingsreduksjoner og erstatningsutbetalinger, samtidig som en har hatt store kostnadsøkninger på flere poster, mens andre poster har gitt kostnadsbesparelser, har Budsjettnemnda ikke funnet en metode for normalisering som ikke har svakheter. Budsjettnemnda vil derfor understreke at det er større usikkerhet i den beregnede inntektsutviklingen fra regnskapsåret 2017, til foreløpig regnskap for 2018 og budsjettet for 2019, enn normalt. Dette gjelder både registrert og normalisert regnskap. Det er derfor større grunn enn vanlig til å vurdere inntektsutviklingen over flere år.

I tabell 1.1 er det gitt et anslag over inntektstapet og de viktigste postene som har fått økte kostnader som følge av tørken sett i forhold til om 2018 hadde vært et normalår. Tapene vil fordele seg over både 2018 og 2019, og er derfor vist samlet i tabellen. Siden en ikke normaliserer husdyrproduksjonen og med noen få unntak heller ikke kostnadene, er tapet avhengig av hvilken «normalårsinntekt/-kostnad» en legger inn for disse postene. For storfe, kraftfôr, importert høy og halm, ammoniakk, plantevernmidler og frakt av grovfôr, er budsjettet for 2018 fra i fjor benyttet som sammenligningsgrunnlag.

Tabell 1.1 Anslag inntektstap og økte kostnader pga. tørken i 2018¹

Korn, erter og oljefrø ²	-1 340
Grønnsaker ²	-70
Innenlandsk salg av høy ²	-30
Storfe ³	70
Buskapsverdi storfe	-280
Anslag inntektstap	-1 650
Anslag lagerendring grovfôr	-540
Kraftfôr drøvtyggere ⁴	450
Importert høy og halm ³	280
Frakt grovfôr ³	180
Frakt korn ²	-20
Fyringsolje korntørker ²	-30
Vanningskostnader ³	70
Fôrkonserveringsmidler, ammoniakk ³	50
Plantevernmidler ³	-90
Anslag økte kostnader	890
Anslag tap totalt	-3 080

- 1) Samlet virkning for 2018 og 2019
- 2) Målt i forhold til normalisert regnskap for 2018
- 3) Målt i forhold til Totalkalkylens budsjett for 2018
- 4) Regnskap 2018 i forhold til budsjett 2018 og økt kraftfôrforbruk 2019

Effekten av tørken i 2018 målt i forhold til 2018 som et normalår går fram av tabell 1. Produksjonsinntektene er anslått å bli redusert med totalt 1 650 mill. kr mens kostnadene er anslått å øke med 890 mill. kr. I tillegg viser fôrregnskapet for jordbrukssektoren som

Budsjettnemnda har utarbeidet, at verdien av manglende tilgang på grovfôr for å dekke opp fôrbehovet til husdyra, tilsvarer om lag 540 mill. kr. Kraftfôrprisen er da lagt til grunn som alternativverdi på grovfôret. Da har en tatt hensyn til økt kraftfôrforbruk, import av grovfôr og at det ble berget store mengder halm. I beregningen av manglende grovfôr som følge av skadeåret 2018, er det tatt utgangspunkt i fôrbalansen for 2018 og 2019 gjengitt i tab. 1.2 nedenfor.

Tabell 1.2. Fôrbalanse 2017-19. Mill. Fem

	Fôrtilgang	Fôrbehov	Differanse
2017	4453	4351	102
2018	4128	4331	-203
2019	4348	4280	68

Samlet produksjonstap, kostnadsvekst og lagernedbygging utgjør om lag 3,1 mrd. kroner jf. tab. 1.1. Med normale engavlinger i 2019 og Budsjettnemndas anslag for areal, husdyr og kraftfôrforbruk, vil det være mulig å bygge opp deler av grovfôrlageret i 2019.

Som kompensasjon for tørkeskadene ved tilleggsforhandlingene i fjor ble arealtilskuddet for 2018 økt med 24 mill. kr, mens husdyrtillegget ble økt med 285 mill. kr. I tillegg ble satsen for grovfôr i avlingsskadeerstatningen økt til 5,40 kr/Fem og maksimal utbetaling økt til 1,5 mill. kroner pr vekstgruppe, tilsvarende 216 mill. kroner. For skadeåret 2018 utgjør kompensasjonen og erstatningene totalt 2 408 mill. kr.

Målt som vederlag til arbeid og egenkapital går likevel ikke inntektene fra 2017 til 2018 like mye ned i registrerte regnskaper som vist over. Det skyldes flere forhold. Tapet anslått over fordeler seg over to år, både 2018 og 2019. I tillegg er det andre poster som trekker resultatet opp. Blant annet ble avlingene av frukt, bær og en del grønnsakskulturer relativt gode, blant annet pga. vanning. Samtidig var også prisene gode. Realrenta gikk ned med 550 mill. kroner i 2018, blant annet pga. økt prisvekst.

1.5 Resultater etter registrerte og normaliserte regnskaper

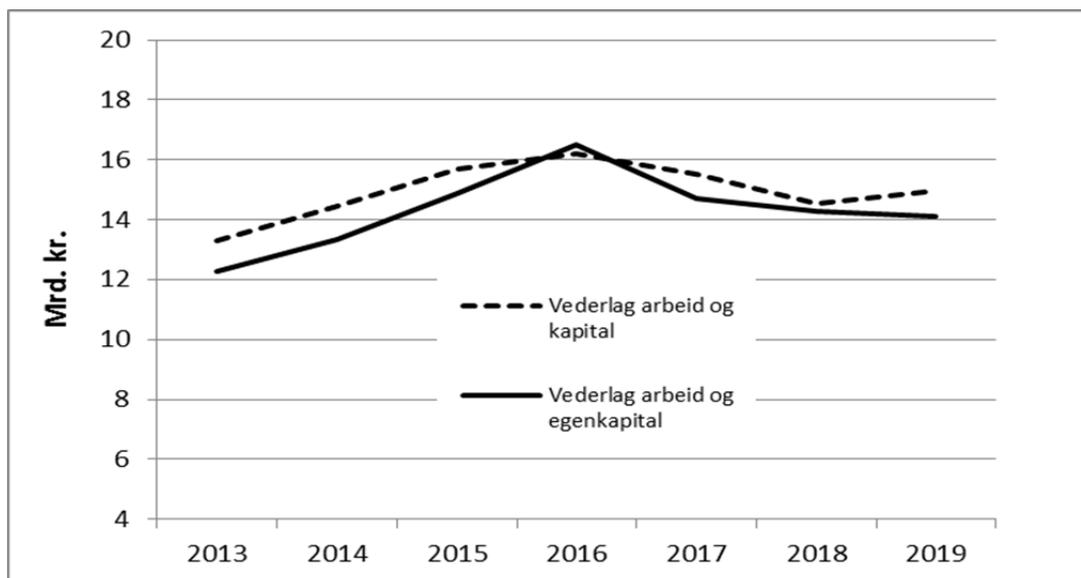
Tabell 1.3 Resultater etter registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum produksjonsinntekter	28 859	31 011	33 048	34 557	34 504	32 869	34 042
+ Direkte tilskudd	10 686	10 741	10 731	10 462	10 341	12 380	11 981
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	39 546	41 752	43 779	45 019	44 845	45 250	46 022
Sum ikke-varige produksjonsmidler	18 890	19 782	20 352	20 764	20 946	22 042	22 086
+ Sum kapitalkostnader	7 369	7 530	7 735	8 034	8 395	8 674	8 974
= Sum kostnader ekskl. realrentekostnad (B)	26 259	27 312	28 086	28 799	29 340	30 715	31 060
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 286	14 439	15 693	16 221	15 505	14 534	14 963
- Realrente på lånt kapital (C)	1 030	1 080	819	-271	808	259	850
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	12 256	13 360	14 874	16 492	14 697	14 276	14 113
Antall årsverk	48 100	47 650	47 200	46 750	46 300	45 650	45 000
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	254 800	280 400	315 100	352 800	317 400	312 700	313 600
Endring per årsverk, kr		25 600	34 700	37 700	-35 400	-4 700	900
Endring per årsverk, prosent		10,0	12,4	12,0	-10,0	-1,5	0,3
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	29 700	28 900	29 400	27 500	26 300	23 900	23 800
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	284 500	309 300	344 500	380 300	343 700	336 600	337 400
Endring per årsverk, kr		24 800	35 200	35 800	-36 600	-7 100	800
Endring per årsverk, prosent		8,7	11,4	10,4	-9,6	-2,1	0,2

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

¹⁾ De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» viser mindre nedgang enn «vederlag til arbeid og kapital» fra 2017 til 2018. Dette skyldes effekten av redusert realrente med 549 mill. kr. i 2018. Utviklingen i resultatmålene er gjengitt i figur 1.1.

Figur 1.1. Utviklingen i resultatmål i Totalkalkylen

Tabell 1.4 Sammen drag. Registrerte regnskaper. Mill. kroner¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Korn, erter og oljefrø	2 355	3 175	3 492	3 552	3 517	1 934	3 433
+ Poteter	642	708	641	814	722	797	852
+ Hagebruksprodukter	4 008	4 265	4 606	5 114	5 112	5 042	5 197
+ Andre planteprodukter	328	361	345	333	375	329	465
= Sum planteprodukter	7 333	8 509	9 085	9 813	9 726	8 102	9 948
Melk	8 161	8 705	9 422	9 486	9 243	9 580	9 189
+ Kjøtt	10 876	11 174	11 716	12 308	12 608	12 697	12 237
+ Egg	973	1 028	1 042	1 048	1 112	1 119	1 149
+ Ull	118	119	128	149	133	129	125
+ Pelsdyr	486	333	376	301	292	204	236
+ Andre husdyrproduksjoner	100	128	137	184	194	223	222
= Sum husdyrprodukter	20 714	21 486	22 822	23 476	23 582	23 951	23 157
Sum plante- og husdyrprodukter	28 047	29 995	31 906	33 289	33 308	32 053	33 105
Kjøreinntekter mv.	513	524	531	554	566	568	574
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	194	199	216	248	277	265	264
= Sum andre inntekter	707	724	747	802	842	833	838
Endringer i buskapsverdien	-97	103	191	219	116	-239	-136
Medlemsbonus	203	189	203	248	238	222	236
Sum produksjonsinntekter	28 859	31 011	33 048	34 557	34 504	32 869	34 042
Direkte tilskudd	10 686	10 741	10 731	10 462	10 341	12 380	11 981
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	39 546	41 752	43 779	45 019	44 845	45 250	46 022
Handelsgjødsel og kalk	1 613	1 718	1 808	1 866	1 598	1 795	1 855
+ Innkjøpt kraftfôr	6 773	7 057	7 198	7 276	7 431	7 762	7 738
+ Annet innkjøpt fôr	552	574	617	574	572	820	595
+ Såfrø og planter	899	931	940	1 040	1 062	1 151	1 133
+ Energi og smøremidler	2 450	2 442	2 377	2 445	2 720	3 189	3 099
+ Andre kostnader	4 692	4 973	5 112	5 190	5 292	5 030	5 353
+ Vedlikehold	1 911	2 087	2 301	2 373	2 272	2 295	2 312
Sum ikke-varige produksjonsmidler	18 890	19 782	20 352	20 764	20 946	22 042	22 086
Leasing av maskiner	1 281	1 382	1 486	1 560	1 770	1 886	2 072
+ Kapitalslit	6 088	6 147	6 248	6 474	6 624	6 788	6 902
Sum kapitalkostnader	7 369	7 530	7 735	8 034	8 395	8 674	8 974
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	26 259	27 312	28 086	28 799	29 340	30 715	31 060
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 286	14 439	15 693	16 221	15 505	14 534	14 963
Realrente på lånt kapital (C)	1 030	1 080	819	-271	808	259	850
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	12 256	13 360	14 874	16 492	14 697	14 276	14 113

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 1.5 Resultater etter normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum produksjonsinntekter	29 242	30 694	32 594	33 926	34 354	34 210	33 955
+ Direkte tilskudd	10 614	10 770	10 756	10 509	10 269	12 081	11 709
= Totale inntekter inklusive direkte tilskudd (A)	39 856	41 464	43 350	44 435	44 624	46 291	45 665
Sum ikke-varige produksjonsmidler	18 780	19 664	20 272	20 797	20 869	22 351	22 036
+ Sum kapitalkostnader	7 396	7 546	7 736	8 077	8 361	8 675	8 974
= Sum kostnader eksklusive realrentekostnad (B)	26 176	27 210	28 008	28 874	29 231	31 026	31 010
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 679	14 254	15 342	15 561	15 393	15 265	14 655
– Realrente på lånt kapital (C)	1 432	1 332	833	310	393	271	854
Vederlag til arbeid og egenkapital (A-B-C)	12 247	12 922	14 509	15 251	15 000	14 993	13 801
Antall årsverk	48 100	47 650	47 200	46 750	46 300	45 650	45 000
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, kr	254 600	271 200	307 400	326 200	324 000	328 400	306 700
Endring per årsverk, kr		16 600	36 200	18 800	-2 200	4 400	-21 700
Endring per årsverk, prosent		6,5	13,3	6,1	-0,7	1,4	-6,6
Inntektseffekt per årsverk av jordbruksfradraget, kr	30 600	28 500	28 700	26 400	26 100	25 100	23 300
Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk inklusive effekt av jordbruksfradraget, kr	285 200	299 700	336 100	352 600	350 100	353 500	330 000
Endring per årsverk, kr		14 500	36 400	16 500	-2 500	3 400	-23 500
Endring per årsverk, prosent		5,1	12,1	4,9	-0,7	1,0	-6,6

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

¹⁾ De seks nederste linjene er ikke i mill. kroner

Resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» viser mindre nedgang enn «vederlag til arbeid og kapital» fra 2017 til 2018. Dette skyldes effekten av redusert realrente i 2018.

Tabell 1.6 Sammen drag. Normaliserte regnskaper. Mill. kroner¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Korn, erter og oljefrø	2 784	2 928	3 053	3 136	3 264	3 270	3 433
+ Poteter	646	650	718	727	781	790	852
+ Hagebruksprodukter	4 072	4 196	4 528	4 934	5 155	4 998	5 196
+ Andre planteprodukter	326	337	336	344	375	371	389
= Sum planteprodukter	7 827	8 111	8 636	9 140	9 574	9 430	9 871
Melk	8 161	8 705	9 422	9 486	9 243	9 580	9 189
+ Kjøtt	10 876	11 174	11 716	12 308	12 608	12 697	12 237
+ Egg	973	1 028	1 042	1 048	1 112	1 119	1 149
+ Ull	118	119	128	149	133	129	125
+ Pelsdyr	373	414	371	343	294	216	227
+ Andre husdyrproduksjoner	100	128	137	184	194	223	222
= Sum husdyrprodukter	20 602	21 568	22 817	23 518	23 584	23 964	23 148
Sum plante- og husdyrprodukter	28 429	29 679	31 453	32 658	33 158	33 394	33 018
Kjøreinntekter mv.	513	524	531	554	566	568	574
+ Arbeidsinntekter ved investeringer	194	199	216	248	277	265	264
= Sum andre inntekter	707	724	747	802	842	833	838
Endringer i buskapsverdien	-97	103	191	219	116	-239	-136
Medlemsbonus	203	189	203	248	238	222	236
Sum produksjonsinntekter	29 242	30 694	32 594	33 926	34 354	34 210	33 955
Direkte tilskudd	10 614	10 770	10 756	10 509	10 269	12 081	11 709
Totale inntekter inkl. direkte tilskudd (A)	39 856	41 464	43 350	44 435	44 624	46 291	45 665
Handelsgjødsel og kalk	1 613	1 718	1 808	1 866	1 598	1 795	1 855
+ Innkjøpt kraftfôr	6 773	7 057	7 198	7 276	7 431	7 762	7 738
+ Annet innkjøpt fôr	552	574	617	574	572	820	595
+ Såfrø og planter	899	931	940	1 040	1 062	1 151	1 133
+ Energi og smøremidler	2 458	2 448	2 370	2 452	2 716	3 220	3 091
+ Andre kostnader	4 573	4 849	5 039	5 216	5 220	5 310	5 311
+ Vedlikehold	1 911	2 087	2 301	2 373	2 272	2 295	2 312
Sum ikke-varige produksjonsmidler	18 780	19 664	20 272	20 797	20 869	22 351	22 036
Leasing av maskiner	1 308	1 398	1 487	1 603	1 737	1 887	2 072
+ Kapitalslit	6 088	6 147	6 248	6 474	6 624	6 788	6 902
Sum kapitalkostnader	7 396	7 546	7 736	8 077	8 361	8 675	8 974
Sum kostnader ekskl. realrentekost. (B)	26 176	27 210	28 008	28 874	29 231	31 026	31 010
Vederlag til arbeid og kapital (A-B)	13 679	14 254	15 342	15 561	15 393	15 265	14 655
Realrente på lånt kapital (C)	1 432	1 332	833	310	393	271	854
Vederlag til arbeid og egenkap. (A-B-C)	12 247	12 922	14 509	15 251	15 000	14 993	13 801

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

1.6 Utviklingen i resultatmål, arbeidsforbruket, areal, investeringer og husdyr

Tabell 1.7 Resultatmål i jordbruket pr. årsverk. 1 000 kr.

	Registrert regnskap			Normalisert regnskap		
	Ved. arbeid og egenkap.	Jordbruksfradrag	Sum	Ved. arbeid og egenkap.	Jordbruksfradrag	Sum
1959	5 500		5 500			
1969	10 700		10 700			
1979	45 800		45 800			
1989	100 500		100 500			
1990	116 200		116 200			
1991	117 800		117 800			
1992	116 900		116 900			
1993	131 100		131 100			
1994	130 500		130 500			
1995	125 500		125 500			
1996	131 500		131 500			
1997	133 500		133 500			
1998	146 500		146 500			
1999	135 000		135 000			
2000	149 300	4 700	154 000			
2001	133 000	9 300	142 300			
2002	132 100	11 000	143 100			
2003	145 900	13 600	159 500			
2004	149 100	13 000	162 100			
2005	152 400	13 100	165 500	151 700	13 000	164 700
2006	156 500	13 500	170 000	152 300	13 500	165 800
2007	165 000	22 200	187 200	172 300	22 500	194 800
2008	197 000	23 800	220 800	179 600	23 000	202 600
2009	202 600	23 100	225 700	209 200	23 700	232 900
2010	233 400	25 300	258 700	240 700	25 800	266 500
2011	223 500	24 600	248 100	238 600	25 500	264 100
2012	239 600	29 700	269 300	257 100	30 800	287 900
2013	254 800	29 700	284 500	254 600	30 600	285 200
2014	280 400	28 900	309 300	271 200	28 500	299 700
2015	315 100	29 400	344 500	307 400	28 700	336 100
2016	352 800	27 500	380 300	326 200	26 400	352 600
2017	317 400	26 300	343 700	324 000	26 100	350 100
2018*	312 700	23 900	336 600	328 400	25 100	353 500
2019**	313 600	23 800	337 400	306 700	23 300	330 000

Tabell 1.8 Beregnet totalt arbeidsforbruk og antall årsverk i jordbruket 1959–2019

År	Antall bedrifter	Timer pr. bedrift	Mill. timeverk	Timer pr. årsverk	1000 årsverk	Prosent- endring
1959	198 300	2 995	594,0	2 340	253,8	
1969	154 977	2 609	404,3	2 100	192,5	
1979	125 302	2 121	265,8	1 975	134,6	– 2,5
1980	121 700	2 039	248,1	1 975	125,6	– 6,7
1981	119 300	2 043	243,7	1 975	123,4	– 1,8
1982	116 600	2 047	238,7	1 975	120,9	– 2,0
1983	114 000	2 052	233,8	1 975	118,4	– 2,1
1984	111 300	2 061	229,4	1 975	116,2	– 1,9
1985	109 300	2 070	226,3	1 975	114,6	– 1,4
1986	106 700	2 080	221,9	1 975	112,4	– 1,9
1987	104 500	2 040	213,2	1 975	107,9	– 4,0
1988	101 800	2 000	203,6	1 975	103,1	– 4,4
1989	99 382	1 960	194,8	1 925	101,2	– 1,8
1990	96 300	1 921	185,0	1 875	98,7	– 2,5
1991	92 800	1 930	179,1	1 875	95,5	– 3,2
1992	90 900	1 940	176,3	1 875	94,1	– 1,5
1993	87 600	1 950	170,8	1 875	91,1	– 3,2
1994	83 900	2 010	168,6	1 875	89,9	– 1,3
1995	80 900	2 070	167,5	1 875	89,3	– 0,7
1996	78 200	2 080	162,3	1 875	86,7	– 2,9
1997	75 300	2 091	157,4	1 875	84,0	– 3,1
1998	72 800	2 123	154,6	1 875	82,4	– 1,9
1999 ¹⁾	70 011	2 155	150,9	1 875	80,5	(– 2,3)
1999 ²⁾	70 740	2 161	152,9	1 875	81,6	– 1,0
2000	68 539	2 138	146,4	1 875	78,1	– 4,3
2001	65 607	2 147	140,8	1 860	75,7	– 3,1
2002	61 890	2 174	134,6	1 845	72,9	– 3,7
2003	58 231	2 205	128,4	1 845	69,6	– 4,6
2004	55 507	2 209	122,7	1 845	66,5	– 4,5
2005	53 003	2 211	117,2	1 845	63,5	– 4,5
2006	51 218	2 197	112,5	1 845	61,0	– 3,9
2007	49 935	2 163	108,1	1 845	58,6	– 3,9
2008	48 825	2 119	103,5	1 845	56,1	– 4,3
2009	47 688	2 078	99,1	1 845	53,7	– 4,3
2010	46 624	2 036	94,9	1 845	51,4	– 4,3
2011	45 612	2 035	92,8	1 845	50,3	– 2,2
2012	44 794	2 025	90,7	1 845	49,2	– 2,2
2013	43 726	2 029	88,7	1 845	48,1	– 2,2
2014	43 022	2 043	87,9	1 845	47,65	– 0,9
2015	42 018	2 073	87,1	1 845	47,20	– 0,9
2016	41 121	2 099	86,3	1 845	46,75	– 1,0
2017	40 338	2 117	85,4	1 845	46,30	– 1,0
2018*	39 621	2 125	84,2	1 845	45,65	– 1,4
2019**	38 949	2 131	83,0	1 845	45,00	– 1,4
2020**	38 321	2 132	81,8	1 845	44,35	– 1,4

1) Bruk > 5 dekar

2) Bruk fra 0 dekar og oppover fra 1999, tidligere for bruk > 5 dekar

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs arbeidsforbrukstallinger. I tabell 1.8 er utviklingen i det totale arbeidsforbruket for perioden 1959–2017 beregnet på grunnlag av SSBs tellinger fram til og med 2017.

Arbeidsforbruksregistreringene i SSBs fullstendige tellinger-, som er basert på oppgaver alle bedriftene i jordbruket, danner grunnlaget for arbeidsforbruket i Totalkalkylen. I mellomliggende år beregnes arbeidsforbruket med utgangspunkt i SSBs utvalgstillinger. Arbeidsforbruket i utvalgstillingene vil kunne ha en usikkerhet knyttet til metode for oppblåsing til totalnivå.

SSB gjennomførte fullstendige tellinger av arbeidsforbruket i jordbruket ved jordbruks-/landbrukstallingerne for 1999 og 2010. Utvalgstillinger/landbruksundersøkelser som er lagt til grunn for nemndas arbeidsforbruksserie, ble gjennomført for årene 2001, 2003, 2005, 2007, 2013 og 2017.

I årets beregning av arbeidsforbruket er SSBs siste undersøkelse,- for 2017, lagt til grunn. Med utgangspunkt i forrige telling, for 2013, viser arbeidsforbruket fram til 2017 en årlig reduksjon på 0,9 prosent. I fjorårets beregning ble det lagt til grunn en gjennomsnittlig årlig nedgang på 2,2 prosent i perioden 2013 – 2016. I fjor lå SSBs telling for 2016 til grunn for disse årene. SSB har nå trukket dette tellingsresultatet pga. mangler ved registreringene.

Endring i arbeidsforbruket i jordbruket er sterkt påvirket av endringen i antall jordbruksforetak. I perioden 2010-2013 har både arbeidsforbruk og antall foretak årlig gått ned med 2,2 prosent. I perioden 2013-2017 går arbeidsforbruket vesentlig mindre ned enn reduksjonen i antall foretak. Arbeidsforbruket går ned med 0,9 prosent årlig, mens antall foretak reduseres med 2 prosent årlig. Budsjettnemnda mener forklaringen skyldes vesentlig sterkere produksjonsvekst i denne perioden enn foregående periode, særlig av storfekjøtt og sau/lam. Det har også vært en økning av foretak med sau og ammeku, slik at andelen foretak med høyere arbeidsforbruk enn gjennomsnittet kan ha økt.

Etter 2017 flater produksjonsveksten ut. For å regne fram utviklingen i arbeidsforbruk etter siste fastpunkt (2017) har Budsjettnemnda lagt vekt på:

- Endret arbeidsforbruk i periodene 2010-2013, og spesielt 2013-2017
- En årlig reduksjon i antall foretak på 1,8 til 1,6 prosent
- Lav eller ingen produksjonsvekst av animalske produkter
- Færre husdyr
- Relativt stabilt totalareal

Etter en samlet vurdering har Budsjettnemnda anslått årlig reduksjon i arbeidsforbruk til 1,4 prosent i perioden 2017-2020.

Utviklingen i jordbruksarealet er gjengitt i tabell 1.9 og 1.10.

Tabell 1.9 Utviklingen i jordbruksarealet. 1 000 da.

	Åker og hage	Fulld. eng og beite	Fulldyrket jord i alt	Annen eng/beite	Jordbr. areal i alt	Endring	Daljordbr. bedrift
1959	3 479	4 864	8 343	1 764	10 107		51
1969	3 667	4 602	8 269	1 594	9 863		64
1979	4 146	4 211	8 358	1 239	9 597		77
1980	4 111	4 275	8 386	1 195	9 581	-0,2 %	79
1981	4 130	4 364	8 494	1 091	9 585	0,00 %	80
1982	4 193	4 428	8 621	1 014	9 635	0,50 %	83
1983	4 264	4 478	8 742	964	9 706	0,70 %	85
1984	4 314	4 457	8 771	994	9 765	0,60 %	88
1985	4 385	4 416	8 801	1 000	9 801	0,40 %	90
1986	4 362	4 405	8 767	1 001	9 768	-0,3 %	92
1987	4 377	4 389	8 766	1 002	9 768	0,00 %	93
1988	4 386	4 428	8 814	1 024	9 838	0,70 %	97
1989	4 402	4 443	8 846	1 096	9 941	1,00 %	100
1990	4 467	4 364	8 830	1 142	9 972	0,30 %	104
1991	4 457	4 383	8 840	1 169	10 009	0,40 %	108
1992	4 450	4 409	8 859	1 206	10 065	0,60 %	111
1993	4 439	4 477	8 916	1 236	10 152	0,90 %	116
1994	4 368	4 568	8 936	1 280	10 216	0,60 %	122
1995	4 324	4 660	8 984	1 303	10 287	0,70 %	127
1996	4 241	4 774	9 015	1 329	10 344	0,60 %	132
1997	4 165	4 888	9 053	1 366	10 419	0,70 %	138
1998	4 156	4 851	9 007	1 487	10 494	0,70 %	144
1999	3 995	4 876	8 871	1 511	10 384	-1,00 %	148
2000	3 985	4 856	8 841	1 581	10 422	0,40 %	147
2001	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467	0,40 %	153
2002	3 915	4 917	8 832	1 635	10 466	0,00 %	160
2003	3 854	4 905	8 759	1 644	10 404	-0,60 %	168
2004	3 846	4 892	8 737	1 660	10 397	-0,10 %	179
2005	3 805	4 858	8 663	1 692	10 354	-0,40 %	187
2006	3 731	4 896	8 628	1 717	10 345	-0,10 %	202
2007	3 669	4 906	8 574	1 746	10 320	-0,20 %	207
2008	3 609	4 884	8 494	1 751	10 245	-0,70 %	210
2009	3 566	4 829	8 395	1 748	10 143	-1,00 %	213
2010	3 536	4 766	8 302	1 758	10 060	-0,80 %	216
2011	3 476	4 748	8 224	1 766	9 989	-0,70 %	219
2012	3 434	4 729	8 163	1 765	9 929	-0,60 %	222
2013	3 351	4 757	8 108	1 764	9 871	-0,60 %	226
2014	3 326	4 785	8 111	1 756	9 868	-0,00 %	229
2015	3 303	4 799	8 102	1 759	9 860	-0,10 %	235
2016	3 332	4 750	8 082	1 755	9 837	-0,20 %	239
2017	3 318	4 727	8 045	1 806	9 851	0,10 %	244
2018*	3 270	4 791	8 061	1 803	9 864	0,10 %	249
2019**	3 260	4 810	8 070	1 800	9 870	0,10 %	253
2020**	3 330	4 740	8 070	1 800	9 870	0,00 %	258

Det totalt registrerte jordbruksarealet nådde et maksimum i 1998. Fra 2005 til 2013 gikk det registrerte arealet ned med 4,7 prosent. Tall fra Landbruksdirektoratet (L.dir.) viser at innføringen av nytt digitalt kartverket i perioden 2005–2013 innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,3 prosent. En kan ikke si om nedgangen skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var på ca. 1,4 prosent i samme periode.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Tabell 1.10 viser jordbruksarealet fordelt på vekster.

Tabell 1.10 Jordbruksarealet fordelt på enkeltvekster. 1000 dekar.

	1999	2010	2016	2017	2018*	2019**	2020**
Hvete	515,9	720,8	667,7	757,5	585,6	850	750
Rug + rughvete	26,8	67,6	45,7	83,7	33,1	50	50
Bygg	1 825,8	1 461,8	1 375,6	1 348,6	1 476,5	1 305	1 400
Havre	913,1	761,1	761,7	676,2	696,7	570	650
Oljevekster	63,7	59,3	41,5	23,1	32,6	50	50
Sum korn og oljevekster	3 345,3	3 070,7	2 892,1	2 889,1	2 824,5	2 825	2 900
Poteter	148,7	132,4	119,8	117,3	116,2	115	115
Andre grovfôrvekster	317,1	119,3	90,7	95,8	110,1	100	95
Grønnsaker	45,9	60,6	73,3	70,6	73,1	75	75
Andre vekster på åker og i hage (inkl. brakk)	138,1	153,0	155,8	145,5	146,2	145	145
Sum åker og hage	3 995,1	3 536,0	3 331,8	3 318,3	3 270,1	3 260	3 330
Eng og beite på dyrket jord	4876	4 765,5	4 749,9	4 726,8	4 790,5	4 810	4 740
Fulldyrket jord i drift i alt	8 871,1	8 301,5	8 081,7	8 045,1	8 060,6	8 070	8 070
Natureng og overflatedyrket jord til slått og beite	1 511,4	1 758,4	1 755,0	1 806,1	1 802,9	1 800	1 800
Jordbruksareal i drift i alt	10 382,5	10 059,9	9 836,7	9 851,1	9 863,5	9 870	9 870

Tabell 1.11 gir oversikt over bruttoinvesteringene i løpende og faste priser fordelt på de ulike kapitalgruppene samt avdragsdelen av leasingkontrakter.

Tabell 1.11 Bruttoinvesteringer i jordbruket. Løpende og faste priser. Mill. kroner

	Løpende priser				Faste 2017-priser			
	Bygninger	Maskiner og redsk.	Annet ¹	Sum	Sum	Endring	Leasing avdr.del	Sum inkl. leasing
1959	237	195	130	562	12 750			12 750
1969	404	495	155	1 054	15 267			15 267
1979	1 592	1 745	435	3 773	18 302			18 302
1980	1 823	1 994	538	4 355	19 164	4,7 %		19 164
1981	2 000	2 097	576	4 674	18 612	-2,9 %		18 612
1982	1 973	2 118	649	4 740	17 445	-6,3 %		17 445
1983	1 504	1 745	662	3 912	13 169	-24,5 %		13 169
1984	1 460	1 915	613	3 988	12 701	-3,6 %		12 701
1985	1 474	2 557	613	4 644	13 890	9,4 %		13 890
1986	1 911	2 751	593	5 255	14 246	2,6 %		14 246
1987	2 083	2 457	419	4 960	12 476	-12,4 %		12 476
1988	2 269	2 323	382	4 974	11 847	-5,0 %		11 847
1989	2 309	1 993	344	4 646	10 745	-9,3 %		10 745
1990	2 160	2 287	419	4 866	10 769	0,2 %	20	10 789
1991	1 855	1 901	331	4 088	8 739	-18,8 %	25	8 764
1992	1 740	1 718	367	3 825	8 014	-8,3 %	29	8 043
1993	1 329	1 919	403	3 651	7 377	-8,0 %	31	7 407
1994	1 533	2 503	355	4 391	8 604	16,6 %	34	8 638
1995	1 161	2 770	434	4 365	8 056	-6,4 %	59	8 114
1996	1 710	3 025	358	5 093	9 351	16,1 %	71	9 422
1997	1 702	2 751	340	4 793	8 637	-7,6 %	84	8 721
1998	1 790	2 624	303	4 716	8 300	-3,9 %	99	8 399
1999	1 758	2 665	329	4 751	8 321	0,2 %	108	8 429
2000	1 577	2 357	348	4 282	7 381	-11,3 %	123	7 504
2001	1 507	2 263	336	4 106	6 906	-6,4 %	166	7 073
2002	1 666	2 372	278	4 317	7 131	3,2 %	209	7 340
2003	2 038	2 357	337	4 732	7 696	7,9 %	255	7 951
2004	2 776	2 246	303	5 326	8 345	8,4 %	363	8 709
2005	3 024	2 408	356	5 788	8 731	4,6 %	488	9 219
2006	3 418	2 473	460	6 352	9 320	6,7 %	634	9 953
2007	3 285	2 600	490	6 375	8 817	-5,4 %	762	9 579
2008	4 042	2 491	471	7 004	9 240	4,8 %	863	10 103
2009	4 261	1 701	467	6 429	8 065	-12,7 %	984	9 050
2010	4 536	2 383	501	7 420	9 149	13,4 %	1 033	10 182
2011	4 532	2 359	492	7 384	8 873	-3,0 %	1 132	10 006
2012	3 970	2 020	481	6 472	7 564	-14,8 %	1 233	8 797
2013	4 031	2 397	357	6 785	7 782	2,9 %	1 313	9 095
2014	3 833	1 726	431	5 990	6 582	-15,4 %	1 404	7 985
2015	4 245	1 961	407	6 613	7 004	6,4 %	1 500	8 504
2016	4 675	2 051	522	7 248	7 446	6,3 %	1 601	9 048
2017*	5 211	2 059	563	7 833	7 744	4,0 %	1 702	9 446
2018**	4 839	1 892	657	7 387	7 039	-9,1 %	1 889	8 928
2019**	4 631	1 887	657	7 174	6 608	-6,1 %	2 109	8 716

1) I «Annet» inngår biler, grøfter, hydrotekniske anlegg, nydyrking og investeringsavgift på investeringer.

Tabell 1.12 gir oversikt over antall husdyr ved årsskiftene 1990-2019.

Tabell 1.12 Antall husdyr 1.1. 1990-2020

	Melkekyr	Ammekyr	Storfe i alt	Vinterfôra sauer	Avlssvin	Melkegeiter	Verpehøner
1990	355 300 ¹		998 200	1 026 200	89 300	65 200	3 410 000
2000	318 047	33 705	1 018 730	1 104 906	93 768	53 091	3 216 750
2001	301 199	40 267	985 746	1 131 734	89 961	50 859	3 206 179
2002	287 427	46 522	968 227	1 141 485	89 254	47 651	3 117 782
2003	282 829	47 343	952 442	1 109 696	92 058	47 114	3 262 382
2004	280 091	48 378	942 053	1 111 513	99 298	46 292	3 392 283
2005	272 301	50 141	936 003	1 091 785	99 065	46 125	3 493 440
2006	265 384	55 019	919 679	1 060 438	101 731	44 063	3 365 646
2007	258 513	56 361	903 280	1 023 818	98 060	40 493	3 350 753
2008	262 090	54 641	893 200	1 027 098	97 261	38 431	3 600 244
2009	249 482	57 777	876 000	1 029 400	100 100	38 400	3 837 158
2010	245 001	61 527	866 300	1 055 200	102 800	36 900	4 017 602
2011	240 842	64 250	859 200	1 045 200	98 800	34 800	3 991 500
2012	237 565	65 584	850 700	1 040 700	97 700	34 100	4 019 000
2013	238 740	67 537	851 500	1 037 500	97 600	32 700	4 188 900
2014	229 634	68 781	832 900	1 031 600	97 100	29 700	4 257 900
2015	228 309	71 867	834 500	1 057 200	93 800	31 400	4 412 600
2016	226 705	76 120	847 800	1 095 100	92 600	33 500	4 390 600
2017	221 200	83 000	864 500	1 129 000	89 000	34 300	4 347 800
2018*	217 500	90 000	871 500	1 068 000	94 200	33 900	4 362 800
2019**	214 700	94 000	855 900	997 300	85 000	34 500	4 405 700
2020**	209 800	98 000	848 800	943 600	81 000	33 800	²

¹ Inkl. ammekyr

² Ikke prognosert

1.7 Endringer i inntektsforutsetninger, tap ved markedsoverskudd og volumutvikling

Pris- og volumendringer i produksjon og innsatsfaktorer forklarer deler av avvik fra inntektsforutsetningene som legges til grunn ved jordbruksoppgjørene. Inntektseffekter pga. markedssituasjon er redegjort for i kap. 1.7.1 og 1.7.2 mens pris- og volumutvikling går fram av kap. 1.7.3.

1.7.1 Marked, produksjon og etterspørsel

Markedet for jordbruksprodukter,- og derved produksjonsrommet for norsk jordbruk, er avhengig av den samlede etterspørselen av matvarer. Befolkningsutvikling, prisutvikling på norske og importkonkurrerende varer, handels- og avtalemessige forhold, innslaget av nye varetyper, endrede preferanser, kostholds- og helsemessige spørsmål, er forhold som spiller inn i denne sammenhengen og som kan gi dreininger i etterspørselen.

I tabell 1.13 er det gjengitt tall for produksjon og forbruk av viktige vareslag i norsk jordbruk samt befolkningsutviklingen de samme årene. Et trekk har vært økt produksjon og forbruk i årene 2013 – 2016. For flere produkter er dette endret til nedgang eller mindre økning årene 2016 – 2018.

For norsk produksjon spiller værforhold,- spesielt for planteprodukter, mye inn i enkeltår.

Prognoserte tall for 2019 viser en nedgang i produksjon av kjøtt fra 2018 på 3,7 prosent mens forbruket viser en nedgang på 1,0 prosent jf. tab. 5.34. For egg er tilsvarende tall 3,2 prosent produksjonsøkning og 3,0 prosent forbruksøkning. Melkeproduksjonen styres ved hjelp av melkevoter. Pga. redusert forholdstall er produksjonen for 2019 er prognosert nær 2,0 prosent lavere enn produksjonen i 2018.

Tabell 1.13 Norsk produksjon og forbruk av jordbruksprodukter¹, befolkningsutvikling

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%-endring 2013-16	%-endring 2016-18
Korn (mel)								
<i>produksjon</i>	138	125	175	156	177	143	13,1	-8,3
<i>engrosforbruk</i>	264	260	261	271	268	266	2,7	-1,8
Poteter (matpotet)								
<i>produksjon</i>	64	72	58	83	63	68	29,7	-18,1
<i>engrosforbruk</i>	120	125	97	135	91	110	12,5	-18,5
Grønnsaker, frukt og bær								
<i>produksjon</i>	207	226	222	237	221	225	14,5	-4,9
<i>engrosforbruk</i>	848	875	865	881	870	876	3,9	-0,6
Melk								
<i>produksjon</i>	1525,0	1509,2	1536,3	1522,8	1494,9	1522,0	-0,1	-0,1
<i>Forbruk</i>								
- <i>konsummelk</i>	467,6	462,6	453,9	458,2	435,3	436,8	-2,0	-4,7
- <i>yoghurt</i>	48	50,9	53,7	54,7	53,0	51,2	14,0	-6,4
<i>herav norsk</i>	41,2	43,2	45,2	47,3	46,2	43,7	14,8	-7,6
- <i>ost</i>	90,2	93,4	96,2	97,3	90,3	100,2	7,9	3,0
<i>herav norsk</i>	92,6	93,7	94,8	95,1	88,5	98,4	2,7	3,5
Storfe								
<i>produksjon</i>	81,3	76,5	77,9	80,1	83,7	87,4	-1,5	9,0
<i>engrosforbruk</i>	94,7	91,9	102,0	103,3	100,9	97,4	9,1	-5,7
Sau/lam								
<i>produksjon</i>	23,7	24,3	25,7	26,1	27,6	27,1	10,3	3,8
<i>engrosforbruk</i>	26,9	26,4	26,2	25,3	28,3	27,6	-6,3	9,4
Svin								
<i>produksjon</i>	127,5	128,8	134,7	137,7	137,3	137,3	8,0	-0,3
<i>engrosforbruk</i>	126,6	131,7	136,3	136,9	136,7	135,5	8,1	-1,0
Fjørfekjøtt								
<i>produksjon</i>	104,1	106,1	92,6	98,3	101,0	98,2	-5,5	-0,2
<i>engrosforbruk</i>	104,1	100,7	93,7	96,6	101,3	98,3	-7,2	1,7
Egg								
<i>produksjon</i>	65,1	67,3	67,4	68,2	69,8	70,4	4,8	3,2
<i>engrosforbruk</i>	64,1	66,6	68,1	69,1	69,4	70,1	7,8	1,4
Befolkning, mill.	5,051	5,109	5,190	5,236	5,277	5,312	3,7	3,3

¹ Mill. liter for melk

Kilde: Utviklingen i norsk kosthold (Helsedir.) og Totalkalkylen (BFJ)

1.7.2 Inntektseffekter av markedssituasjonen

Jordbruket har siden 1982 hatt det økonomiske ansvaret for overproduksjon. Siden den gang har BFJ beregnet jordbrukets kostnader ved overproduksjon. Utgangspunktet var målpris som var den prisen jordbruket kunne ta ut ved markedsbalanse.

For varer med målpris har en benyttet følgende prinsipp for å beregne pristap for hver produktgruppe (kr/kg):

(Negativt) Avvik fra målpris + ekstraordinær omsetningsavgift.

Totalt tap ble beregnet ved å multiplisere pristapet per kg med produsert mengde.

For varer som har blitt overført til volummodellen, og andre varer uten målpris, har en ikke noen målpris å ta utgangspunkt i. For saue- og lammekjøtt har en de seneste årene brukt prognostisert gjennomsnittlig engrospris (PGE) for siste året med antatt markedsbalanse i stedet for målpris, dvs 2015.

Volummodellene, som er vedtatt av Omsetningsrådet på storfe, sau og lam, tilsier at det er et øvre tak på hvor stort volum som årlig kan fryses inn. Normalt er dette på 2.500 tonn for storfe og 3.500 tonn på småfe (sau/lam). Pga. tørkesommeren i fjor og ekstraslakting av storfe, økte Omsetningsrådet det til 5 000 tonn i 2018. Kostnadene dekkes av midler fra omsetningsavgift. Avsetning på det som er lagt på lager, må i hovedsak finnes gjennom fremtidig salg i det norske markedet

Det er Nortura, som i rollen som markedsregulator, kan selge slakt til reguleringslager, men i særskilte tilfeller har det vært/blir det åpnet for at også private slakterier kan levere til regulering.

Mengde kjøtt på lager varierer gjennom året og avhenger av markedssituasjonen på de enkelte dyreslag. Slakt som har ligget på fryselager, har en noe annen anvendelse enn fersk vare, og for å kompensere for dette gis det prisreduksjon for frossen vare - såkalt frysefradrag - når det kjøpes fra reguleringslager.

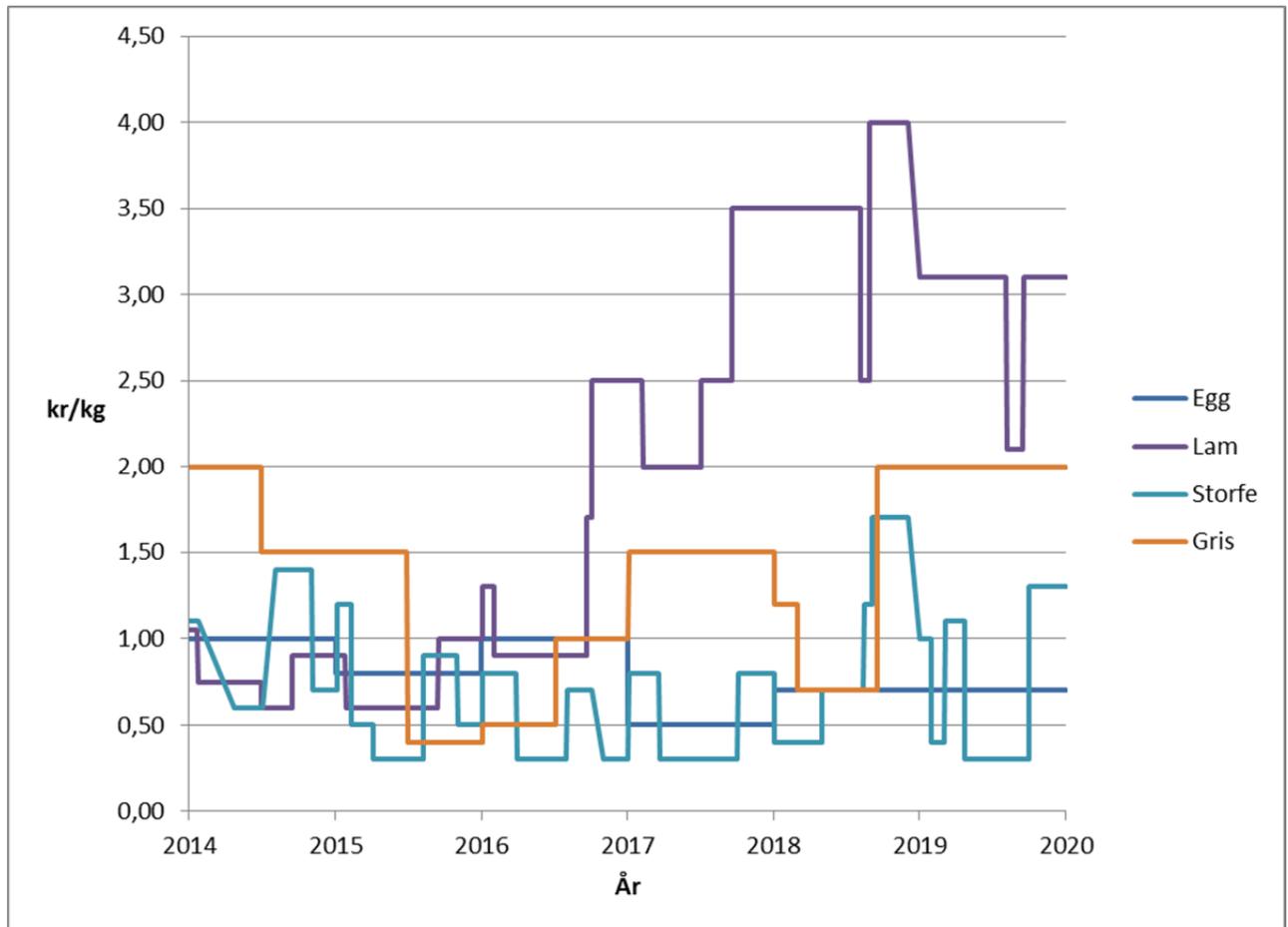
«Målprismetoden» innebærer at en har antatt at det har vært samme pristap per kg ved salg til markedsregulator som til andre aktører. En har dessuten antatt at pristapet har vært gjeldende for hele produksjonen av vedkommende produkt selv om målpriser er knyttet til bestemte representantvarer. En har også antatt at avviket i produsentpris er lik avvik i målpris uansett hvor i verdikjeden målepunktet er.

At en har multiplisert med totalt kvantum betyr at en har antatt at tilpassingen til markedsbalanse skal skje ved at en klarer å selge hele den produserte mengden til målpris, ikke at en reduserer mengden.

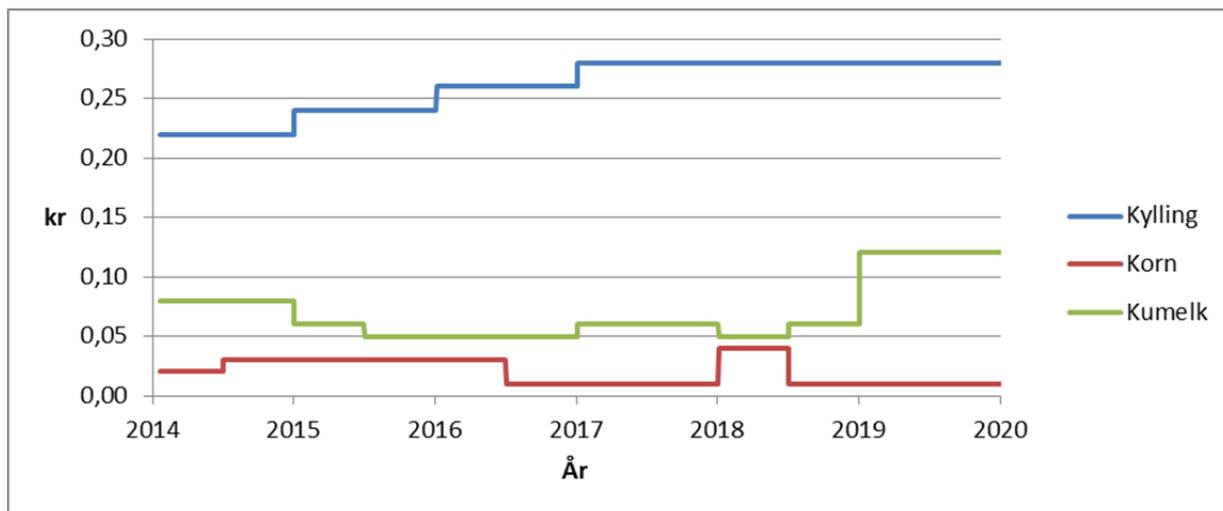
Metoden som har vært benyttet, har betydelige svakheter. Dette gjelder både produkter med og uten målpris. Nemnda har konkludert med at en ikke kan fortsette med den beregningen som har vært benyttet til nå. Dette gjelder både varer med målpris og varer uten målpris. Ifølge økonomisk teori kan overproduksjon defineres som tilfeller der grensekostnaden er høyere enn grenseinntekt. For å kunne beregne tap ved overproduksjon bør en kunne beregne kvantum og pris ved markedsbalanse. Dette krever at en har kjennskap til etterspørsels- og tilbudselastisiteter (etterspørsels- og tilbudskurver). Spesielt tilbudselastisiteter er vanskelig å bestemme pga. det datagrunnlaget som kreves.

Nemnda har, utifra manglende datagrunnlag, ikke hatt mulighet til å foreta en beregning som samsvarer med definisjonen av overproduksjon. Nemnda har derfor valgt å beskrive faktorer som prisutvikling, innkrevd og brukt omsetningsavgift, andre tiltak for å begrense produksjonen og lagerbeholdninger for å illustrere situasjonen i de ulike markeder. Hva som tas med, vil variere fra produkt til produkt.

Omsetningsavgiftene vil normalt variere med avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen. Det kan være opp- eller nedbygging av reguleringsfond. Figur 1.2 og 1.3 viser sats for omsetningsavgift for noen varer i årene 2014-2019. Satsene for 2019 kan bli endret dersom markedsforholdene endrer seg. Størrelsen på reguleringsfondene er nærmere omtalt i kapittel 1.7.3.

Figur 1.2 Satser for omsetningsavgift, 1.1.2014-31.12.2019, kjøtt og egg, kr/kg. Sau og lam er samme kurve bortsett fra en periode høsten 2018

Figur 1.3. Satser for omsetningsavgift, 1.1.2014-31.12.2019, kylling, melk og korn, kr/kg (liter).

1.7.2.1 Målprisprodukter

Kumelk

Melkeproduksjonen er styrt gjennom mange virkemidler utover målpris: kvoteordning med overproduksjonsavgift, omsetningsavgift og prisutjevningsordning (PU-ordningen). Dessuten er det regionalt differensierte pristilskudd og andre tilskudd. Kvoteordningen gjelder meierileveranse og annen produksjon for salg. I de fleste år har levert melkemengde vært omtrent lik det kvantum markedsregulator har satt som behov for melk. Prisuttaket har vært omtrent på målpris. Det har vært avvik på 1-2 øre per liter. Omsetningsavgiften har vært i intervallet 5-8 øre per liter, figur 1.3. Overproduksjonsavgiften har de senere vært kr 4,80 per liter levert utover disponibel kvote.

PU-ordningen er et system med avgifter og tilskudd på de enkelte melkeanvendelser. Det skal sikre lik melkepris til produsent uavhengig av geografi og melkeanvendelse.

På grunn av tørken i 2018 og forventet redusert leveranse av melk ble forholdstallet i kvoteordningen økt fra 0,98 til 0,99 i juni og videre til 1,04 i august 2018. Dette bidro til større meierileveranser utover høsten 2018. Samlet leveranse for 2018 ble 25-30 millioner liter større enn anslått behov. Reguleringslagrene for hvitost økte med ca. 1 700 tonn til 9 000 tonn i 2018. Reguleringslagrene for smør minket med 370 tonn (til 1 730 tonn), og reguleringslagrene for skummetmelkpulver minket med 15 prosent til ca. 1 600 tonn ved utgangen av 2018. Produsentene betalte relativt lite i overproduksjonsavgift, se tabell 1.14. I tillegg gikk PU-ordningen med underskudd. Fondet for omsetningsavgift, inkl. overproduksjonsavgift, ble redusert. Forholdstallet i kvoteordningen ble satt ned til 0,98 fra 1.1.2019, omsetningsavgiften ble økt til 12 øre per liter, og det ble innført styringspris som ligger 2 øre per liter under avtalt målpris i jordbruksavtalen 2018-2019, gjeldende for hele avtaleåret 2018-2019.

Tabell 1.14 Overproduksjonsavgift melk. Mill. kroner

År	Overproduksjonsavgift
2017	62,0
2018*	27,4
2019**	60,0

Overproduksjonsavgiften er regnet inn i Totalkalkylen som redusert melkepris.

Kvoter som er solgt til staten, har ikke vært solgt ut igjen de senere år.

Geitmelk

Reguleringssystemet for geitemelk har de samme elementer som systemet for kumelk, men i jordbruksoppkjøret 2017 ble det vedtatt en oppkjøpsordning for geitmelkkvoter. Oppkjøpsordninga innebærer at i omsetningsrunden 2017 og 2018 ble prisen økt fra 2,50 kr/liter til 12,00 kr/liter for den delen av grunnkvoten som ble solgt til staten (minst 20 prosent). For produsenter som ligger utenfor satsningsområdet for geitemelk, ble prisen 15,00 kr/liter. Disse prisene gjelder kun ved salg av hele landbruks-eiendommens geitmelkkvote.

Svinekjøtt

Målprisen for svinekjøtt har fra og med avtaleåret 2016-2017 vært kr 32,43 per kg. Markedssituasjonen har variert en god del, noe som kommer til syne i at omsetningsavgiften for slaktegris har variert mellom 0,40 og 2,00 kr per kg, se figur 2. Avgiften har vært satt til 0,85 kr pr kg ved markedsbalanse¹. Både i avtaleåret 2016-2017 og 2017-2018 ble det eksportert mer enn 6 000 tonn svinekjøtt. En del av dette er eksport under ordningen med utenlandsk bearbeidelse og importeres igjen. Reguleringseksporten var nær 1 900 tonn i 2018, eller omtrent lik eksportkvoten.

Omsetningsrådet har godkjent å bruke omsetningsavgiftsmidler til utkjøp av inntil 4 000 avlspurker i 2019 mot at svineholdet avvikles i minst 7 år.

Korn

Norge har ikke eksportkvoter for korn (WTO). Eventuelle overskudd må håndteres innenlands. Matkorn (hvete og rug) kan overlages eller nedskrives og selges som fôrkorn. Ellers blir en varierende del av hvete og rug klassifisert som fôrkorn. For bygg og havre er overlaging mest aktuelt.

Det er ikke prissvikt ved overproduksjon av korn. Omsetningsavgift benyttes til å finansiere overlaging og prisedskriving. Disse tiltakene er mest aktuelle i år med store avlinger og der mye av hveten har matkornkvalitet. Arealet av matkorn varierer blant annet med været høsten før innhøsting. Beløp brukt til nedskriving eller overlaging er relativt lite i forhold til verdien av en stor avling. Figur 1.3 viser hva omsetningsavgift har vært de senere år. Avgift ved markedsbalanse har vært antatt å være 0,5 øre per kg.

¹ Forutsetningene om satser ved markedsbalanse har vært de samme i noen år.

Poteter og hagebruksprodukter

Det er målpris for poteter, epler og ti grønnsakprodukter. Det er ingen form for mottaks- eller forsyningsplikt, og det er få virkemidler til å regulere markedet. Frukt- og grøntsektoren er den sektoren i landbruket (jord- og hagebruk) som har størst importkonkurranse. For agurk, tomat, purre, blomkål og isbergsalat var noteringspris under målpris i hvert av avtaleårene 2015-2016 til 2017-2018. Noteringsprisen for kepaløk, rosenkål, gulrot og epler var over målpris i alle tre avtaleårene. For hvitkål, knollselleri og poteter var det både positive og negative avvik. I andre halvår 2018 var noteringspris over målpris for alle produkter så nær som tomat og epler.

1.7.2.2 Varer uten målpris - volummodellen

Storfekjøtt

For storfekjøtt har det hvert år siden tidlig 2000-tall vært en betydelig nettoimport, og importen er større enn de importkvoter Norge har forpliktet seg til. Markedssituasjonen har vært relativt lett med små reguleringslager utover sesongvariasjon. Ved årskiftet 2018/2019 var det likevel vel 2 700 tonn storfekjøtt på reguleringslager, se tabell 1.15. Omsetningsavgiften har variert mellom 0,30 og 1,70 kr per kg. For 2019 er omsetningsavgiften satt til 1,30 kr per kg. Avgiften ved markedsbalanse har vært antatt å være 0,85 kr per kg.

Tabell 1.15. Reguleringslager for kjøtt ved årsskifte, tonn

	Årsskifte							
	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	
Sau/lam	0	0	278	1433	3208	2857	3036	
Storfekjøtt	0	2177	0	3	21	718	2758	
Svinekjøtt	2792	1790	196	385	824	984	2602	
Sum	2792	3967	474	1821	4053	4559	8396	

2018/2019 er uke 52 2018

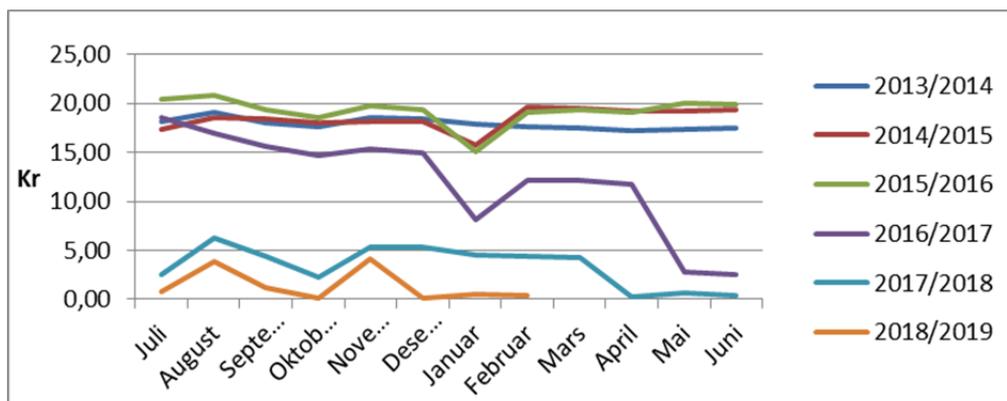
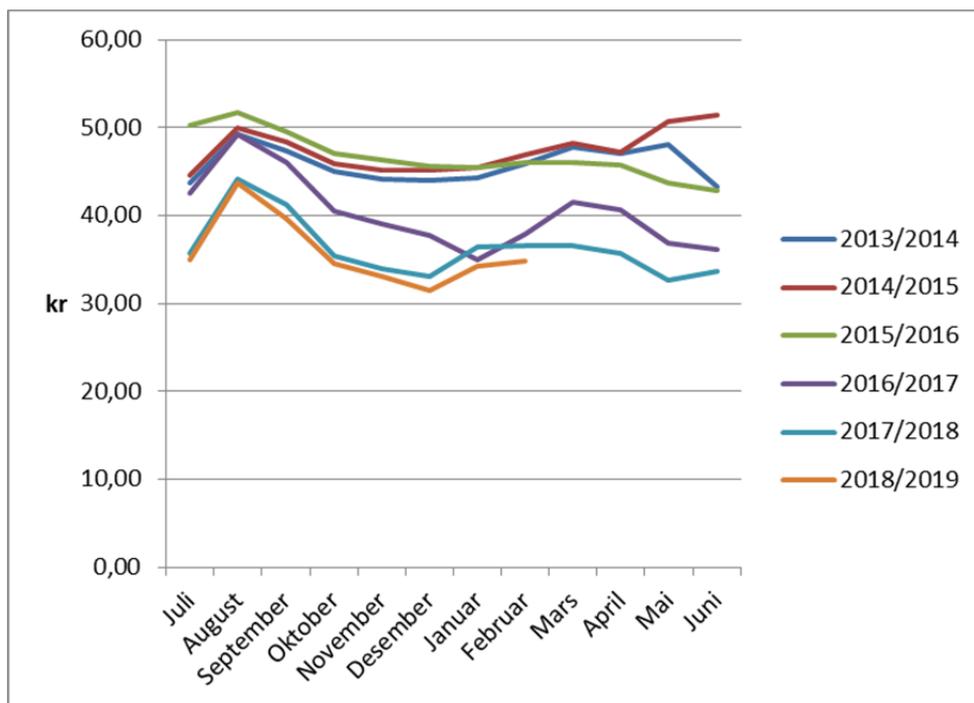
Kilder: Omsetningsrådet, årsmeldinger, og Landbruksdirektoratet, Markedsrapport 2018

Saue- og lammekjøtt

I noen år fram til og med avtaleåret 2015/16 var markedssituasjonen for saue- og lammekjøtt god. I slaktesesongen 2016 ble det vanskelig å ta ut PGE på lammekjøtt, reguleringslagrene økte og omsetningsavgiften økte. Fra andre halvår 2015 til første halvår 2017 gikk PGE for lammekjøtt ned med kr 5,90 per kg og har deretter vært 64,60 kr per kg. Prisuttaket gikk ned enda litt mer. Omsetningsavgiften, som hadde vært rundt 1,00 kr per kg, økte i flere omganger til 4,00 kr per kg høsten 2018, figur 1.2. For 2019 er den satt til 3,10 kr per kg. Avgiften har vært antatt å være 1,00 kr per kg ved markedsbalanse. Utbetalingsprisen til produsent gikk ned, spesielt i avtaleåret 2016-2017, relativt mer for sauekjøtt enn for lammekjøtt, figur 1.4. Produsentprisen på sauekjøtt er nå nær null.

I andre halvår 2018 var akkumulert prisuttak for lammekjøtt 0,70 kr per kg høyere enn i andre halvår 2017.

For å få ned lagrene av sauekjøtt har Nortura benyttet blant annet redusert engrospris og salg av sauekjøtt til pelsdyrfôr.

Figur 1.4. Utbetalingspris (Nortura) på lammekjøtt (øverst) og sauekjøtt (nederst), månedsvis, avtaleår 2013/2014 til 2018/2019. Kr/kg.

Kilde: Nortura

Egg

I eggproduksjonen har det vært et overproduksjonspress, men gjennom førtidsslakting og import/eksport har en kunnet styre markedet slik at PGE og prisuttak har vært noenlunde konstant. Produsentprisen gikk derimot ned med 31 øre fra første til andre halvår i 2018. Omsetningsavgiften var kr 1,00 per kg i 2016, kr 0,50 per kg i 2017 og kr 0,70 per kg i 2018. Den er uendret i 2019. Omsetningsavgift ved markedsbalanse er antatt å være 0,60 kr per kg.

1.7.2.3 Andre varer

Kylling

For fjørfekjøtt er det ikke markedsregulering, men det er en referansepris på kyllingkjøtt. Landbruksdirektoratet fastsetter referanseprisen og nytter den til å fastsette tollvernet. Referansepris ett avtaleår er i prinsipp lik oppnådd engrospris i foregående avtaleår. Referanseprisen har gått ned hvert år fra avtaleåret 2014-2015 til avtaleåret 2018-2019, totalt

med kr 3,81 per kg. Av dette skyldes kr 1,12 en omdefinering av representantvaren. Til og med uke 12 i 2019 ligger akkumulert prisuttak kr 0,30 per kg over referansepris for avtaleåret 2018-2019. Det er første avtaleåret siden 2014-2015 at prisuttaket ligger over referanseprisen. Det er omsetningsavgift på kr 0,28 per kg fjørfekjøtt. Den brukes til faglig aktivitet, ikke markedsregulering.

Produksjonen av kylling er styrt ved kontrakter mellom produsenter og markedsaktører.

1.7.3 Volum- og prisindekser for Totalkalkylen

Endringene i volum- og prisindeksene går fram tabell 1.16 og 1.17.

Tabell 1.16 Prisindekser, registrerte. 2017 = 100

Postnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	76,4	82,3	85,4	91,4	92,8	95,8	98,9	100,0	104,7	104,3
Korn, erter og oljefrø	76,7	81,2	84,1	92,1	95,1	96,1	100,3	100,0	105,9	104,9
Sum salg av matpoteter	72,2	75,6	83,8	85,7	82,7	93,4	92,1	100,0	107,2	103,9
Poteter	76,3	78,2	84,3	89,8	90,0	94,9	96,3	100,0	106,9	107,4
Sum grønnsaker	72,0	78,0	84,9	87,5	86,6	91,6	98,5	100,0	106,8	109,2
Sum frukt	103,4	97,0	96,6	101,6	103,3	104,5	110,6	100,0	101,2	104,2
Sum hagebær	81,3	88,1	84,4	90,1	91,7	85,8	94,5	100,0	102,9	98,4
Sum blomster	92,7	94,0	100,6	99,4	94,7	99,9	107,3	100,0	102,9	108,3
Hagebruksprodukter	80,9	84,8	89,8	92,0	90,2	93,8	100,6	100,0	105,5	108,2
Sum planteprodukter	79,1	83,0	87,3	92,0	92,0	94,5	99,7	100,0	108,0	108,8
Sum kumelk	79,6	84,1	85,0	85,9	93,1	99,4	101,1	100,0	102,3	99,5
Sum geitmelk	79,3	83,8	84,6	85,6	92,8	99,4	101,2	100,0	102,4	99,6
Ku- og geitmelk	80,7	84,9	85,6	86,8	93,6	99,4	100,9	100,0	101,8	99,7
Sum storfe	76,3	79,1	85,6	90,4	92,7	95,8	98,3	100,0	98,1	99,1
Sum sau/lam	98,8	103,6	111,7	121,5	127,7	131,5	118,9	100,0	103,6	104,0
Sum gris	91,0	93,9	95,8	92,2	95,4	106,2	105,6	100,0	98,0	94,1
Sum fjørfeslakt	88,9	91,8	97,3	101,0	103,0	101,5	102,5	100,0	101,9	102,3
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	85,6	88,5	93,5	95,7	98,6	103,4	103,3	100,0	99,2	98,5
Kjøtt og fjørfeslakt	81,1	83,5	87,8	89,9	93,7	98,1	100,2	100,0	99,4	98,6
Egg	88,0	92,4	99,9	96,0	95,8	97,0	96,3	100,0	99,6	99,2
Pelsdyr	92,4	124,4	143,4	168,9	99,1	115,4	87,0	100,0	93,6	107,5
Sum birøkt	47,6	50,0	55,9	61,5	67,1	79,2	96,8	100,0	102,1	103,0
Sum andre husdyrprodukter	84,0	94,3	102,4	105,1	93,1	98,3	94,9	100,0	98,9	100,6
Sum husdyrprodukter	81,1	84,8	87,9	89,7	93,6	98,6	100,1	100,0	100,3	99,2
Sum plante- og husdyrprod.	80,6	84,3	87,7	90,3	93,2	97,5	100,0	100,0	102,5	101,8
Sum inntekter ekskl. tilsk.	72,7	74,8	78,7	81,6	87,0	93,9	99,4	100,0	91,7	94,7
Sum inntekter inkl. tilsk.	80,7	84,4	87,8	90,3	93,1	97,4	99,9	100,0	102,5	101,9
Sum handelsgjødsel	85,1	94,4	109,6	108,8	107,6	112,0	115,6	100,0	107,2	114,3
Kalk	103,7	88,7	86,0	91,2	95,6	96,9	99,0	100,0	101,6	107,2
Handelsgjødsel og kalk	84,9	91,1	104,1	107,6	107,3	110,9	114,4	100,0	106,8	113,7
Innkjøpt kraftfôr	86,2	86,4	88,4	92,7	96,1	97,9	98,7	100,0	102,1	102,5
Annet innkjøpt fôr	79,6	79,0	82,9	89,0	94,5	99,4	101,0	100,0	102,1	92,9
Sum innkjøpt fôr	85,7	85,9	88,0	92,4	96,0	98,0	98,9	100,0	102,1	101,6
Såfrø og planter	83,7	83,2	82,2	86,6	90,7	96,4	98,7	100,0	105,9	107,0
Sum energi og smøremidler	90,5	93,4	88,8	92,7	94,5	88,9	91,7	100,0	117,8	114,5
Sum andre kostn. v/pl.prod.	87,5	90,1	93,3	96,1	98,6	100,2	100,1	100,0	103,0	104,7
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	79,8	83,9	84,7	85,7	89,7	92,4	95,5	100,0	104,3	108,3
Andre kostnader	82,6	86,3	88,6	90,9	94,7	95,8	98,1	100,0	102,3	105,3
Sum vedlikehold	82,0	84,3	86,6	88,5	91,7	94,7	97,4	100,0	103,6	106,7
Sum ikke-varige prod.midler	85,0	87,1	89,0	92,5	95,6	96,9	98,8	100,0	104,9	105,9
Sum leasing av maskiner	90,3	94,9	96,7	94,0	94,9	95,5	93,9	100,0	96,1	94,8
Kapitalslit. Sum driftsb.	87,3	88,4	89,0	90,9	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	87,3	88,4	89,1	91,0	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Kapitalslit	87,3	88,4	89,0	90,9	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Sum kapitalkostnader	87,9	89,5	90,3	91,4	93,1	94,9	97,3	100,0	101,3	102,8
Sum kostnader	85,8	87,8	89,4	92,2	94,9	96,3	98,4	100,0	103,9	105,0
Vederlag, arbeid og egenkap.	30,3	31,7	38,1	62,5	67,4	101,0	133,5	100,0	106,1	44,2

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

Tabell 1.17 Volumindekser, registrerte regnskaper. 2017 = 100

Postnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	92,0	76,7	82,6	72,9	95,0	103,4	100,6	100,0	51,7	92,1
Korn, erter og oljefrø	92,1	76,8	83,0	72,7	95,0	103,4	100,8	100,0	51,9	93,1
Sum salg av matpoteter	114,6	108,8	105,1	99,0	111,1	89,2	129,8	100,0	96,0	107,2
Poteter	109,1	103,6	101,0	99,0	108,8	93,6	117,0	100,0	103,2	109,9
Sum grønnsaker	73,1	73,0	73,8	75,5	82,5	86,3	96,1	100,0	90,7	95,7
Sum frukt	73,9	64,6	77,3	89,8	98,8	79,9	95,7	100,0	113,5	97,7
Sum hagebær	93,4	84,3	98,3	75,1	98,5	126,5	103,7	100,0	109,0	94,9
Sum blomster	123,7	120,8	117,6	111,6	112,1	109,1	106,2	100,0	89,9	87,6
Hagebruksprodukter	88,3	86,0	87,8	85,2	92,5	96,0	99,4	100,0	93,5	93,9
Sum planteprodukter	91,5	84,1	87,3	82,0	95,1	98,8	101,2	100,0	77,1	94,0
Sum kumelk	100,7	98,7	102,4	102,0	101,0	102,8	101,9	100,0	101,8	99,9
Sum geitmelk	98,4	96,4	96,1	93,8	92,1	100,5	101,9	100,0	101,0	99,0
Ku- og geitmelk	100,7	98,7	102,3	101,9	100,8	102,7	101,9	100,0	101,8	99,9
Sum storfe	97,8	95,2	90,7	97,0	91,3	93,1	95,7	100,0	104,4	101,2
Sum sau/lam	89,1	85,3	83,1	85,9	88,1	93,2	94,7	100,0	98,3	92,6
Sum gris	93,8	95,3	95,8	92,9	93,9	98,1	100,3	100,0	100,1	95,4
Sum fjørfeslakt	82,0	83,8	90,1	102,8	105,5	92,9	98,0	100,0	97,0	101,6
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	92,7	92,3	91,8	96,1	94,9	95,0	97,6	100,0	101,3	98,7
Kjøtt og fjørfeslakt	92,5	92,1	91,6	95,9	94,5	94,7	97,4	100,0	101,3	98,4
Egg	85,1	84,0	91,1	91,1	96,4	96,6	97,9	100,0	101,0	104,1
Pelsdyr	103,0	87,1	96,5	98,4	114,8	111,3	118,4	100,0	74,6	75,2
Sum birøkt	87,4	74,2	72,9	74,0	76,4	75,2	91,4	100,0	105,6	103,3
Sum andre husdyrprodukter	91,4	85,4	92,1	92,1	99,7	98,9	102,3	100,0	97,8	99,4
Sum husdyrprodukter	95,6	94,1	95,8	98,0	97,4	98,2	99,5	100,0	101,2	99,0
Sum plante- og husdyrprod.	94,4	91,2	93,3	93,3	96,7	98,3	100,0	100,0	93,9	97,6
Sum inntekter ekskl. tilsk.	94,3	90,8	93,5	92,3	96,5	98,4	100,4	100,0	92,4	96,4
Sum inntekter inkl. tilsk.	94,3	91,0	93,4	92,6	96,6	98,4	100,3	100,0	92,9	96,9
Sum handelsgjødsel	84,7	96,9	93,7	94,9	101,9	102,8	102,5	100,0	103,8	102,5
Kalk	84,4	78,8	82,2	85,6	90,2	92,5	98,5	100,0	118,4	100,3
Handelsgjødsel og kalk	84,3	94,7	92,6	93,9	100,2	102,1	102,1	100,0	105,2	102,1
Innkjøpt kraftfôr	91,0	91,8	97,0	98,3	98,8	98,9	99,2	100,0	102,3	101,6
Annet innkjøpt fôr	84,3	101,6	100,4	108,5	106,4	108,7	99,4	100,0	140,4	112,1
Sum innkjøpt fôr	90,6	92,5	97,2	99,0	99,4	99,6	99,2	100,0	105,1	102,5
Såfrø og planter	91,7	91,9	93,4	97,7	96,7	91,8	99,2	100,0	102,4	99,7
Sum energi og smøremidler	101,2	98,4	98,2	97,2	95,1	98,3	98,0	100,0	99,5	99,5
Sum andre kostn. v/pl.prod.	88,3	92,5	96,1	90,2	97,2	101,9	103,7	100,0	95,6	96,2
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	96,0	92,3	98,1	100,5	97,5	99,4	99,9	100,0	103,5	101,0
Andre kostnader	95,0	94,3	100,6	97,5	99,3	100,8	100,0	100,0	92,9	96,1
Sum vedlikehold	90,2	83,7	90,6	95,1	100,2	107,0	107,3	100,0	97,5	95,4
Sum ikke-varige prod.midler	92,6	92,9	96,9	97,5	98,8	100,3	100,3	100,0	100,3	99,6
Sum leasing av maskiner	61,4	66,9	72,4	77,1	82,3	87,9	93,9	100,0	110,8	123,5
Kapitalslit. Sum driftsb.	85,8	88,3	90,0	91,7	93,2	95,0	97,2	100,0	101,7	102,7
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	120,5	118,4	115,0	113,2	108,8	105,5	102,6	100,0	96,8	93,8
Kapitalslit	101,1	101,5	101,0	101,1	100,0	99,5	99,5	100,0	99,7	99,1
Sum kapitalkostnader	92,6	94,1	95,0	96,0	96,3	97,1	98,3	100,0	102,0	103,9
Sum kostnader	92,6	93,3	96,4	97,0	98,1	99,4	99,8	100,0	100,8	100,8
Vederlag, arbeid og kapital	97,2	86,9	88,0	85,2	94,0	96,5	101,0	100,0	80,4	91,7
Vederlag, arbeid og egenkap.	173,2	85,0	75,6	58,0	89,7	94,4	104,0	100,0	40,7	111,1

* Foreløpige tall.

** Budsjett

1.8 Forklaring til variasjon mellom år

Noen poster i Totalkalkylen viser variasjon fra år til år som i noen grad skyldes endrede utbetalingstidspunkt og regnskapsrutiner. Noen slike periodiseringsforhold er nærmere omtalt nedenfor.

1.8.1 Fondsendringer i prisutjevningsordningen for melk

I 2017 ble kapitalbeholdningen i prisutjevningsordningen økt med 4 mill. kroner og i 2018 ble den redusert med 12 mill. kroner. Landbruksdirektoratet budsjetterer med en kapitalbeholdning på ca. 99 mill. kroner per 31.12.19. Dette tilsvarer en oppbygging i 2019 på ca. 5 mill. kroner.

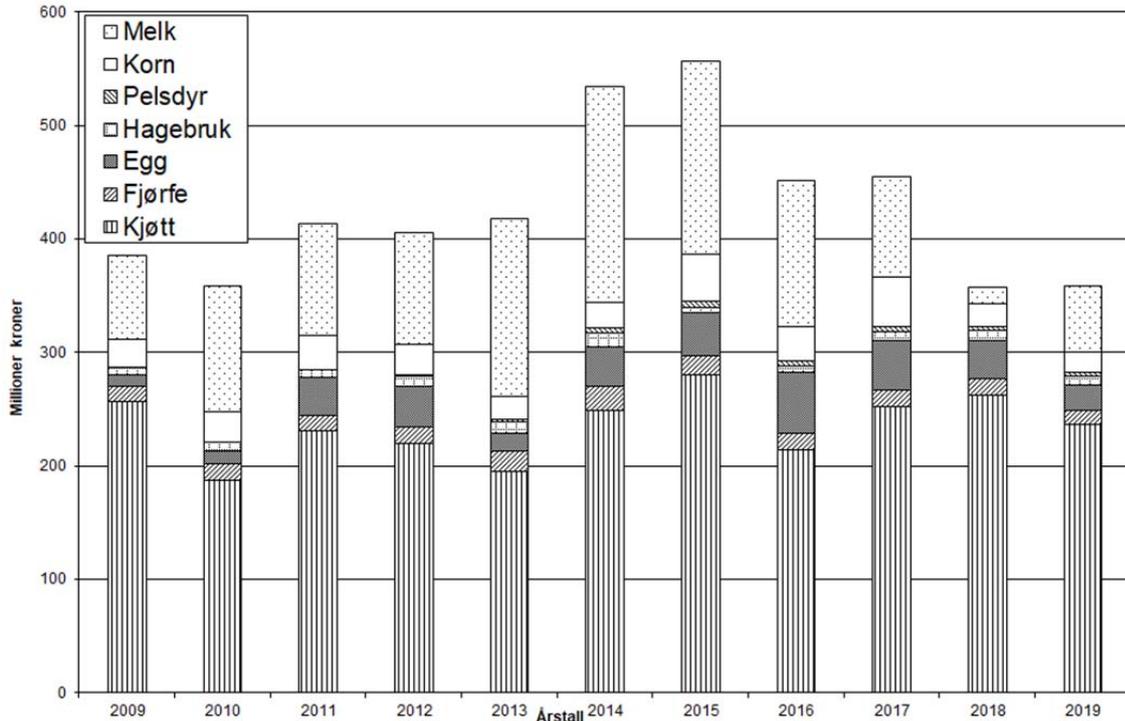
1.8.2 Samlede endringer i omsetningsavgiftsfondene

Tabell 1.18 viser en sammenstilling av data om kapitaloppbygging og -nedbygging i fondene for omsetningsavgift. I tillegg til mottatt omsetningsavgift i løpet av et år og utbetalte bevilgninger til omsetningstiltak samme år, vil renteinntekter og administrasjonskostnader også innvirke noe på fondenes størrelse. Netto renteinntekter er regnet som en rest i neste tabell.

Tabell 1.18 Omsetningsavgiftsfondene totalt, 1000-kroner

	Endring i året	Fondene per 31.12	Mottatt oms.avgift	Bevilgn. til omsetn.tiltak	Herav oms. tiltak kjøtt	Renteinnt. – adm.kostnader
2008	-26 622	481 103	389 993	423 659	155 371	7 045
2009	-94 667	386 435	421 756	505 911	203 759	-10 542
2010	-26 962	359 474	487 857	502 829	247 900	-11 990
2011	56 149	415 622	514 451	448 757	213 490	-9 546
2012	-6 505	409 118	488 861	483 909	260 076	-11 457
2013	11 858	420 976	677 065	653 126	334 814	-12 081
2014	112 596	533 572	670 537	545 351	260 666	-12 590
2015	22 769	556 341	478 692	458 591	149 786	-14 579
2016	-104 700	451 641	454 079	543 014	241 549	-15 865
2017	1 416	453 057	587 725	567 492	272 854	-18 816
2018*	-98 086	354 971	595 677	673 760	357 459	-20 003
2019**	2 367	357 338	673 881	637 727	340 739	-33 786

For 2019 er det beregnet at innbetalt (mottatt) omsetningsavgift vil beløpe seg til omtrent 674 mill. kroner. I figur 1.5 nedenfor er utviklingen av fondene for omsetningsavgiften gjengitt.

Figur 1.5. Utviklingen i omsetningsavgiftsfondene, millioner kroner

Fondenes totale størrelse har variert sterkt i løpet av perioden. For siste 10-årsperiode var fondene lavest i 2010 og høyest i 2015. Omsetningsavgiftsfondene for kjøtt og melk er normalt de største (melk i 2018 er et unntak). Ved utgangen av 2018 viser foreløpig regnskap at fondet for kjøtt er på 262 mill. kroner, men 287 mill. kroner er ved utgangen av året utlånt og bundet i reguleringslager og er ikke disponibelt for tiltak i 2019. Det er av likviditetshensyn lånt 23 millioner til fondet og avsetningstiltak for 2018 ble utbetalt i februar 2019. Likviditeten vurderes som anstrengt. Det er budsjettet med 25 mill. kroner i reduksjon i 2019. Fondet for melk ble redusert med 75 mill. kroner i 2018 og er på 14 mill. kroner ved utgangen av 2018 (tørkesommeren ledet til økte forholdstall, økt produksjon, men redusert overproduksjonsavgift og økte kostnader i fondet). Det budsjetteres med en økning på 45 mill. kroner ved utgangen av 2019. Omsetningsavgiftsfondet for egg var på 34 mill. kroner og for korn på 20 mill. kroner ved utgangen av 2018. Tallene både for 2018 og budsjett 2019 er foreløpige.

1.9 Prisstigning i budsjettåret

For flere av postene inngår anslaget for den generelle prisveksten i samfunnet, målt ved konsumprisindeksen, i beregningen for budsjettåret. Anslaget på 2,3 prosent fra SSBs rapport om konjunkturtendensene fra mars 2019.

1.10 Realrente på lånt kapital

Beregningene bygger på data for samlede gjeld og rentekostnader fra skattestatistikken for 2017, basert på oppgaver fra jordbruksbedrifter som søker produksjonstillegg. Gjelden for 2018 og 2019 framregnes med investeringsutviklingen mens renta regnes fram med rentestatistikk og prognoser fra SSB.

Realrente regnes i Totalkalkylen på følgende måte:

Realrente på lånt kapital = nominelle rentekostnader – effekt av finansiering. I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabell 1.19 viser realrenten for årene 2014 – 2019 og at denne har endret seg til dels betydelig disse årene.

Tabell 1.19 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kroner og prosent

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Jordbruksgjeld	54 180	56 326	58 747	59 947	60 668	62 322
Rentekostnader	2 209,6	2 027,3	1 843,6	1 907,2	1 926,2	2 283,6
Rente prosent	4,08	3,60	3,14	3,18	3,18	3,66
KPI-endring i %, registrert	2,09	2,15	3,60	1,83	2,75	2,30
KPI-endring i %, normalisert	1,62	2,12	2,61	2,53	2,73	2,29
Registrert regnskap:						
- Effekt av finansiering	1 129,9	1 208,2	2 114,9	1 099,4	1 667,6	1 433,4
- Realrente	1 079,6	819,1	-271,3	807,8	258,6	850,2
Normalisert regnskap:						
- Effekt av finansiering	877,4	1 194,2	1 533,4	1 514,5	1 654,8	1 429,8
- Realrente	1 330,8	832,2	312,4	392,7	271,5	853,7

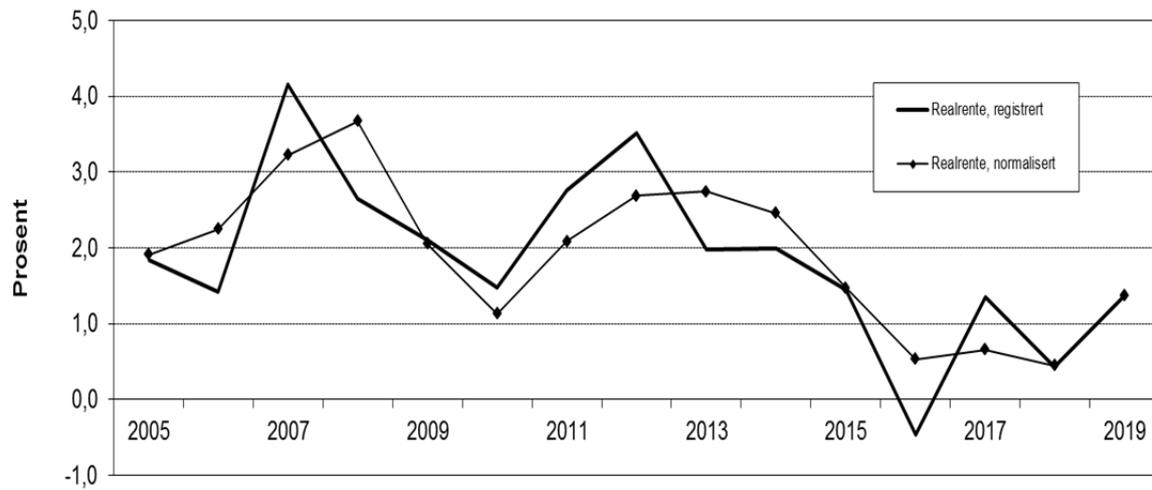
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Samlet jordbruksgjeld er i 2019 budsjettert til 62,3 milliarder kroner. Ett prosentpoengs endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 623 millioner kroner. Realrenten er regnet å gå øke med 0,93 prosentpoeng fra 2018 til 2019.

I normalisert regnskap jevnes som nevnt effekt av finansiering ut før denne trekkes fra nominelle rentekostnader. Dette skyldes de svært store utslagene varierende prisstigning mellom år kan ha på effekt av finansiering. I budsjettåret er prisstigningen anslått til 2,3

prosent. Ved utjevningen får en derved fram den underliggende endring i realrente og inntekt. I figur 1.6 er realrenten i registrert og normalisert regnskap illustrert.

Figur 1.6 Realrente i registrert og normalisert regnskap. Prosent

1.11 Totalkalkylen og skatt

Tabell 1.20 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbr.fradrag, mill. kr.	1 887	3 011	2 955	2 914	3 027	2 919	3 290
Spart skatt, mill. kroner	528	843	827	816	848	817	921
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	826	1 317	1 293	1 275	1 324	1 283	1 518
Antall årsverk	61 000	58 600	56 100	53 700	51 400	50 300	49 200
Inntektseffekt per årsverk, kr.	13 500	22 500	23 000	23 700	25 800	25 500	30 800
Utnyttelsesgrad	51 %	42 %	44 %	42 %	45 %	44 %	43 %
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	10 044	11 178	11 920	11 795	12 653	12 543	13 538
Vederlag til arb. og kap. norm (B)	10 084	11 313	11 564	12 106	12 874	12 989	13 987
Korr.faktor (B/A)	1,0040	1,0121	0,9701	1,0264	1,0175	1,0356	1,0332
	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbr.fradrag, mill. kr.	3 187	3 084	3 080	2 935	3 009	2 984	2 863
Spart skatt, mill. kroner	892	833	832	734	722	686	630
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 470	1 358	1 357	1 235	1 210	1 148	1 050
Antall årsverk	48 100	47 650	47 200	46 750	46 300	45 650	45 000
Inntektseffekt per årsverk, kr.	30 600	28 500	28 700	26 400	26 100	25 100	23 300
Utnyttelsesgrad	43 %	44 %	45 %	45 %	45 %	44 %	43 %
Antall jordbruksbedrifter	43 726	43 022	42 018	41 121	40 338	39 621	38 949
Endring i ant. jordbr. bdr., % fra 17						-1,78	-3,44
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	13 286	14 439	15 693	16 221	15 505	14 534	14 963
Vederlag til arb. og kap. norm (B)	13 679	14 254	15 342	15 561	15 393	15 265	14 655
Korr.faktor (B/A)	1,0296	0,9872	0,9776	0,9593	0,9928		
Ved. til arb. og kap. pr. jordbr.b.					381 600	385 275	376 261
Endring i vederlag., % fra 2017						0,96	-1,40

Tabell 1.21 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Jordbruket samlet:							
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr.	3 095	3 124	3 150	3 060	3 031	2 841	2 923
Spart skatt, mill. kroner	867	844	851	765	727	653	643
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 428	1 376	1 388	1 288	1 219	1 093	1 072
Antall årsverk	48 100	47 650	47 200	46 750	46 300	45 650	45 000
Inntektseffekt per årsverk, kr.	29 700	28 900	29 400	27 500	26 300	23 900	23 800
Utnyttelsesgrad	43 %	44 %	45 %	45 %	45 %	43 %	43 %
Vederlag til arb. og kap. reg (A)	13 286	14 439	15 693	16 221	15 505	14 533	14 963
Antall jordbruksbedrifter	43 726	43 022	42 018	41 121	40 338	39 621	38 949
Endring i ant. jordbr. bdr.,% fra 17						-1,78	-3,44
Ved. til arb. og kap. pr. jordbr.b.					384 369	366 833	384 163
Endring i vederlag, % fra 2017						-4,56	-0,05

1.11.1 Forklaring av beregningene

Spart skatt i 2017 regnet ut fra ligningsopplysninger er 727 mill. kroner i registrerte regnskaper. I normaliserte regnskaper multipliseres dette med forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper, dvs. $15393/15505=0,9928$ og en får 722 mill. kroner. Dividert på skattesatsen for alminnelig inntekt på 0,24 gir det 3 009 i effektivt jordbruksfradrag.

For 2018 blir fradraget en tar utgangspunkt i tilnærmet det samme som for 2017, men skattesatsen for alminnelig inntekt er redusert til 23 prosent. Spart skatt i registrerte regnskaper blir 653 mill. kroner når en har korrigert for 1,8 prosent færre bruk og 4,6 prosent redusert vederlag til arbeid og kapital per bruk i registrerte regnskaper ($697*(1-0,018)*(1-0,046)$). Tilsvarende regnestykke i normaliserte regnskaper blir ($697*0,9928*(1-0,0178)*(1+0,0096)$) som gir 686 mill. kroner i spart skatt. I normaliserte regnskaper er nivået fortsatt korrigert med 0,9928 som er forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper i siste ligningsår. Spart skatt dividert på 0,23 (skattesatsen) gir 2 984 mill. kroner i effektivt jordbruksfradrag.

For 2019 er spart skatt 666 mill. kroner som justert for framregningsårene blir 643 mill. kroner i registrerte og 630 mill. kroner i normaliserte regnskaper. Skattesatsen er redusert til 22 prosent og en har korrigert for 3,4 prosent færre bruk over to år og henholdsvis 0,1 prosent nedgang og 1,4 prosent nedgang i vederlag til arbeid og kapital per bruk i registrerte og normaliserte regnskaper over to år ($666,3*(1-0,034)*(1-0,014)$). I normaliserte regnskaper multipliseres dette med forholdet mellom vederlag til arbeid og kapital i normaliserte regnskaper og i registrerte regnskaper i siste ligningsår, dvs. 0,9928 og en får 630 mill. kroner som dividert på 0,22 (skattesatsen) gir 2 863 mill. kroner i effektivt jordbruksfradrag.

1.11.2 Jordbruksfradraget i Totalkalkylen

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

I beregningene er det regnet med 37 prosent marginalsatt i gjennomsnitt for skatteytene med jordbruksfradrag for årene 2000–2005, det er regnet 36 prosent gjennomsnittlig marginalsatt for årene 2006–2010 (satsene for toppskatt ble senket i 2005 og 2006). For 2011 er det regnet 36,3 prosent marginalsatt, mens det er regnet 39,3 prosent marginalsatt for 2012 og 2013 etter økningen av trygdeavgiften. For 2014 og 2015 er det regnet 38,7 prosent marginalsatt etter at skatt på alminnelig inntekt ble redusert ett prosentpoeng til 27 prosent og trygdeavgiften ble økt 0,4 prosentpoeng. For 2016 er skatt på alminnelig inntekt redusert til 25 prosent og trinnsatt erstatter toppskatt på personinntekt. Det er regnet 40,6 prosent marginalsatt. For 2017 er det 24 prosent skatt på alminnelig inntekt, mens trinnsatten er økt med 0,5 til 0,8 prosentpoeng. Det er regnet 40,3 prosent marginalsatt. For 2018 er skatt på alminnelig inntekt redusert til 23 prosent, mens trinnsatten er økt med 0,5 til 0,9 prosentpoeng. Det er regnet 40,2 prosent marginalsatt. For 2019 er skatt på alminnelig inntekt redusert til 22 prosent, mens trinnsatten er økt med 0,5 – 0,9 prosentpoeng. Det er regnet 40,0 prosent marginalsatt.

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2018 og 2019 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å gå ned fra 2017 til 2018 og opp fra 2018 til 2019 i registrerte regnskaper, og tilsvarende korrigert for først inntektsoppgang og så nedgang igjen i normaliserte regnskaper. Ved beregningen er det ikke tatt hensyn til eventuelle tillegg ved jordbruksoppgjøret i 2019. Skattemeldingsdataene for 2017 viste at om lag 25 prosent av jordbruksbedriftene med jordbruksfradrag hadde over 334 289 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2018 og 2019. I 2017 hadde 33 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksinntekten var negativ. Totalt hadde om lag 41 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 334 289 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent. Om lag 24 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2018 og i 2019.

I resten av utredningen er virkningen av inntektsfradraget ikke innarbeidet.

1.12 Produktivitet

Utgangspunktet for årets beregning av produktivitetsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2008-2018, målt i faste priser. Ved utregning av regnskap i faste priser er det nyttede prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap. Det er så langt råd nyttede spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter. Også for investeringer og kapitalstilt i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes derimot konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre. Også for kjøreinntekter- og arbeidsinntekter er

KPI benyttet. At en bruker spesielle indekser for bygninger, maskiner og redskaper betyr at det kapitalslitet og de kapitalmengder som benyttes i produktivetsberegningene, avviker fra det som benyttes ellers i Totalkalkylen.

At en bruker normalisert regnskap betyr at inntektene for planteprodukter er litt endret i forhold til fjorårets beregning. Sammenlignet med beregninger i 2018 for årene 2007-2017 vil resultatene også være påvirket av at året 2007 er gått ut og året 2018 er kommet til i datagrunnlaget, endringer fra foreløpig regnskap til «endelig» regnskap for 2017, og korrigeringer av noen inntekts- og kostnadsposter for tidligere år.

Det er flere mål for produktivetsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Bruttoproduct vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene. Tabell 1.18 viser en økning av brutto arbeidsproduktivitet på 27 prosent fra 2008 til 2018. Den årlige økningen var 2,4 prosent. Brutto kapitalproduktivitet hadde i gjennomsnitt ingen endring i denne perioden. Sammenveid produktivitet for arbeid og kapital økte med 17 prosent for perioden 2008-2018 eller 1,5 prosent i gjennomsnitt per år.

Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekravet på all kapital er satt til 0,8 prosent per år i hele perioden. Denne rentefoten er lik gjennomsnittlig realrente for lånt kapital i årene 2015-2017. For arbeid er det regnet en pris på kr 200 per time i hele perioden. Dette er basert på hva NIBIOs driftsgranskinger brukte som uttrykk for kostnader ved å leie arbeidshjelp i 2017. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og en gjennomsnittlig bokført kapital per dekar i år 2017. Denne var kr 3478 per dekar.

Tabell 1.22 Produktivetsutvikling 2008–2018 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

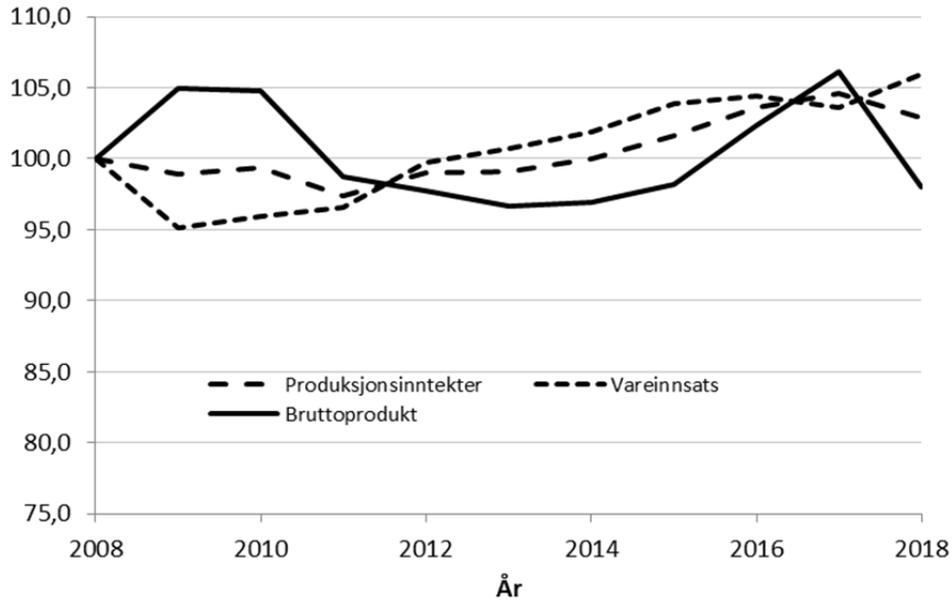
År	Arbeids- produktivitet	Kapitalproduktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2008	100	100	100
2018	127	100	117
Årlig endring, %	2,4	0	1,6

Beregningen av produktivetsutviklingen viser mindre økning i år enn i fjor. Resultatene er påvirket av at året 2007 er gått ut og året 2018 er kommet til i datagrunnlaget, endringer fra foreløpig regnskap til «endelig» regnskap for 2017 og korrigeringer av noen inntekts- og kostnadsposter for tidligere år. Blant annet er det nå regnet med mindre nedgang i arbeidsforbruket etter 2013, se kapittel 1.6. Økt vareinnsats, bl.a. kraftfôr høsten 2018 og større energiforbruk enn tidligere regnet med, påvirker produktivetsutviklingen negativt. Derimot vil ikke reduserte avlinger for korn og andre planteprodukter for salg slå fullt ut i normalisert regnskap.

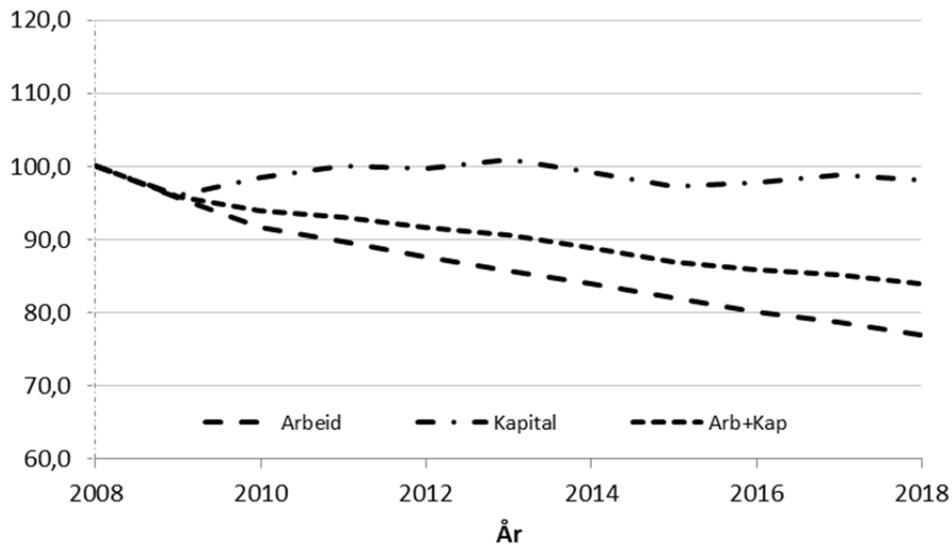
I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Bruttoproduct har økt jevnt fra 2013 til 2017, men fikk en sterk nedgang i 2018. Det er både lavere inntekt og høyere vareinnsats som er grunnen til dette (fig. 1.7).

Reduksjon i arbeidsinnsatsen er totalt på 23 prosent for hele perioden. Kapitalinnsatsen er relativt stabil og redusert med bare 1,9 prosent i hele perioden (figur 1.8). Til sammen

har arbeids- og kapitalinnsats har totalt minket med 16 prosent. Produktivetsframgangen er først og fremst knyttet til redusert arbeidsforbruk. Dette går fram av figur 1.7–1.9.

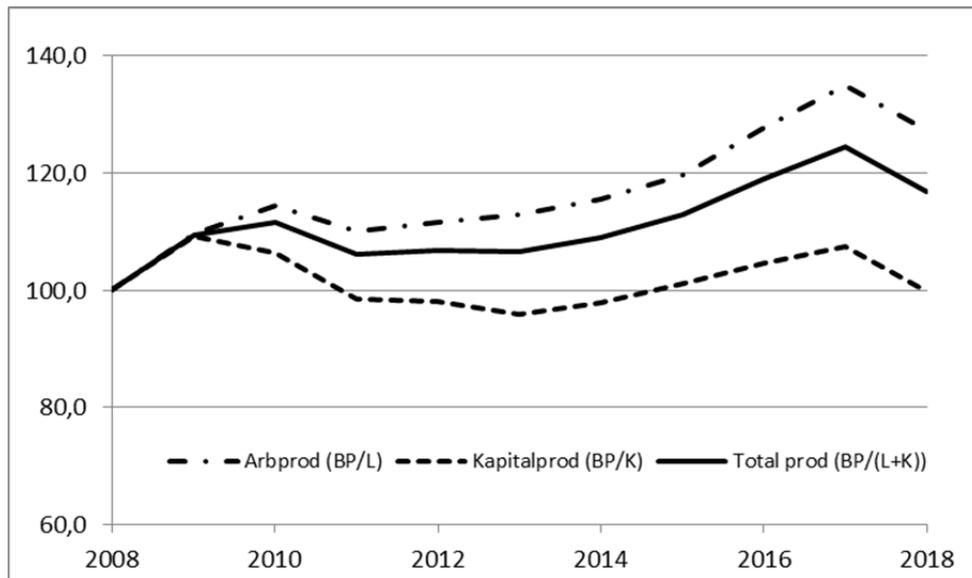

Figur 1.7 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2008-2018, relative tall

Figur 1.8 Utvikling i faktorinnsats 2008-2018, relative tall

Figur 1.9 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som er med i tabell 1.22. Figuren viser at etter en jevn stigning i siden 2013, er det en klar nedgang siste år. Det er det klare nedgangen i bruttoprodukt i 2018 som er grunnen til dette, da kapitalinnsats har holdt seg relativt stabil og arbeidsinnsats har en jevn nedgang.

Figur 1.9 Utviklingen i produktivitet 2008-2018, uttrykt ved fire produktivitetsmål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L =Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

1.13 Usikkerhet ved datamaterialet

Beregningene bygger på innhentet materiale fra flere oppgavegivere hvorav SSB, Landbruksdirektoratet og landbrukets ulike økonomiske organisasjoner er de viktigste. For de sektorene hvor en har helhetlige oppgaver er beregningene relativt sikre. Dette gjelder korn, de aller fleste husdyrproduksjonene, kostnader som kraftfôr og gjødsel, såfrø og planter. Av større poster på inntektssiden er hagebrukssektoren,- særlig blomster, den med relativt sett størst usikkerhet. Av de faste kostnadene beregnes kapitalslitet på grunnlag av investeringene. Investeringene beregnes bl.a. med utgangspunkt i SSBs tellingsundersøkelser, som foretas med noen års mellomrom. Mellom tellingsårene må investeringene framregnes med ulikt materiale.

Ved årets beregninger er usikkerheten større enn vanlig pga. utslagene av tørkesommeren 2018. Det vises til kap. 1.4 for nærmere om dette.

1.14 Større endringer som har endret tallseriene bakover

I dette kapitlet gjøres det rede for større endringer som har endret tallseriene bakover. Endringer skyldes vanligvis nytt eller endret datamateriale. Årsaker til justeringer bakover er at Totalkalkylen skal vise utviklingen over tid. Av den grunn er det behov for sammenliknbare og kontinuerlige serier.

Investeringer og kapitalslit på maskiner og redskaper:

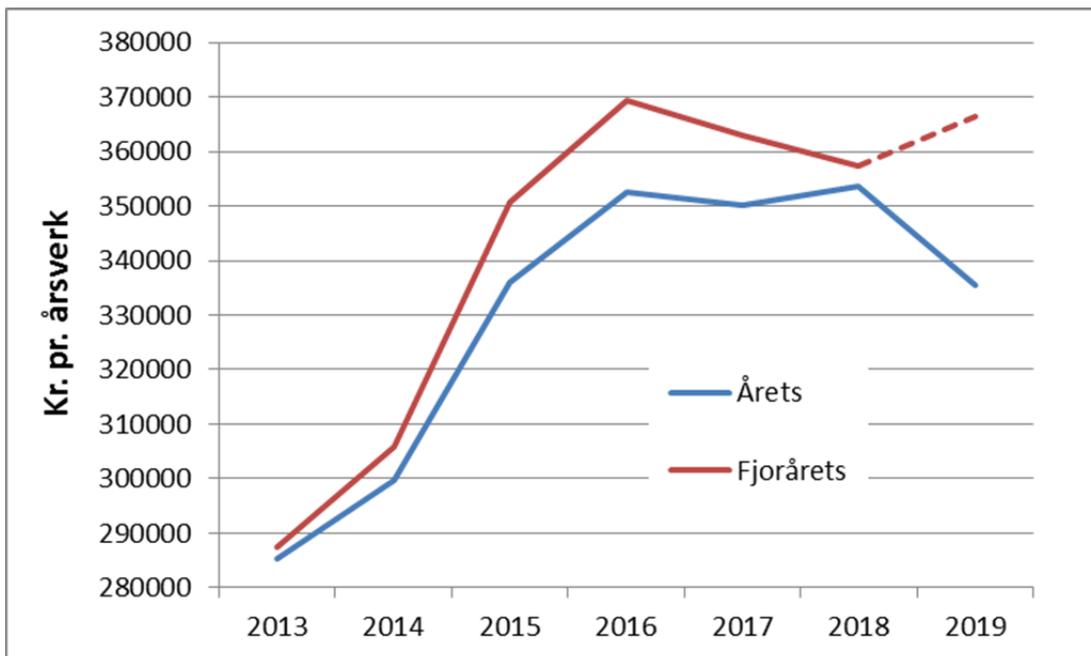
Justering av investeringsserien bakover til 2008 pga. dobbeltregning av importerte deler som har inngått i både importerte maskiner og redskaper men som samtidig også har inngått i norsk produksjon av maskiner og redskaper. Justeringen medfører en nedjustering av investeringene for 2008 på 149,5 mill. kr. og 323 mill. kr. for 2016. For 2016 er kapitalslitet nedjustert med 173,7 mill. kr.

Energi og smøremidler:

En ny SSB-telling for forbruk av elektrisk kraft i jordbruket i 2018 viser høyere et forbruk enn beregnet ifjor, tilsv. 510 mill. kr. Økningen tilskrives endring i metoden for registrering og at manglende ressurser til manuell kontroll ved de to forrige tellingene kan ha forårsaket en underrapportering. Serien er justert tilbake til siste telling i 2008.

Kostnaden for smøremidler er nedjustert 92,6 mill. kr. for 2018 etter nye oppgaver fra forhandlere. Nedgangen skyldes at syntetiske oljer utgjør en større del av markedet, og disse kan brukes i langt flere maskintimer. Serien er justert tilbake til 2005.

Figur 1.10 illustrerer utslaget av endringene i tallgrunlaget på vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. jordbruksfradraget i årets beregning sammenliknet med fjorårets.

Figur 1.10. Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital inkl. jordbruksfradrag, årets og fjorårets beregning

1.15 Budsjettering av tilskudd

I Totalkalkylen brukes statsbudsjettet ved budsjettering av direkte tilskudd (overførbare tilskudd). For pristilskuddene benyttes Landbruksdirektoratets forbruksprognoser for utbetalinger.

2 Sammendrag av utviklingen i normaliserte regnskap fra 2014 til budsjett 2019

Tabell 2.1 viser utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital i jordbruk etter normaliserte regnskap fra 2014 til 2019. Tabellen viser også endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år.

Tabell 2.1. Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital totalt og pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Vederlag til arbeid og egenkapital, mill.kr	12 922	14 509	15 251	15 000	14 993	13 801
Antall 1000 årsverk i jordbruket	47,65	47,2	46,75	46,3	45,7	45
Ved. til arbeid og egenkap. pr. årsverk. 1000 kr	271	307	326	324	328	307
Endring fra foregående år, 1000 kr	17	36	19	-2	4	-22

Endringen i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk fra år til år er en kombinert effekt av 1) utviklingen i det totale vederlag til arbeid og egenkapital for hele jordbruket og 2) utviklingen i antall årsverk i jordbruket. I tabell 2.2 er den kombinerte endringen fra år til år splittet på disse to komponentene og i tabell 2.3 vises utslaget av endring i totalt vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk splittet i grupper av inntekter og kostnader.

Tabell 2.2. Endringen fra år til år i vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Endring fra foregående år	17	36	19	-2	4	-22
Herav som følge av:						
endring i antall årsverk	3	3	3	3	5	4
andre forhold	14	33	16	-5	0	-26

I kapittel 3.1 beskrives utviklingen i de registrerte regnskapene mer i detalj for de siste årene. Bortsett fra planteproduksjon vil forklaringene for de registrerte regnskapene stort sett være dekkende også for de normaliserte.

Tabell 2.3. Utslag av endringer fra år til år i grupper av inntekter og kostnader, regnet pr. årsverk¹⁾ i jordbruket. Normaliserte regnskap og budsjett. 1000 kroner

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum planteprodukter	6	11	11	9	-3	10
Sum husdyrprodukter	20	26	15	1	8	-18
Arbeids- og kjøreinntekter	0	0	1	1	0	0
Buskapsverdi	4	2	1	-2	-8	2
Medlemsbonus	0	0	1	0	0	0
Direkte tilskudd	3	0	-5	-5	39	-8
Sum ikke-varige kostnader	-18	-13	-11	-2	-32	7
Kapitalslit og leasing av maskiner	-3	-4	-7	-6	-7	-7
Realrente på lånt kapital	2	10	11	-2	3	-13
Sum	14	33	16	-5	0	-26
Effekt av endring i årsverk	3	3	3	3	5	4
Sum endring	17	36	19	-2	4	-22

1) Utslagene er beregnet med forutsetning om samme årsverkstall som i foregående år

2) Ved økning i kostnader er det brukt negative tall i tabellen for å markere at dette har negativ effekt på vederlag til arbeid og egenkapital

Fra 2018 til 2019 er det budsjettert med en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital på 22 000 kr pr. årsverk. Planteproduksjonen ved forutsetning om normalårsavling, spes. for korn, øker inntektene med 10 000 kr. Reduserte inntekter fra melk og kjøtt trekker husdyrinntektene ned med 18 000 kr. mens direkte tilskudd går ned 8 000 kr. Ikke-varige kostnader går ned med 7 000 kr mens kapitalkostnader inkl. leasing øker tilsvarende. Økt realrente trekker årsverksinntekten ned 13 000 kr. mens redusert arbeidsforbruk øker inntekten med 4 000 kr/årsverk.

Fra 2017 til 2018 var det en økning i vederlag til arbeid og egenkapital på 4 000 kr pr. årsverk. Direkte tilskudd, spes. avlingsskadeerstatninger fra tørken i 2018, økte med 39 000 kr. Samtidig økte ikke-varige kostnader,- mye pga. tørken, med 32 000 kr. På husdyrsiden motvirket redusert buskapsverdi en økning i husdyrproduksjonen. Redusert arbeidsforbruk økte vederlaget med 5 000 kr pr. årsverk.

Fra 2016 til 2017 gikk vederlaget til arbeid og egenkapital ned med 2 000 kr. Planteproduksjonen økte inntektene med 9 000 kr mens reduksjon i direkte tilskudd og økte kostnader reduserte inntektene. Redusert arbeidsforbruk bidro til en økning av vederlaget med 3 000 kr pr. årsverk.

Fra 2015 til 2016 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 19 000 kr. Økte plante- og husdyrinntekter bidro med henh. 11 000 kr. og 15 000 kr. Ikke-varige kostnader og kapitalkostnader økte samlet sett med 18 000 kr. Redusert realrente bidro med en økning på 11 000 kr. Redusert arbeidsforbruk økte vederlaget pr. årsverk med 3 000 kr.

Fra 2014 til 2015 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 36 000 kr pr. årsverk. På inntektssiden økte plante- og husdyrinntektene med henh. 11 000 og 26 000 kr mens kostnadene økte 17 000 kr. Redusert realrente bidro til en økning på 10 000 kr. Redusert arbeidsforbruk trakk vederlaget opp med 3 000 kr.

3 Registrerte og budsjetterte tall for perioden 2016 – 2019

Tabell 3.1. Sammenligning av årene 2016-2019. Totalkalkylen, registrert regnskap. Mill. kroner ¹⁾

	2016	2017	Diff. 2017- 2016	2018	Diff. 2018- 2017	2019	Diff. 2019- 2018
Korn, erter og oljefrø	3 552	3 517	-35	1 934	-1 583	3 433	1 499
Poteter	814	722	-92	797	75	852	55
Hagebruksprodukter	5 114	5 112	-2	5 042	-70	5 197	155
Andre planteprodukter	333	375	42	329	-46	465	136
Sum planteprodukter	9 813	9 726	-87	8 102	-1 624	9 948	1 846
Melk	9 486	9 243	-243	9 580	337	9 189	-391
Kjøtt	12 308	12 608	300	12 697	89	12 237	-460
Egg	1 048	1 112	64	1 119	7	1 149	30
Ull	149	133	-16	129	-4	125	-4
Pelsdyr	301	292	-9	204	-88	236	32
Andre husdyrprodukter	184	194	10	223	29	222	-1
Sum husdyrprodukter	23 476	23 582	106	23 951	369	23 157	-794
Sum pl.- og husdyrpr.	33 289	33 308	19	32 053	-1 255	33 105	1 052
Kjøreinntekter m.v.	554	566	12	568	2	574	6
Arbeidsinntekter ved invest.	248	277	29	265	-12	264	-1
Sum andre inntekter	802	842	40	833	-9	838	5
Endringer i buskapsverdien	219	116	-103	-239	-355	-136	103
Medlemsbonus	248	238	-10	222	-16	236	14
Sum produksjonsinntekter	34 557	34 504	-53	32 869	-1 635	34 042	1 173
Direkte tilskudd	10 462	10 341	-121	12 380	2 039	11 981	-399
Sum inntekter inkl. tilskudd	45 019	44 845	-174	45 250	405	46 022	772
Handelsgjødsel og kalk	1 866	1 598	-268	1 795	197	1 855	60
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 431	155	7 762	331	7 738	-24
Annet innkjøpt fôr	574	572	-2	820	248	595	-225
Såfrø og planter	1 040	1 062	22	1 151	89	1 133	-18
Energi og smøremidler	2 445	2 720	275	3 189	469	3 099	-90
Andre kostnader	5 190	5 292	102	5 030	-262	5 353	323
Vedlikehold	2 373	2 272	-101	2 295	23	2 312	17
Sum ikke-varige prod.midler	20 764	20 946	182	22 042	1 096	22 086	44
Leasing av maskiner	1 560	1 770	210	1 886	116	2 072	186
Kapitalslit	6 474	6 624	150	6 788	164	6 902	114
Sum kapitalkostnader	8 034	8 395	361	8 674	279	8 974	300
Sum kostnader	28 799	29 340	541	30 715	1 375	31 060	345
Vederlag til arbeid og kapital	16 221	15 505	-716	14 534	-971	14 963	429
Realrente lånt kapital	-271	808	1 079	259	-549	850	591
Vederlag til arb. og egenkap.	16 492	14 697	-1 795	14 276	-421	14 113	-163

¹⁾ Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

3.1 Utviklingen fra år til år i følge beregningene i 2019

Kommentarene og forklaringene nedenfor er knyttet til de registrerte regnskapene. Kun endringer med beløp over 100 mill. kr. er omtalt.

3.1.1 Forklaring til de største endringene fra 2017 til 2018

Korn, erter og oljefrø

- Nedgang på 1 583 mill. kr.
- Nedgangen skyldes at produksjonen ble 48 prosent lavere enn i 2017 pga. tørkesommeren.

Melk

- Økning på 337 mill. kr.
- Økningen skyldes bla. økt produksjonen ble som følge av økte melkekvoter for å unngå produksjonsnedgang etter tørkesommeren. Økt pris bidro også til økningen.

Endring i buskapsverdien

- Nedgang på 355 mill. kr.
- En nedgang for storfe pga. økt slakting etter tørken i 2018 forklarer 231 mill. kr, av nedgangen. Nedgang for svin bidrar til en nedgang på 125 mill. kr.

Direkte tilskudd

- Økning på 2 039 mill. kr.
- En økning i avlingsskadeerstatningene på 1 484 mill. kr. bidrar aller mest til økningen. Men også økte bevilgninger til areal- og kulturlandskapstillegg på 24 mill. kr og husdyrtillegg på 285 mill. kr. ved ekstraforhandlingene etter tørkesommeren i fjor, bidrar også mye.

Handelsgjødsel og kalk

- Økning på 197 mill. kr.
- En prisøkning på 6,8 prosent bidro aller mest til økningen men det var også noe økning i forbruket. Økt pris og mengde på kalk trakk også kostnaden opp.

Innkjøpt kraftfôr

- Økning på 331 mill. kr.
- Økningen skyldes både økt forbruk på 2,3 prosent og prisøkning på 2,1 prosent. Forbruksøkningen settes i sammenheng med redusert fôrtilgang etter tørkesommeren.

Annet innkjøpt fôr

- Økning på 248 mill. kr.
- Som følge av fôrmangelen var importen over seks ganger så høy som året før. Samtidig bidro fôrmangel ellers i Europa bidro til høyere priser. Importen av høy ble 253 mill. kr. høyere enn året før. Fôrmangelen ga også en import av halm på 33 mill. kr.

Energi og smøremidler

- Økning på 469 mill. kr
- Kostnaden til elektrisitet økte med 261 mill. kr. mens dieselkostnaden økte med 156 mill. kr. Mesteparten av økningen skyldes en el-prisøkning på over 20 prosent og en dieselpriisøkning på 14 prosent men også økt forbruk pga. vanning i løpet av tørkesommeren.

Andre kostnader

- Nedgang på 262 mill. kr
- Økte forsikringsutbetalinger for driftsbygninger og maskiner og redskaper etter bla. skader etter snørik vinter forklarer mesteparten av nedgangen.

Leasing

- Økning på 116 mill. kr
- Økningen skyldes vesentligst mer kapital bundet i leasingkontrakter samt prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Kapitalslit

- Økning på 164 mill. kr
- Økningen skyldes prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Realrente lånt kapital

- Nedgang på 549 mill. kr
- Nominell rente var så godt som uendret samtidig som lånekapitalen økte lite. Økningen skyldes at høyere prisstigning ga lavere realrente enn året før.

3.1.2 Forklaring til de største endringene fra 2018 til 2019

Korn, erter og oljefrø

- Økning på 1 499 mill. kr.
- Under forutsetning om normalårsavlinger øker kornavlingene i budsjettåret med ca. 75 prosent.

Hagebruksprodukter

- Økning på 155 mill. kr.
- Verdien av grønnsaksproduksjonen er beregnet å øke med nær 230 mill. kr. Samtidig øker Distrikts- og kvalitetstilskuddet med 35 mill. kr.

Andre planteproduksjoner

- Økning på 136 mill. kr.
Tørkesommeren 2018 ga lavt salg av gras som høy og rundballer. Under forutsetning om normale avlingsforhold øker salget i 2019.

Melk

- Nedgang på 391 mill. kr
- Nedgangen skyldes lavere melkeproduksjon, for kumelk er nedgangen på nær 2 prosent. Samtidig medvirker høyt kvalitetstillegg i 2018 og en nedgang i basisprisen på 10 øre/l i 2019 til en prisnedgang på 2,7 prosent.

Kjøtt

- Nedgang på 460 mill. kr
En redusert kjøttproduksjon på 6 300 tonn samt en prisnedgang for kjøtt i alt på ca. 3 prosent samt reduksjon i tilskudd på ca. 90 mill. kr. gir nedgangen. Mesteparten av produksjonsnedgangen,- litt over 6 000 tonn, kommer på gris for å bedre balansen i markedet. For storfe er det en nedgang i produksjonen på nær 3 000 tonn etter høy slakting året før.

Direkte tilskudd

- Nedgang på 399 mill. kr
- Mesteparten av erstatningsutbetalingene etter avlingssvikten i 2018 ble utbetalt i 2018. Mindre, men vesentlige beløp gjenstår til utbetaling i 2019. Husdyrtillegget gått ned 86 mill. kr, bla som følge av ekstra utbetalingene i 2018. Av ordninger med økninger er utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond ventet å øke med 102 mill. kr.

Annet innkjøpt fôr

- Nedgang på 225 mill. kr
- Her spiller lavere import av høy og bortfall av halmimport mest inn. Samtidig går prisene ned pga. forutsetning om normale avlinger.

Andre kostnader

- Økning på 323 mill. kr
- Det er økning og reduksjon på mange underposter, men det er særlig økte premieinnbetalinger etter høye forsikringsutbetalinger året før som forklarer mesteparten av økningen.

Leasing

- Økning på 186 mill. kr
- Økningen skyldes mer kapital bundet i leasingkontrakter samt prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Kapitalslit

- Økning på 114 mill. kr
- Økningen er virkning av investeringer og prisjustering av kapitalgrunnlaget.

Realrente lånt kapital

- Økning på 591 mill. kr
- Dette skyldes økt rente og lavere prisstigning som gir økt realrente.

4 Sammenligning med fjorårets beregninger

Tabell 4.1. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2017 og 2018. Registrerte regnskaper. Mill. Kroner¹

	Året 2017			Året 2018		
	Utført 2018	Utført 2019	Differanse	Utført 2018	Utført 2019	Differanse
Korn, erter og oljefrø	3 469	3 517	48	3 386	1 934	-1 452
Poteter	744	722	-22	823	797	-26
Hagebruksprodukter	5 022	5 112	90	5 122	5 042	-80
Andre frø til modning	372	375	3	349	329	-20
Sum planteprodukter	9 606	9 726	120	9 681	8 102	-1 579
Melk	9 233	9 243	10	9 207	9 580	373
Kjøtt	12 627	12 608	-19	12 589	12 697	108
Egg	1 115	1 112	-3	1 142	1 119	-23
Ull	133	133	0	134	129	-5
Pelsdyr	292	292	0	287	204	-83
Andre husdyrproduksjoner	186	194	8	193	223	30
Sum husdyrproduksjoner	23 586	23 582	-4	23 553	23 951	398
Sum pl.- og husdyrprodukter	33 193	33 308	115	33 234	32 053	-1 181
Kjøreinntekter m.v.	566	566	0	572	568	-4
Arbeidsinntekter ved invest.	281	277	-4	283	265	-18
Sum andre inntekter	847	842	-5	856	833	-23
Endringer i buskapsverdien	100	116	16	156	-239	-395
Medlemsbonus	241	238	-3	231	222	-9
Sum produksjonsinntekter	34 380	34 504	124	34 476	32 869	-1 607
Direkte tilskudd	10 285	10 341	56	10 607	12 380	1 773
Sum inntekter	44 665	44 845	180	45 083	45 250	167
Handelsgjødsel og kalk	1 584	1 598	14	1 721	1 795	74
Innkjøpt kraftfôr	7 418	7 431	13	7 662	7 762	100
Annet innkjøpt fôr	572	572	0	563	820	257
Såfrø og planter	1 069	1 062	-7	1 054	1 151	97
Energi og smøremidler	2 468	2 720	252	2 608	3 189	581
Andre kostnader	5 250	5 292	42	5 436	5 030	-406
Vedlikehold	2 366	2 272	-94	2 369	2 295	-74
Sum ikke-varige prod.midler	20 728	20 946	218	21 413	22 042	629
Leasing av maskiner	1 762	1 770	8	1 885	1 886	1
Kapitalslit	6 835	6 624	-211	6 983	6 788	-195
Sum kapitalkostnader	8 597	8 395	-202	8 868	8 674	-194
Sum kostnader	29 324	29 340	16	30 280	30 715	435
Vederlag til arbeid og kapital	15 341	15 505	164	14 803	14 534	-269
Realrente lånt kapital	762	808	46	757	259	-498
Vederlag til arb. og egenkap.	14 579	14 697	118	14 046	14 276	230

¹ Utført 2018 vil si etter jordbruksavtale i 2018

4.1 Året 2017

Nedenfor er det foretatt en nærmere sammenligning av fjorårets foreløpige regnskap for 2017 og årets reviderte regnskapstall for det samme året. Se også tabell 4.1. Formålet er stikkordsmessig å kommentere årsakene til forskjeller for 2017 fra fjorårets til årets beregning. Normalt vil en finne mindre forskjell mellom regnskapsår. Kun beløp over 100 mill. kr. omtales.

Vederlaget til arbeid og egenkapital er 118 mill. kr høyere enn beregnet i 2018.

Energi og smøremidler

Posten er 252 mill. kr høyere enn i fjor. Dette er sumvirkning av oppjustert el-forbruk etter ny SSB-undersøkelse samt redusert smøreoljeforbruk etter tilgang på nye regnskapsdata.

Kapitalslit

Posten er 211 mill. kroner lavere enn beregnet i fjor. Dette skyldes nedjusterte investeringer i maskiner og redskaper etter korreksjon for importerte deler til norskproduserte maskiner og redskaper.

4.2 Året 2018

I dette avsnittet er det foretatt en sammenligning av fjorårets budsjetterte tall for 2018 og årets foreløpige regnskapstall for det samme året, se tabell 4.1. Normalt vil en finne relativt store avvik når en sammenlikner budsjettet for et år med regnskapet for det samme. For planteproduksjonene budsjetteres det for eksempel med normalårsavlinger mens en i regnskapsåret benytter de faktiske avlingene. Tørkesommeren 2018 gir et avvik som til dels er større enn normalt. Av tabellen ser en at samlet vederlag til arbeid og egenkapital er 230 millioner kroner høyere enn beregnet i fjor.

Korn

Inntektene er 1 452 mill. kr lavere enn budsjettert. Dette skyldes tørken i 2018 som medførte avlingsnedgang på nær 50 prosent.

Melk

Inntektene er beregnet 373 mill. kroner høyere. Dette skyldes bla. økt melkekvote som følge av tørkesommeren i 2018.

Kjøtt

Inntektene er 108 mill. kroner høyere enn prognosert. Dette er en virkning av bla. økt slakting av storfe pga. fôrkrisen i 2018, økt slakting av sau/lam samt høyere pris på kylling.

Direkte tilskudd

Posten er 1 773 mill. kr. høyere enn budsjettet i fjor. Dette skyldes avlingsskadeerstatningene samt økte areal- og kulturlandskapstillegg og husdyrtillegg ved tilleggsforhandlingene som følge av tørkesommeren 2018.

Innkjøpt kraftfôr

Kostnaden er 100 mill. kr. høyere enn beregnet i fjor. Økningen knyttes til grovfôrmangelen som følge av tørkesommeren.

Annet innkjøpt fôr

Kostnaden er 257 mill. kr. høyere enn beregnet i fjor. Økningen skyldes økt import av høy og halm for å kompensere for grovfôrmangel etter tørkesommeren i fjor. Økningen i importen skyldes både økt mengde og høyere pris.

Energi og smøremidler

Kostnadene er 581 mill. kr. høyere enn beregnet i fjor. Dette er sumvirkning av oppjustert el-forbruk etter ny SSB-undersøkelse, økt el-bruk som følge av vanning i tørkesommeren 2018 samt redusert smøreoljeforbruk etter tilgang på nye regnskapsdata.

Andre kostnader

Kostnadene er 406 mill. kr. lavere enn beregnet i fjor. Mesteparten skyldes høyere forsikringsutbetalinger bla. på driftsbygninger som følge av skader etter en snørrik vinter. Også forsikringsutbetalinger for avlingsskade ligger inne i tallene.

Kapitalslit

Reduksjon på 195 mill. kr. Dette skyldes nedjusterte investeringer i maskiner og redskaper etter korreksjon for importerte deler til norskproduserte maskiner og redskaper.

Realrente lånt kapital

Reduksjon på 498 mill. kr. Årsaken er høyere prisvekst i 2018 enn regnet med som ga en lavere realrente.

5 Registrerte regnskaper - oversikt

I kapittel 5.1 følger et sett av tabeller som gjelder registrerte regnskaper

- Vedleggstabeller for 2017, 2018 og 2019 (tabell 5.1-
•
• tabell 5.29)
- Sammendragstabell for årene fra 2013 til 2019 i mill. kroner (tabell 5.31)
- Tabell som viser vederlag til arbeid og kapital og egenkapital, totalt og per årsverk (tabell 5.32 og tabell 5.33)

5.1 Tabeller som gjelder registrerte regnskaper

Tabell 5.1. Korn, ertor og oljefrø. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	148 389	316,48	469 622	77 376	333,84	258 312	181 060	332,84	602 640
Hvete. Salg, førkornkvalitet	236 052	278,98	658 538	38 221	290,21	110 921	199 013	289,21	575 565
Hvete. Salg, såkornkvalitet	14 687	373,00	54 783	7 896	385,00	30 400	18 936	387,50	73 377
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	399 128	296,38	1 182 943	123 493	323,61	399 633	399 009	313,67	1 251 582
Rug. Salg, matkornkvalitet	20 925	279,57	58 500	2 414	301,30	7 273	14 563	300,30	43 733
Rug og rughvete førkorn.Salg	28 852	258,13	74 476	5 166	271,57	14 029	10 122	256,14	25 926
Rug/rughvete. Salg/hjemmefb.	49 777	267,14	132 976	7 580	281,03	21 302	24 685	282,19	69 659
Bygg. Salg	545 947	266,85	1 456 860	381 204	279,10	1 063 940	508 666	278,10	1 414 600
Bygg. Salg, såkornkvalitet	29 527	324,00	95 667	18 769	336,00	63 064	28 142	338,50	95 261
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	575 474	269,78	1 552 527	399 973	281,77	1 127 004	536 808	281,27	1 509 861
Havre. Salg	269 962	240,49	649 232	139 931	251,64	352 122	219 603	250,64	550 413
Havre. Salg, såkornkvalitet	12 866	311,00	40 013	6 596	323,00	21 305	10 513	325,50	34 220
Havre. Salg og hjemmeforbruk	282 828	243,70	689 245	146 527	254,85	373 427	230 116	254,06	584 633
Erter til modning. Salg	3 762	344,71	12 968	2 706	361,03	9 769	4 000	360,03	14 401
Erter til modning. Såvare	60	389,13	233						
Sum ertor til modning	3 822	345,40	13 201	2 706	361,01	9 769	4 000	360,03	14 401
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 311 029	272,37	3 570 892	680 279	283,87	1 931 135	1 194 618	287,13	3 430 136
Korreksjon for vann/kvalitet			-106 438			-34 106			-82 295
Oljefrø	10 226	500,55	51 186	7 117	511,60	36 411	16 500	510,60	84 249
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 321 255	266,08	3 515 640	687 396	281,27	1 933 440	1 211 118	283,38	3 432 090
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, ertor og oljefrø			3 516 540			1 934 340			3 432 990

Tabell 5.2. Poteter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	61 619	544,00	335 207	59 151	583,00	344 850	66 043	565,00	373 143
Salg. Poteter til potetmel	34 375	53,00	18 219	35 096	86,00	30 183	39 232	87,00	34 132
Salg. Poteter til mos/flakes	12 912	261,00	33 700	12 324	273,00	33 645	13 173	283,00	37 280
Salg. Poteter til pommes fr.	49 406	261,00	128 950	59 405	273,00	162 176	59 202	283,00	167 542
Salg. Poteter til chips	44 125	261,00	115 166	48 700	273,00	132 951	52 500	283,00	148 575
Salg. Vakuump. pot. mm.	8 718	261,00	22 754	9 783	273,00	26 708	8 574	283,00	24 264
Sum poteter til mos/chips mv	115 161	261,00	300 570	130 212	273,00	355 480	133 449	283,00	377 661
Hjemmebruk. Matpoteter	147	521,00	766	121	559,00	676	115	540,00	621
Salg settepoteter	10 448	602,00	62 897	10 200	607,00	61 914	10 200	619,00	63 138
Sum poteter (uten tilskudd)	229 860	312,22	717 659	248 570	319,07	793 103	263 739	321,79	848 695
Distr.tilsk. for Nord-Norge			4 536			3 515			3 800
Poteter			722 195			796 618			852 495

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	8 264	11,29	93 301	6 861	13,02	89 330	8 326	13,82	115 065
Sommerkål	3 942	6,96	27 436	2 787	7,60	21 181	2 976	7,78	23 153
Vinterkål	14 953	5,92	88 522	13 521	6,37	86 129	14 841	6,45	95 724
Sum hodekål	18 895	6,14	115 958	16 308	6,58	107 310	17 817	6,67	118 877
Gulrot	46 975	8,47	397 878	46 490	9,10	423 059	48 507	9,16	444 324
Purre	2 886	15,13	43 665	2 767	17,27	47 786	2 978	17,35	51 668
Løk	23 241	6,83	158 736	14 603	7,89	115 218	20 478	8,07	165 257
Salatagurk (slangeagurk)	15 382	19,44	299 026	14 482	21,88	316 866	15 287	22,38	342 123
Tomater	10 573	20,97	221 716	10 030	17,47	175 224	10 581	17,88	189 188
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	126 216	10,54	1 330 280	111 541	11,43	1 274 793	123 974	11,51	1 426 502
Rosenkål	1 783	19,79	35 286	1 809	21,12	38 206	1 746	20,93	36 544
Kinakål	2 813	13,60	38 257	2 372	14,94	35 438	2 566	15,28	39 208
Rødkål, broccoli mv.	5 114	15,40	78 756	4 285	17,19	73 659	5 117	18,11	92 669
Bønner	854	4,52	3 860	1 109	4,64	5 146	986	4,75	4 684
Hageerter	3 548	3,07	10 892	1 941	3,16	6 134	3 071	3,23	9 919
Knollselleri	2 800	14,13	39 564	3 261	13,84	45 132	2 533	14,16	35 867
Stilkselleri	1 035	18,31	18 951	1 288	18,76	24 163	1 076	19,20	20 659
Agurker, friland	2 305	6,58	15 167	2 167	6,69	14 497	1 974	7,09	13 996
Rødbeter	6 045	7,93	47 937	7 214	9,89	71 346	6 532	10,02	65 451
Persillerot	250	43,22	10 805	258	51,32	13 241	246	52,21	12 844
Reddiker	102	62,11	6 335	108	65,41	7 064	162	66,92	10 841
Kruspersille	31	109,35	3 390	24	107,88	2 589	28	109,77	3 074
Kålrot til mat	12 168	6,67	81 161	11 544	8,33	96 162	12 057	8,56	103 208
Sum andre grønns. (u/salat)	38 848	10,05	390 361	37 380	11,58	432 777	38 094	11,79	448 964
Hodesalat/Rapidsalat	4 151	78,98	327 846	2 334	77,64	181 212	3 010	79,42	239 054
Issalat/Isbergsalat	11 800	18,61	219 598	11 268	19,79	222 994	10 403	20,25	210 661
Annen salat friland	14 912	21,51	320 757	16 583	22,85	378 922	13 594	23,76	322 993
Andre veksthusgrønnsaker			32 644			30 274			45 151
Urter i veksthus	1 266	57,27	72 504	1 575	55,27	87 050	1 333	56,54	75 368
Kjøkkenhager/uspes.vekster			286 625			277 836			345 723
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 650 335			1 611 065			1 687 914
Sum grønnsaker			2 980 615			2 885 858			3 114 416
Epler	14 008	10,18	142 601	15 004	10,38	155 742	13 515	10,13	136 907
Pærer	220	15,81	3 478	514	16,71	8 589	277	15,70	4 349
Plommer	1 786	20,74	37 042	1 576	20,70	32 623	1 454	27,13	39 447
Surkirsebær	48	39,96	1 918	143	40,03	5 724	99	41,23	4 082
Søtkirsebær (moreller)	462	68,56	31 675	683	67,72	46 253	513	69,92	35 869
Sum frukt	16 524	13,12	216 714	17 920	13,89	248 931	15 858	13,91	220 654
Jordbær	8 120	48,84	396 581	9 560	49,13	469 683	7 708	46,70	359 964
Bringebær	3 000	57,91	173 730	2 784	63,03	175 476	2 867	61,02	174 944
Solbær	589	9,68	5 702	628	9,80	6 154	662	9,56	6 329

A Kvantumsenhet: Ant. potter Prisenhet: Kr/potte

Tabell 5.3. Hagebruksprodukter (forts) Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Andre bær	194	55,09	10 687	131	55,66	7 291	115	56,87	6 540
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	11 990	49,12	589 006	13 190	50,11	660 910	11 439	48,09	550 083
Snittblomster	72 547	2,80	203 132	67 477	2,89	195 009	66 803	3,01	201 077
Blomstrende potteplanter	23 296	18,16	423 055	20 176	19,20	387 379	19 975	19,94	398 302
Dekorasjonsplanter	1 506	16,40	24 698	1 203	16,40	19 729	1 213	16,96	20 572
Utplantingsplanter	46 919	7,54	353 769	38 529	8,06	310 544	36 988	8,72	322 535
Sum blomster, store gartneri	144 268	6,96	1 004 654	127 385	7,16	912 661	124 979	7,54	942 486
Blomsterprod. i små gartneri	1 443	6,96	10 043	1 274	7,16	9 122	1 250	7,54	9 425
Sum blomster i gartnerier			1 014 697			921 783			951 911
Planteskoler	30 961	6,96	215 489	30 078	7,16	215 358	28 581	7,54	215 501
Sum blomster	176 672	6,96	1 230 186	158 737	7,16	1 137 141	154 810	7,54	1 167 412
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			95 804			109 331			144 000
Hagebruksprodukter			5 112 325			5 042 171			5 196 565
A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk									
B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk Prisenhet: Kr/stykk									

Tabell 5.4. Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	86 135	320,70	276 235	42 358	577,20	244 490	83 469	449,00	374 776
Rundballer. Salg	43 068	64,00	27 564	21 179	128,00	27 109	41 735	96,00	40 066
Sum innenl. salg av stråfôr	129 203	235,13	303 799	63 537	427,47	271 599	125 204	331,33	414 842
Høy. Eksport	237	83,60	198	99	389,20	385	200	200,00	400
Halm. Eksport	44	185,40	82	335	136,60	458	150	120,00	180
Sum eksport av stråfôr	281	99,64	280	434	194,24	843	350	165,71	580
Stråfôr	129 484		304 079	63 971		272 442	125 554		415 422
Engfrø	2 233	31,55	70 451	1 632	34,34	56 043	1 459	34,21	49 912
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	101,00	101	1	136,00	136	1	136,00	136
Sum andre frø til modning	2 234		70 552	1 633		56 179	1 460		50 048
Sum andre planteprodukter			374 631			328 621			465 470
A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg									

Tabell 5.5. Melk. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 494 885	558,50	8 348 933	1 521 963	571,17	8 692 996	1 493 000	555,90	8 299 587
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	1 303	558,50	7 277	1 231	571,17	7 031	1 155	555,90	6 421
Kumelk. Lokal foredling	2 186	558,50	12 209	2 179	571,17	12 446	2 180	555,90	12 119
Sum kumelk	1 498 374	558,50	8 368 419	1 525 373	571,17	8 712 473	1 496 335	555,90	8 318 127
Geitmelk. Meierileveranse	19 947	558,20	111 344	20 120	571,59	115 004	19 700	556,18	109 567
Geitmelk. Annet salg	1 107	558,20	6 179	1 137	571,59	6 499	1 150	556,18	6 396
Sum geitmelk	21 054	558,20	117 523	21 257	571,59	121 503	20 850	556,18	115 963
Produsenttjeneste, meierifin			148 111			110 627			102 763
Grunntilskudd melk			69 499			70 445			70 000
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			8 703 552			9 015 048			8 606 853
Distriktstilskudd			527 277			547 860			583 200
Salg av melkevoter			11 857			17 443			-1 245
Ku- og geitmelk			9 242 686			9 580 351			9 188 808

Tabell 5.6. Kjøtt. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	83 446	52,35	4 368 398	87 097	51,36	4 473 302	84 443	51,88	4 380 903
Storfe. Hjemmeffb./returslakt	278	52,25	14 526	282	51,26	14 455	282	51,78	14 602
Sum storfe	83 724	52,35	4 382 924	87 379	51,36	4 487 757	84 725	51,88	4 395 505
Kalv. Registrert salg	1 416	57,23	81 038	1 945	55,82	108 570	1 548	56,34	87 214
Kalv. Hjemmeffb./returslakt	58	57,13	3 314	70	55,72	3 900	70	56,24	3 937
Sum kalv	1 474	57,23	84 352	2 015	55,82	112 470	1 618	56,34	91 151
Sau/lam. Registrert salg	26 802	37,47	1 004 271	26 295	38,81	1 020 509	24 723	38,98	963 703
Sau/lam. Hj.fbr./r.s./d.salg	755	37,37	28 214	789	38,71	30 542	789	38,88	30 676
Sum sau/lam	27 557	37,47	1 032 485	27 084	38,81	1 051 051	25 512	38,98	994 379
Geit/kje. Registrert salg	298	4,52	1 347	302	5,19	1 567	302	5,19	1 567
Geit/kje. Hj.fbr./returslakt	58	4,42	256	53	5,09	270	53	5,09	270
Sum geit/kje	356	4,50	1 603	355	5,17	1 837	355	5,17	1 837
Hest. Registrert salg	61	4,30	262	56	5,58	312	56	5,58	312
Sum hest	61	4,30	262	56	5,57	312	56	5,57	312
Sum kjøtt (u/gris,fjørfe,tam	113 172	48,61	5 501 626	116 889	48,37	5 653 427	112 266	48,84	5 483 184
Gris. Reg.salg u. hode/labbb	136 832	26,12	3 574 052	136 916	25,59	3 503 680	130 470	24,59	3 208 257
Gris. Hj.fbr./r.s. u. h./l.	439	26,02	11 423	432	25,49	11 012	432	24,49	10 580
Sum gris	137 271	26,12	3 585 475	137 348	25,59	3 514 692	130 902	24,59	3 218 837
Sum kjøtt (u/fjørfe,tamrein)	250 443	36,28	9 087 101	254 237	36,06	9 168 119	243 168	35,79	8 702 021
Hønseslakt. Registrert salg.	1 243	2,81	3 493	988	2,08	2 055	988	2,08	2 055
Sum hønseslakt.	1 243	2,81	3 493	988	2,08	2 055	988	2,08	2 055
Kylling (fra 1982). Salg	89 701	19,17	1 719 568	88 937	19,75	1 756 506	93 665	19,83	1 857 377
Sum høns,kylling,broilersl.	90 944	18,95	1 723 061	89 925	19,56	1 758 561	94 653	19,64	1 859 432
Ender.	699	33,00	23 067	638	33,00	21 054	638	33,00	21 054
Kalkuner. Salg	9 319	26,33	245 369	7 595	24,81	188 432	7 595	24,91	189 191
Sum annet fjørfe	10 018	26,80	268 436	8 233	25,44	209 486	8 233	25,54	210 245
Sum fjørfeslakt	100 962	19,73	1 991 497	98 158	20,05	1 968 047	102 886	20,12	2 069 677
Grunntilskudd kjøtt			102 924			98 921			94 000
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	351 405	31,82	11 181 522	352 395	31,88	11 235 087	346 054	31,40	10 865 698
Distriktstilskudd kjøtt			615 153			642 994			654 400

Tabell 5.6. Kjøtt (forts.) Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
		1000 kr			1000 kr			1000 kr	
Kvalitetstilskudd storfe		260 598			277 070			255 000	
Tilskudd lam- og kjeslakt		533 087			522 412			450 000	
Tilskudd friføring av sau		532			474			1 500	
Diverse utbetalinger		17 000			18 532			10 000	
Sum tilskudd		1 426 370			1 461 482			1 370 900	
Kjøtt og fjørfeslakt		12 607 892			12 696 569			12 236 598	

Tabell 5.7. Egg. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	62 722	15,60	978 463	63 328	15,49	980 951	65 325	15,39	1 005 352
Egg. Direkte salg.	6 935	17,86	123 859	7 002	18,02	126 176	7 222	17,95	129 635
Egg. Sum salg	69 657	15,82	1 102 322	70 330	15,74	1 107 127	72 547	15,64	1 134 987
Egg. Hjemmeforbruk, mat	105	15,50	1 628	109	15,39	1 678	109	15,29	1 667
Egg. Salg og hjemmeforbruk	69 762	15,82	1 103 950	70 439	15,74	1 108 805	72 656	15,64	1 136 654
Distriktstilskudd. Egg			3 712			3 370			3 525
Godtgjør. førtidsslakt, høner			4 598			6 588			8 500
Egg			1 112 260			1 118 763			1 148 679

Tabell 5.8. Ull. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	4 052	32,80	132 906	3 912	32,87	128 587	3 860	32,36	124 910

Tabell 5.9. Pelsdyr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	109 456	706,32	77 311	78 318	752,62	58 944	85 000	919,20	78 132
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	706,32	1 413	2 000	752,62	1 505	2 000	919,20	1 838
Sum reveskinn	111 456	706,32	78 724	80 318	752,62	60 449	87 000	919,20	79 970
Minkskinn. Eksport	707 218	297,91	210 687	533 940	263,89	140 901	520 000	294,95	153 374
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	297,91	2 979	10 000	263,89	2 639	10 000	294,95	2 950
Sum minkskinn	717 218	297,91	213 666	543 940	263,89	143 540	530 000	294,95	156 324
Pelsdyr			292 390			203 989			236 294

Tabell 5.10. Andre husdyrproduksjoner. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 050	16 000,00	16 800	1 050	17 000,00	17 850	1 050	17 000,00	17 850
Eksport. Hester	11	48 600,00	535	9	53 000,00	477	12	53 000,00	636
Eksport. Rev og mink	575	1 305,00	750	46	2 220,00	102			
Eksport. Andre dyr			8 704			9 542			9 500
Eksport. Embryo storfe			400			500			500
Sum eksport. Husdyr			10 389			10 621			10 636
Import. Rev og mink	-18 442	597,00	-11 010	-6 609	584,00	-3 860	-4 000	400,00	-1 600
Import. Andre dyr			-23 208			-19 801			-21 065
Import. Embryo storfe	-113	8 000,00	-904	-53	8 000,00	-424	-100	8 000,00	-800
Import. Embryo småfe	-150	6 500,00	-975	-110	6 500,00	-715	-50	6 500,00	-325
Import. Embryo gris	-165	1 000,00	-165	-127	1 000,00	-127			
Sum import. Husdyr			-36 262			-24 927			-23 790
Kaninkjøtt	35	115,00	4 025	32	125,00	4 000	32	130,00	4 160
Sum kaniner			4 025			4 000			4 160
Oppdrettshjort	144	120,00	17 280	160	123,00	19 680	155	126,00	19 530
Sum hjort			17 280			19 680			19 530
Salg til Honningcentralen	429	85,22	36 559	510	84,50	43 095	550	81,40	44 770
Honning. Direkte salg	821	177,00	145 317	840	182,00	152 880	800	186,00	148 800
Sum birøkt			181 876			195 975			193 570
Andre husdyrproduksjoner			194 108			223 199			221 956

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

Tabell 5.11. Kjøreinntekter m.v. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	52 113	48 378	46 320
Kjøring v/invest. grøfter	34 133	35 670	40 378
Kjøring v/invest. nydyrking	16 951	17 516	17 903
Sum kjøreinnt. v/investering	103 197	101 564	104 601
Kjøring i skogen	33 005	33 901	34 696
Kjøring på bierverv m.v.	302 827	304 563	305 473
Innt. hester i full pensjon	126 834	128 095	129 017
Kjøreinntekter m.v.	565 863	568 123	573 787

Tabell 5.12. Arbeidsinntekter ved invest. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest. arb. driftsbygninger	208 361	193 598	185 264
Invest. arb. grøfter	51 174	53 484	60 573
Invest. arb. nydyrking	17 009	17 477	17 879
Arbeidsinnt. v/investeringer	276 544	264 559	263 716

Tabell 5.13. Endringer i buskapsverdien. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester				-618	10 510,00	-6 495	-305	10 510,00	-3 206
Storfe under 1 år	1 200	4 170,00	5 004	-5 698	4 070,00	-23 191	169	4 090,00	691
Okser over 1 år	2 000	18 740,00	37 480	-7 154	18 060,00	-129 201	-6 855	18 690,00	-128 120
Kviger			-26 824			-41 213			28 879
Kyr			43 923			22 250			-5 544
Sum storfe			59 583			-171 355			-104 094
Sauer	-61 000	250,00	-15 250	-71 000	190,00	-13 490	-53 411	210,00	-11 216
Geiter	-400	180,00	-72	562	190,00	107	-662	190,00	-126
Slaktesvin	48 400	1 400,00	67 760	-18 725	1 310,00	-24 530	-9 020	1 270,00	-11 455
Avlssvin over 6 mnd.	5 200	2 300,00	11 960	-9 223	2 280,00	-21 028	-977	2 190,00	-2 140
Sum svin	53 600		79 720	-27 948		-45 558	-9 997		-13 595
Kyllinger	553 400	27,00	14 942	716 000	28,00	20 048	-6 200	29,00	-180
Ender, kalkuner og gjess	8 000	230,00	1 840	-8 900	220,00	-1 958			
Sum fjørfe	561 400		16 782	707 100		18 090	-6 200		-180
Rev	-5 000	800,00	-4 000	-5 000	730,00	-3 650	-5 000	760,00	-3 800
Mink				-45 000	290,00	-13 050			
Lager, revskinn	-30 000	706,00	-21 180	-5 000	753,00	-3 765			
Sum pelsdyr	-35 000		-25 180	-55 000		-20 465	-5 000		-3 800
Kaniner	-200	230,00	-46	-100	250,00	-25			
Endringer i buskapsverdi			115 537			-239 191			-136 217

Tabell 5.14 Medlemsbonus. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017		Foreløpig regnskap 2018		Budsjett 2019	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Medlemsbonus		238 000		222 400		235 900

Tabell 5.15 Direkte tilskudd. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	417 642	420 956	478 341
BU-invest. Grøfting	39 059	69 300	95 000
Tekniske miljøinvest.	30 457	41 200	35 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	45 225	42 402	45 000
Organisert beitebruk	9 301	8 830	15 000
Rentestøtte	27 889	30 185	37 000
Tilskudd til verdensarven	4 597	5 049	7 500
Utvalgte kulturlandskap	13 520	17 578	25 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	587 690	635 500	737 841
Sum fondsutbetalinger	587 690	635 500	737 841
Areal kult.landsk.tillegg	3 008 784	3 066 496	3 447 500
Produksjonstillegg husdyr	2 193 714	2 528 531	2 442 800
Driftstilskudd i melkeprod.	1 374 664	1 579 092	1 601 600
Tilskudd til økolog. jordb.	108 893	108 558	121 900
Beitetilskudd	852 017	822 505	917 200
Regionale miljøprogram	419 716	431 982	493 159
Sum dir. tilsk. (underpost)	7 957 788	8 537 164	9 024 159
Fremme av norsk engfrøavl	6 048	8 250	8 300
Inseminering m.v.	66 144	67 668	74 500
Sum utviklingstiltak	72 192	75 918	82 800
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 133 744	1 119 644	1 176 600
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 516	9 516
Refusj. utgifter under sykd.	138 409	139 998	153 200
Sjukelønnsordning	73 000	50 200	50 200
Landbruksvikar avløserlag	51 377	51 452	56 375
Tidligpensjonsordning	73 145	70 937	72 500
Sum velferdsordninger	1 479 191	1 441 747	1 518 391
Sum utbet. jordbruksavt.	10 096 861	10 690 329	11 363 191
Erst. tilt. pl./dyresykdom	66 625	31 282	62 500
Driftsplanlag m.v.	759	759	759
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	46 998	42 954	45 104
Tilskudd til erstatning m.m.	128 845	1 614 169	508 000
Sum andre ordninger	244 180	1 690 117	617 316
Sum direkte tilskudd	10 341 041	12 380 446	11 980 507

Tabell 5.16 Handelsgjødning og kalk. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalksalpeter (kalsiumnitrat)	11 583	305,36	35 370	13 266	277,03	36 751	11 606	275,07	31 925
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	3 916	226,59	8 873	4 604	247,28	11 385	2 300	252,66	5 811
Urea	125	296,01	370	141	423,41	597	1 200	462,82	5 554
Ammoniumnitrat m.m.	74 952	243,24	182 313	86 622	278,34	241 104	82 793	295,37	244 546
Sum nitrogen-gjødsel	90 576	250,54	226 926	104 633	277,00	289 837	97 899	294,01	287 836
OPTI P-20	265	459,39	1 217	245	431,01	1 056	130	450,80	586
Sum fosforgjødsel	265	459,25	1 217	245	431,02	1 056	130	450,77	586
Sum fosforgjødsel			1 217			1 056			586
Kalisuperfosfat PK 11-21	465	388,72	1 808	424	398,65	1 690	600	400,50	2 403
Kaliumsulfat 41%	122	506,85	618	135	552,75	746	3 500	685,18	23 981
Kaliumgjødning 49%(kaliumkl.)	111	582,77	647	95	546,59	519	100	570,86	571
Kaliummagnesium 22-25%	651	699,27	4 552	722	732,71	5 290	20	708,31	142
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	1 349	565,23	7 625	1 376	599,20	8 245	4 220	642,11	27 097
NPK-gjødsel 21-6-6				3 085	372,23	11 483	3 200	398,86	12 764
NK-gjødsel 22-12	4 690	360,41	16 903	5 800	381,31	22 116	6 000	415,29	24 917
NPK-gjødsel 12-4-18	20 565	483,67	99 467	19 674	486,90	95 793	19 402	517,17	100 341
NPK-gjødsel 22-2-12	29 564	369,25	109 165	32 520	392,51	127 644	34 000	423,28	143 915
NPK-gjødsel 22-3-10	108 269	337,35	365 245	107 186	365,70	391 979	99 500	392,32	390 358
NPK-gjødsel 18-3-15	32 267	394,40	127 261	34 662	401,40	139 133	33 155	433,69	143 790
NPK-gjødsel 27-3-5	13 111	309,51	40 580	7 398	323,47	23 930	9 000	359,47	32 352
NPK-gjødsel 20-4-11	21 955	336,74	73 931	22 911	363,16	83 204	23 500	383,16	90 043
NPK-gjødsel 8-5-19	993	489,03	4 856	939	480,74	4 514	950	516,60	4 908
NPK-gjødsel 24-4-6	16 495	289,52	47 756	15 271	325,51	49 709	15 000	331,75	49 763
Fullgjødning 25-2-6	102 172	312,40	319 185	105 010	336,69	353 558	105 469	360,80	380 532
NP 12-23	808	570,76	4 612	1 031	586,72	6 049	800	547,17	4 377
Sum NPK-gjødsel	350 889	344,54	1 208 961	355 487	368,26	1 309 112	349 976	393,76	1 378 060
Sum handelsgjødning	443 079	326,07	1 444 729	461 741	348,30	1 608 250	452 225	374,50	1 693 579
Mikronæringsstoff	528	293,29	1 549	10	288,33	29	1 500	357,53	5 363
Gjødsel til veksthus	3 715	713,99	26 525	4 747	767,71	36 443	4 750	795,37	37 780
Sum mikronæringsstoff m.v.			28 074			36 472			43 143
Kalk	199 446	625,83	124 819	236 106	635,57	150 062	200 133	670,59	134 207
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 597 622			1 794 784			1 870 929
Andre rabatter							-187 272	8,56	-16 030
Handelsgjødning og kalk			1 597 622			1 794 784			1 854 899

A Kvantumshet: Tonn

Prisenhet: Kr/tonn

Tabell 5.17 Innkjøpt kraftfôr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	991 713	367,23	3 641 821	1 057 567	371,31	3 926 892	1 044 589	371,92	3 884 893
Økologisk drøvtyggerfôr	22 799	543,58	123 930	24 411	550,88	134 475	25 411	548,83	139 462
Sum kraftfôr til drøvtyggere	1 014 512	371,19	3 765 751	1 081 978	375,37	4 061 367	1 070 000	376,11	4 024 355
Svinefôr	490 759	374,41	1 837 437	474 147	384,70	1 824 050	449 547	535,61	1 747 932
Økologisk svinefôr	2 783	505,84	14 077	2 384	532,32	12 688	2 500	535,61	13 390
Sum kraftfôr til svin	493 542	375,15	1 851 514	476 531	385,44	1 836 738	452 047	389,63	1 761 322
Fjørfefôr u. koksidiostatika	438 951	389,81	1 711 076	433 048	404,35	1 751 025	453 796	403,88	1 832 780
Økologisk fjørfefôr	14 545	591,28	86 002	15 348	595,08	91 333	16 000	591,53	94 645
Sum kraftfôr til fjørfe	453 496	396,27	1 797 078	448 396	410,88	1 842 358	469 796	410,27	1 927 425
Hestepellets (hestefôr)	4 211	603,71	25 423	4 964	626,78	31 115	5 361	626,78	33 599
Kaninfôr	181	657,41	1 191	181	663,74	1 202	163	663,74	1 080
Sum kraftfôr, andre husdyr	4 392	605,97	26 614	5 145	628,12	32 317	5 524	627,79	34 679
Sum kraftfôrbland. ukorr.	1 965 942	378,49	7 440 957	2 012 050	386,31	7 772 780	1 997 367	387,90	7 747 781
Grøpp av salgskorn	1 543	300,23	4 633	1 338	311,23	4 164	1 423	311,23	4 429
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	1 967 485	378,43	7 445 590	2 013 388	386,26	7 776 944	1 998 790	387,85	7 752 210
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	1 967 485	378,43	7 445 590	2 013 388	386,26	7 776 944	1 998 790	387,85	7 752 210
Rabatter og bonus			-14 455			-15 037			-14 457
Innkjøpt kraftfôr			7 431 135			7 761 907			7 737 753

Tabell 5.18 Annet innkjøpt fôr. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	13 949	858,40	119 738	12 006	919,94	110 448	13 049	929,14	121 243
Høy, importert	18 137	245,06	44 447	88 763	324,11	287 690	39 280	281,88	110 722
Halm, importert				11 344	294,16	33 370			
Melkeerstatninger	4 938	3 178,99	156 979	5 204	2 965,62	154 331	5 162	2 999,18	154 818
Pelsdyrfôr	38 000	325,00	123 500	36 000	300,00	108 000	29 000	280,00	81 200
Salt	2 000	386,17	7 723	2 000	269,57	5 391	2 000	289,87	5 797
Organisk våtfôrA	27 645	297,21	82 164	28 774	305,43	87 884	29 355	308,78	90 642
MyseB	333 126	11,13	37 077	286 447	11,36	32 540	272 026	11,41	31 038
Annet innkjøpt fôr			571 628			819 654			595 460

A Kvantumsenhet: 1000 FEm Prisenhet: Kr/100 FEm
B Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet: Øre/liter

Tabell 5.19 Såfrø og planter. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	13 643	6,51	88 816	12 759	6,67	85 103	16 915	7,12	120 435
Innkjøpt såkorn. Rug	580	13,55	7 859	277	13,84	3 834	383	14,38	5 508
Innkjøpt såkorn. Bygg	25 691	5,92	152 091	28 934	5,98	173 025	25 217	6,29	158 615
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	13 860	5,97	82 744	14 005	5,99	83 890	11 571	6,35	73 476
Innkjøpt såkorn. Rughvete	481	7,12	3 425	687	7,27	4 994	470	7,32	3 440
Sum innkjøpt såkorn	54 255	6,17	334 935	56 662	6,19	350 846	54 556	6,63	361 474
Oljefrø til modning	26	95,72	2 489	26	135,96	3 535	40	185,47	7 419
Erter	329	8,54	2 810	385	8,58	3 303	385	9,99	3 846
Engfrø	3 141	41,87	131 514	3 997	39,53	158 001	3 503	41,70	146 075
Sum engfrø	3 141	41,87	131 514	3 997	39,53	158 001	3 503	41,70	146 075
Imp. frø. Førnepe/kålrot	1	300,17	300	1	340,25	340			
Sum importert rotvekstfrø	1	300,00	300	1	340,00	340			
Importert grønnsakfrø	76	1 101,12	83 685	82	1 125,75	92 312	82	1 135,73	93 130
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	77		83 985	83		92 652	82		93 130
Annet frø, imp. (prydplanter)			21 000			21 000			22 000
Kjøp settepoteter			67 382			78 785			78 230
Blomsterløk m.v.			137 002			144 991			137 002
Planteartikler			281 027			297 959			283 990
Sum planter			418 029			442 950			420 992
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 062 144			1 151 072			1 133 166
Såfrø og planter			1 062 144			1 151 072			1 133 166

Tabell 5.20 Energi og smøremidler. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	4 717	906,50	42 760	4 451	1 079,00	48 026	4 689	1 059,41	49 676
Bioenergi i veksthusA	80 624	300,00	24 187	77 476	308,20	23 878	84 056	315,40	26 511
Gass i veksthusA	225 199	355,44	80 045	215 581	463,26	99 870	231 428	441,65	102 210
Fyringsolje. Korntørker	7 006	858,45	60 143	3 014	979,77	29 530	6 466	962,11	62 210
Bensin	3 227	1 171,20	37 795	3 170	1 244,26	39 443	3 116	1 198,80	37 355
Diesel (brænselolje)	134 075	828,90	1 111 348	133 963	946,04	1 267 344	134 014	928,99	1 244 977
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 950	4 151,47	122 468	2 813	4 062,37	114 274	2 680	4 305,87	115 397
Elektrisk lys og kraft			1 241 012			1 567 049			1 460 662
Sum energi og smøremidler			2 719 758			3 189 414			3 098 998

A Kvantumsenhet: 1000 kWh

Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 5.20. Andre kostnader. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	7 901	81,64	6 450	7 713	81,51	6 287	7 822	83,34	6 519
Ensileringsmidler	11 381	770,72	87 716	10 398	864,06	89 845	10 186	924,21	94 140
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	558	18,36	10 245	3 194	19,31	61 676	700	19,08	13 356
Plantevernmidler			387 750			323 963			381 432
Frakt. Korn og oljefrø	407 880	12,92	52 698	211 818	13,00	27 536	373 200	13,22	49 337
Frakt. Handelsgjødsel	443 079	22,37	99 117	461 741	22,25	102 737	452 225	22,76	102 926
Frakt. Poteter	61 619	23,00	14 172	59 151	24,00	14 196	66 043	25,00	16 511
Frakt. Grønnsaker	191 501	45,30	86 750	174 793	47,50	83 027	186 184	48,50	90 299
Frakt. Bær	7 109	54,03	3 841	7 830	56,59	4 431	6 779	57,89	3 924
Frakt. Blomster	141 387	6,26	88 508	124 854	6,56	81 904	125 266	6,71	84 053
Frakt. Frukt	12 945	51,50	6 667	14 065	53,90	7 581	12 419	55,20	6 855
Sum frakt. Hagebruksprod.			185 766			176 943			185 131
Fiberduk	9 443	0,82	7 743	9 408	0,85	7 997	9 460	0,88	8 325
Fiberduk inkl. inv.avgift	9 443	0,82	7 743	9 408	0,85	7 997	9 460	0,88	8 325
Plastfolie i hagebruket	7 022	811,19	5 696	6 913	991,55	6 855	6 850	1 147,21	7 858
Plastfolie i jordbruket	74 481	4 874,88	363 086	78 981	5 199,29	410 645	79 940	5 304,24	424 021
Plastfolie inkl. inv.avgift	81 503	4 524,77	368 782	85 894	4 860,64	417 500	86 790	4 976,14	431 879
Embal./sortering. Grønnsaker	16 981	14,45	245 379	15 482	13,64	211 121	16 641	13,43	223 564
Emballasje. Frukt og bær	25 556	1,76	45 077	27 756	1,80	50 059	26 550	1,77	46 947
Emballasje. Blomster	20 410	2,07	42 201	18 021	2,07	37 226	17 681	2,11	37 351
Sum emballasje. Hagebrukspr.			332 657			298 406			307 862
Torv- og plastpotter	11 832	712,74	8 433	10 365	717,73	7 439	10 006	719,44	7 199
Dyrkingstorv	76	456,23	34 673	76	478,49	36 365	76	50,86	3 865
Avrenspotet	5 622	0,32	1 799	5 341	0,32	1 709	6 006	0,32	1 922
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 598 001			1 572 599			1 610 404
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/kg								
B Kvantumsenhet: Kv.indeks	Prisenhet: Pr.ind.frakt								
C Kvantumsenhet: 1000 m2	Prisenhet: Kr/m2								
D Kvantumsenhet: Daa	Prisenhet: Kr/daa								
E Kvantumsenhet: Antall kart.	Prisenhet: Kr/kartong								
F Kvantumsenhet: 1000 m3	Prisenhet: Kr/m3								

Tabell 5.20. Andre kostnader (forts.). Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	551 962	792,86	437 629	540 087	816,78	441 132	534 074	840,15	448 702
Medisin til dyr			414 118			436 699			470 708
Veterinær og medisin til dyr			851 747			877 831			919 410
Kunstig inseminasjon. Storfe	287 696	972,76	279 859	283 549	1 002,14	284 156	280 713	1 011,08	283 823
Kunstig inseminasjon. Svin	163 660	404,99	66 281	159 886	400,45	64 026	146 667	415,35	60 918
Husdyrforsikring			27 846			-16 988			22 817
Frakt. Kraftfôr	1 967 485	17,16	337 620	2 013 388	17,87	359 792	1 998 790	18,28	365 379
Frakt. Grovfôr			120 000	120 000	100,00	120 000	55 000	100,00	55 000
Frakt. Kjøtt	248 913	4,93	12 271	252 681	4,90	12 381	241 612	5,02	12 129
Adm.geb. kjøp melkekvote			889			1 245			1 245
Destruksjon av høns			10 147			10 129			15 429
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 586 660			1 712 572			1 736 150
Skadefors. maskiner netto			138 136			37 017			125 755
Sum netto skadefors. maskin.			138 136			37 017			125 755
Frakt. Fyringsolje	11 723	22,42	2 628	7 465	23,52	1 756	11 155	24,07	2 685
Frakt. Ensileringsmidler	11 381	451,74	5 141	10 398	472,35	4 911	10 186	483,22	4 922
Frakt. Såvarer	65 795	305,60	20 107	68 888	320,06	22 048	66 025	327,43	21 619
Sum diverse frakter			27 876			28 715			29 226
Kontormaskiner			49 652			48 871			48 147
Teletjenester			101 316			99 515			97 827
Porto			23 214			23 442			24 166
Sum telefon og porto			124 530			122 957			121 993
Yrkesskadeforsikring	33 859	288,95	9 784	28 928	296,75	8 584	34 576	306,54	10 599
Årsavgift	82 274	548,40	45 119	80 733	561,60	45 340	78 302	578,56	45 302
Produsenttjenesten	6 346	31 689,00	201 098	6 084	28 072,00	170 790	5 823	29 848,00	173 805
Gårdsregnskap, registrert			529 974			536 390			541 631
Gårdsregnskap, ikke-reg.			13 472			15 095			14 701
Sum gårdsregnskap	40 338	13 472,31	543 446	39 621	13 919,01	551 485	38 849	14 320,37	556 332
Skadeforsikring på bygninger			293 972			107 546			235 134
Sum diverse andre kostnader			1 295 477			1 084 288			1 220 538
Sum ekskl.posten forskjellig			4 618 274			4 406 476			4 692 847
Forskjellig			591 139			564 029			600 684
Forskjellig inkl. inv.avgift			591 139			564 029			600 684
Utgifter til sjuk.lønn.ordn.			73 000			50 200			50 200
Adm.tilskudd til avløserlag			9 516			9 516			9 516

A Kvantumsenhet: Ant. insem. Prisenhet: Kr/insem.
B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/100 kg
C Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet: Øre/liter
D Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/tonn
E Kvantumsenhet: Ant. enhet. Prisenhet: Kr/enhet
F Kvantumsenhet: Ant. kj.tøy Prisenhet: Kr/kj.time
G Kvantumsenhet: Kyr i fj.k. Prisenhet: Kr/10 kyr fk
H Kvantumsenhet: Ant. regnsk. Prisenhet: Kr/regnskap

Tabell 5.20. Andre kostnader (forts.). Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Sum sosiale ordninger			82 516			59 716			59 716
Andre kostnader			5 291 929			5 030 221			5 353 247

Tabell 5.21 Vedlikehold. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	77 304	2 229,96	1 723 848	75 930	2 303,84	1 749 306	74 642	2 366,05	1 766 067
Vedlikehold. Mask. og redsk.	71 224	569,20	405 407	68 272	599,30	409 154	66 598	623,80	415 438
Vedlikehold. Biler	18 388	773,58	142 246	17 126	795,15	136 177	16 094	812,64	130 786
Sum vedlikehold			2 271 501			2 294 637			2 312 291

Tabell 5.22 Leasing av maskiner. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	41 744	407,83	1 702 446	46 321	400,49	1 855 110	51 706	386,57	1 998 799
Leasing, rentedel	4 785	3,25	155 513	5 049	3,36	169 646	5 370	3,66	196 542
Leasing, effekt finansiering			-87 761			-138 784			-123 520
Sum leasing av maskiner			1 770 198			1 885 972			2 071 821

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 5.23 Kapitalslit. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	31 610	407,40	1 287 791	33 086	418,60	1 384 980	34 107	428,20	1 460 462
Kapitalslit. Driftsbygninger	58 848	407,40	2 397 468	58 894	418,60	2 465 303	58 782	428,20	2 517 045
Kapitalslit. Sum driftsb.	90 458	407,40	3 685 259	91 980	418,60	3 850 283	92 889	428,20	3 977 507
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	62 428	407,40	2 543 317	60 451	418,60	2 530 479	58 577	428,20	2 508 267
Kapitalslit. Biler	2 761	407,39	112 480	2 572	418,59	107 661	2 416	428,22	103 458
Kapitalslit. Grøfter	6 252	407,39	254 700	6 371	418,59	266 684	6 484	428,22	277 658
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	701	407,39	28 558	776	418,59	32 483	821	428,22	35 157
Kapitalslit. Delsum	162 600	407,40	6 624 314	162 150	418,60	6 787 590	161 187	428,20	6 902 047
Kapitalslit			6 624 314			6 787 590			6 902 047

Tabell 5.24 Realrente. Lånt kapital. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 324	2,72	117 613	4 272	2,70	115 344	4 173	3,12	130 198
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	55 405	3,23	1 789 582	56 239	3,22	1 810 896	58 043	3,71	2 153 395
Sum nedbetalingslån	59 729	3,19	1 907 195	60 511	3,18	1 926 240	62 216	3,67	2 283 593
Sum rentebærende utlån	59 729	3,19	1 907 195	60 511	3,18	1 926 240	62 216	3,67	2 283 593
Investeringslån LUF	218			157			106		
Rentekostnader lånt kapital	59 947	3,18	1 907 195	60 668	3,18	1 926 240	62 322	3,66	2 283 593
Effekt av finansiering			-1 099 409			-1 667 637			-1 433 421
Realrente lånt kapital			807 786			258 603			850 172

Tabell 5.25 Bruttoinvest. Løpende priser. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			2 160 053			2 005 932			1 919 700
Driftsbygninger			3 050 882			2 833 200			2 711 405
Sum driftsbygninger			5 210 935			4 839 132			4 631 105
Maskiner og redskaper			2 059 029			1 891 790			1 886 707
Biler			57 900			56 300			59 900
Grøfter			192 014	51 836	5 078,00	263 223	47 500	5 213,00	247 618
Hydrotekniske anlegg	39 059	4 916,00	54 116	16 019	5 078,00	81 350	12 443	5 213,00	64 871
Sum avskrivb. bruttoinvest.			7 573 994			7 131 795			6 890 201
Fulldyrking u. grøftkostn.A	23 000	7 371,00	169 533	23 000	7 616,00	175 168	23 000	7 783,00	179 009
Sum br.invest.uavskr.jordkap	23 000	7 371,00	169 533	23 000	7 616,00	175 168	23 000	7 783,00	179 009
Sum bruttoinvesteringer			7 743 527			7 306 963			7 069 210

A Kvantumshet: Daa

Prisenhet: Kr/daa

Tabell 5.26b Bruttoinvest. Faste priser. Registrerte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	2 160 053	2 230,00	2 160 053	2 005 932	2 303,80	1 941 674	1 919 700	2 366,00	1 809 354
Driftsbygninger	3 050 882	2 230,00	3 050 882	2 833 200	2 303,80	2 742 441	2 711 405	2 366,00	2 555 551
Sum driftsbygninger	5 210 935		5 210 935	4 839 132		4 684 115	4 631 105		4 364 905
Maskiner og redskaper	2 059 029	569,20	2 059 029	1 891 790	599,30	1 796 774	1 886 707	623,80	1 721 567
Biler	57 900	773,60	57 900	56 300	795,10	54 778	59 900	813,40	56 969
Grøfter	192 014	482,40	192 014	263 223	498,30	254 824	247 618	511,60	233 485
Hydrotekniske anlegg	54 116	482,40	54 116	81 350	498,30	78 754	64 871	511,60	61 168
Sum avskrivbare bruttoinv.	7 573 994		7 573 994	7 131 795		6 869 245	6 890 201		6 438 094
Fulldyrking	169 533	100,00	169 533	175 168	103,32	169 539	179 009	105,59	169 532
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	169 533		169 533	175 168		169 539	179 009		169 532
Sum bruttoinvesteringer			7 743 527			7 038 784			6 607 626

Tabell 5.27 Bokført kap etter hist. kost. 1000 kr. Registrerte regnskaper.

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Driftsbygninger	54 927	56 934	58 110
Jord	34 355	36 147	37 856
Grøfter og vannanlegg	1 459	1 622	1 795
Maskiner og redskaper	21 087	21 985	22 570
Biler	593	581	560
Husdyr	11 087	10 961	10 845
Varer i arbeid	10 473	11 021	11 043
Sum bokført kapital	133 981	139 251	142 779
Herav lånt kapital	-59 947	-60 668	-62 322
Egenkapital	74 034	78 583	80 457

Tabell 5.28b Bokført kap etter prisjustert saldo. 1000 kr. Registrerte regnskaper.

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Teknisk inst. bygninger	10 781	11 909	12 739
Driftsbygninger	57 219	59 121	60 469
Sum driftsbygninger	68 000	71 030	73 208
Maskiner og redskaper	24 593	24 562	24 319
Biler	786	751	715
Grøfter	3 921	4 056	4 224
Hydrotekniske anlegg	417	456	493
Sum avskrivbar kapital	97 717	100 855	102 959
Jord	34 355	36 147	37 856
Husdyr	11 086	10 961	10 845
Varer i arbeid	10 473	11 021	11 043
Sum ikke-avskrivbar kapital	55 914	58 129	59 744
Sum kapital	153 631	158 984	162 703
Lånt kapital	-59 947	-60 668	-62 322
Egenkapital	93 684	98 316	100 381

Tabell 5.29 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	40 338	2 117,00	85 400	39 621	2 125,00	84 200	38 949	2 131,00	83 000

Tabell 5.30 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Årsverk i jordbruket	85 400		46 300	84 200		45 650	83 000		45 000

Tabell 5.31 Sammen drag. Totalkalkylens registrerte regnskaper. Mill. Kroner ¹⁾

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Korn, erter og oljefrø	2355	3175	3492	3552	3517	1934	3433
+ Poteter	642	708	641	814	722	797	852
+ Hagebruksprodukter	4008	4265	4606	5114	5112	5042	5197
+ Sum andre plante produkter	328	361	345	333	375	329	465
= Sum plante produkter	7333	8509	9085	9813	9726	8102	9948
Ku- og geitmelk	8161	8705	9422	9486	9243	9580	9189
+ Kjøtt og fjørfeslakt	10876	11174	11716	12308	12608	12697	12237
+ Egg	973	1028	1042	1048	1112	1119	1149
+ Ull	118	119	128	149	133	129	125
+ Pelsdyr	486	333	376	301	292	204	236
= Andre husdyrproduksjoner	100	128	137	184	194	223	222
+ Sum husdyrprodukter	20714	21486	22822	23476	23582	23951	23157
Sum plante- og husdyrprod.	28047	29995	31906	33289	33308	32053	33105
Kjøreinntekter m.v.	513	524	531	554	566	568	574
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	194	199	216	248	277	265	264
= Sum andre inntekter	707	724	747	802	842	833	838
Endringer i buskapsverdi	-97	103	191	219	116	-239	-136
+ Medlemsbonus	203	189	203	248	238	222	236
Sum produksjonsinntekter	28859	31011	33048	34557	34504	32869	34042
Sum direkte tilskudd	10686	10741	10731	10462	10341	12380	11981
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	39546	41752	43779	45019	44845	45250	46022
Handelsgjødsel og kalk	1613	1718	1808	1866	1598	1795	1855
+ Innkjøpt kraftfôr	6773	7057	7198	7276	7431	7762	7738
+ Annet innkjøpt fôr	552	574	617	574	572	820	595
+ Såfrø og planter	899	931	940	1040	1062	1151	1133
+ Sum energi og smøremidler	2450	2442	2377	2445	2720	3189	3099
+ Andre kostnader	4692	4973	5112	5190	5292	5030	5353
+ Sum vedlikehold	1911	2087	2301	2373	2272	2295	2312
Sum ikke-varige prod.midler	18890	19782	20352	20764	20946	22042	22086
Sum leasing av maskiner	1281	1382	1486	1560	1770	1886	2072
+ Kapitalslit	6088	6147	6248	6474	6624	6788	6902
Sum kapitalkostnader	7369	7530	7735	8034	8395	8674	8974
Sum kostnader (B)	26259	27312	28086	28799	29340	30715	31060
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	13286	14439	15693	16221	15505	14534	14963
Realrente lånt kapital (C)	1030	1080	819	-271	808	259	850
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	12256	13360	14874	16492	14697	14276	14113

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

Tabell 5.32 Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. totalkalkylens registrerte regnskaper ¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.					Per årsverk. Kroner			
	Direkte tilsk.	Veder- lag til arbeid og kapital	Effekt av finans- iering	Renter lånt kapital	Veder- lag til arb. og egen- kapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
		Nivå	Endring	Nivå	Endring	Nivå	Endring	Nivå	Endring
1959	103	1410	27	42	1395	5556	0	5496	0
1960	103	1477	4	47	1435	5796	240	5628	132
1961	95	1512	35	51	1496	6098	302	6033	405
1962	83	1432	83	56	1460	5964	-134	6078	45
1963	80	1458	41	59	1441	6334	370	6258	180
1964	75	1525	97	65	1557	6921	587	7065	807
1965	191	1724	78	70	1731	8181	1260	8216	1151
1966	191	1706	61	80	1686	8312	131	8218	2
1967	221	1823	93	88	1828	8970	658	8994	776
1968	254	2258	74	96	2235	11316	2346	11205	2211
1969	279	2104	80	118	2065	10928	-388	10726	-479
1970	267	2133	294	134	2293	11832	904	12716	1990
1971	365	2495	180	149	2525	14920	3088	15102	2386
1972	417	2642	229	164	2707	16934	2014	17352	2250
1973	480	2766	259	178	2847	18278	1344	18814	1462
1974	545	3119	348	213	3255	21320	3042	22247	3433
1975	1202	3882	484	246	4120	27379	6059	29055	6808
1976	1582	4973	446	312	5107	34581	7202	35516	6461
1977	1899	6124	505	368	6260	43005	8424	43962	8446
1978	2313	6821	551	533	6839	49428	6423	49559	5597
1979	2564	6427	379	639	6166	47748	-1680	45813	-3746
1980	2693	6886	1008	809	7085	54828	7080	56412	10599
1981	3199	7713	1469	1047	8134	62501	7673	65917	9505
1982	3737	8387	1387	1263	8511	69371	6870	70394	4477
1983	3946	8064	1158	1481	7741	68112	-1259	65383	-5011
1984	3952	9456	924	1558	8821	81375	13263	75914	10531
1985	3933	9199	910	1689	8420	80274	-1101	73477	-2437
1986	3654	9678	1281	2000	8959	86105	5831	79705	6228
1987	3930	10423	1766	2457	9732	96600	10495	90192	10487
1988	4443	10323	1442	2689	9077	100131	3531	88044	-2148
1989	4710	11741	1027	2600	10168	116022	15891	100474	12430
1990	5839	13075	919	2520	11474	132474	16452	116247	15773
1991	7789	12927	781	2461	11247	135359	2885	117771	1524
1992	8811	12841	519	2363	10998	136464	1105	116871	-900
1993	8695	13480	489	2029	11940	147968	11504	131065	14194
1994	8612	12868	301	1438	11731	143140	-4828	130488	-577
1995	8081	12003	522	1320	11205	134415	-8725	125474	-5014
1996	8180	12414	250	1259	11404	143179	8764	131537	6063
1997	8417	11739	604	1132	11211	139749	-3430	133462	1925
1998	8925	12883	532	1340	12075	156348	16599	146543	13081
1999	8870	12026	564	1578	11012	147379	-8969	134955	-11588
2000	9065	12426	797	1561	11662	159102	11723	149317	14362
2001	8546	11043	806	1779	10069	145876	-13226	133017	-16300
2002	8863	11081	364	1814	9632	151938	6062	132060	-957
2003	8769	10971	711	1528	10154	157628	5690	145897	13837
2004	8645	10912	136	1129	9918	164087	6459	149149	3252
2005	8359	10279	521	1122	9677	161870	-2217	152401	3252
2006	8430	10044	797	1296	9544	164654	2784	156464	4063
2007	8733	11178	288	1799	9667	190751	26097	164962	8498
2008	8981	11920	1537	2407	11049	212471	21720	196953	31991
2009	9327	11795	895	1809	10881	219646	7175	202635	5682
2010	9710	12653	1091	1749	11995	246158	26512	233364	30729
2011	10074	12543	614	1914	11243	249354	3196	223512	-9852
2012	10502	13538	320	2067	11790	275156	25802	239642	16130
2013	10686	13286	1110	2141	12256	276220	1064	254799	15157
2014	10741	14439	1130	2210	13360	303031	26811	280373	25574
2015	10731	15693	1208	2027	14874	332480	29449	315127	34754
2016	10462	16221	2115	1844	16492	346966	14486	352769	37642
2017	10341	15505	1099	1907	14697	334874	-12092	317428	-35341
2018*	12380	14534	1668	1926	14276	318385	-16489	312721	-4707
2019**	11981	14963	1433	2284	14113	332506	14121	313613	892

* Foreløpig regnskap. ** Budsjett.

Tabell 5.33 Det økonomiske resultat¹⁾ i jordbruket iflg. totalkalkylens registrerte regnskaper i faste 2017 kroner

	Jordbruket totalt, mill. kr.				Pr. årsverk. Kroner			
	Vederl. arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag arbeid og egenkapital	Nivå	Endring	Nivå	Endring
2006	12 585	999	1 624	11 958	206 306	-1 194	196 045	682
2007	13 907	358	2 238	12 027	237 314	31 008	205 230	9 185
2008	14 290	1 843	2 886	13 246	254 724	17 410	236 120	30 890
2009	13 842	1 050	2 123	12 769	257 760	3 037	237 797	1 678
2010	14 494	1 250	2 003	13 740	281 973	24 212	267 317	29 520
2011	14 183	694	2 164	12 713	281 960	-13	252 739	-14 578
2012	15 210	360	2 322	13 246	309 148	27 188	269 246	16 508
2013	14 616	1 221	2 355	13 483	303 871	-5 277	280 305	11 059
2014	15 560	1 218	2 382	14 397	326 555	22 685	302 138	21 833
2015	16 556	1 274	2 138	15 692	350 766	24 211	332 459	30 321
2016	16 518	2 154	1 878	16 794	353 329	2 563	359 239	26 780
2017	15 505	1 099	1 907	14 697	334 874	-18 455	317 428	-41 811
2018*	14 145	1 623	1 874	13 894	309 867	-25 007	304 355	-13 073
2019**	14 234	1 363	2 173	13 426	316 315	6 448	298 342	-6 012

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

5.2 Forbrukstabeller

Tabell 5.34 – 5.35 viser produksjon og engrosforbruk av kjøtt og egg.

Tabell 5.34 Forbruk av kjøtt på engrosnivå ekskl. transittforbruk, tonn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Storfe							
Salgsproduksjon	81 013	76 236	77 674	79 876	83 446	87 097	84 443
Hjemmeforbruk ¹	239	234	261	263	278	282	282
Lagerendring	-2 176	2 176	-3	-18	697	2 040	-2 987
Import	15 608	13 265	24 037	23 184	17 920	12 028	9 170
Ekspert	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	94 684	91 911	101 969	103 305	100 947	97 368	96 882
Forbruk kg/person	18,6	17,9	19,6	19,7	19,1	18,3	18,1
Kalv							
Salgsproduksjon	2 338	2 201	1 676	1 484	1 416	1 948	1 548
Hjemmeforbruk ¹	60	61	61	54	58	70	70
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Import	0	0	0	0	0	0	0
Ekspert	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	2 398	2 262	1 737	1 537	1 474	2 018	1 618
Forbruk kg/person	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
Sau/lam							
Salgsproduksjon	23 057	23 618	24 988	25 402	26 802	26 295	24 723
Hjemmeforbr. ¹ /Dir. salg	612	648	685	702	755	789	789
Lagerendring	0	-278	-1 155	-1775	-351	179	-571
Kassert (skrapesyke)	0	0	0	0	0	0	0
Import	3 277	2 415	1 661	929	392	722	906
Ekspert	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	26 946	26 404	26 179	25 258	28 300	27 627	26 989
Forbruk kg/person	5,3	5,1	5,0	4,8	5,4	5,2	5,0
Geit							
Salgsproduksjon	303	290	289	301	356	356	356
Hjemmeforbruk ¹	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	0	0	0	0	0	0	0
Sum forbruk	303	290	289	301	356	356	356
Forbruk kg/person	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Hest							
Salgsproduksjon	293	152	92	71	61	56	56
Sum forbruk	293	152	92	71	61	56	56
Forbruk kg/person	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Svinekjøtt							
Salgsproduksjon	127 251	128 542	134 334	137 385	136 832	136 916	130 470
Hjemmeforbruk ¹	284	297	354	351	439	432	432
Lagerendring	-925	1 594	-189	-439	160	1 616	-1 030
Import spekk	1 303	1 050	796	715	754	942	950
Import annet	2 506	2 428	1 197	786	727	693	1 050
Ekspert	-3 772	-2 207	-165	-1 895	1 869	1 887	0
Sum forbruk	126 647	131 704	136 326	136 903	136 723	135 480	133 932
Forbruk kg/person	24,9	25,6	26,3	26,1	25,9	25,5	25,1

Tabell 5.34 forts. Forbruk av kjøtt på engrosnivå ekskl. transittforbruk, tonn

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Fjorfekjøtt							
Salgsproduksjon	104 084	106 126	92 551	98 316	100 969	98 165	98 129
Hjemmeforbruk ¹	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	-234	-1 979	2 000	1428	-505	-407	95
Import	1 022	306	623	724	584	571	626
Eksport	-724	-3 760	-1 476	965	774	878	872
Sum forbruk	104 148	100 693	93 698	96 647	101 284	98 265	97 788
Forbruk kg/person	20,5	19,6	18,1	18,5	19,2	18,5	18,3
Sum kjøtt							
Salgsproduksjon	338 339	337 164	331 605	342 834	349 882	350 834	339 724
Hjemmeforbruk ¹	1 195	1 241	1 360	1 369	1 529	1 574	1 573
Kassert og destruert	0	0	0	0	0	0	0
Lagerendring	-3 335	1 513	653	-804	1	3 428	-4 493
Import	23 716	19 464	28 314	26 338	20 377	14 956	12 702
Eksport	-4 496	-5 967	-1 641	-930	2 643	2 765	872
Sum forbruk kjøtt i alt	355 419	353 415	360 291	368 808	369 145	361 170	357 621
Forbruk kg/person	70,0	68,8	69,4	70,4	70,0	68,0	66,9

¹ Gjelder jordbrukshusholdningene

For egg er budsjettåret 2019 basert på prognosen fra NORTURA.

Tabell 5.35 Produksjon, import, eksport og forbruk av egg, tonn

	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Bruttoproduksjon av egg	70 529	70 683	71 571	73 134	73 871	76 201
- 4 % svinn	2 823	2 829	2 865	2 928	2 957	3 050
Nettoproduksjon	67 706	67 853	68 706	70 207	70 914	73 150
- rugegg, verperase	451	441	458	446	475	494
Salgsprod. og hjemmeforbruk	67 255	67 413	68 247	69 761	70 439	72 656
Import av skallegg	330	203	698	489	405	290
Eksport av skallegg	0	0	0	0	0	0
Lagerøkning skallegg	15	15	-222	12	0	0
Eksport av heleggpulver 1)	0	0	0	0	0	0
Eksport av eggehvite	1 037	1 037	1 037	1 103	1 486	1 486
Forbruk i alt	66 533	66 564	68 130	69 135	69 358	71 460
Folkemengde	5 137	5 190	5 236	5 277	5 312	5 345
Forbruk, kg/pers.	13,0	12,8	13,0	13,1	13,1	13,4

1) Omregnet til skallegg

6 Normaliserte regnskaper

6.1 Innledning

Normaliserte regnskaper bygger på de registrerte tallene i totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- For å gi grunnlag for beregninger over utviklingen i produksjon og produktivitet i jordbruket. Disse beregningene er basert på mengdeindekser.
- For å få utjevnet de inntektssvingningene som har årsak i avlingsvariasjoner.

I prinsippet skal normaliserte regnskaper være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner, og de som påvirker produktivetsberegningene på en uheldig måte.

Hvert år utarbeides det en serie som strekker seg over 13 regnskapsår pluss budsjettåret. For i år gjelder det perioden 2006-2019.

6.2 Tørkesommeren 2018

Den omfattende tørken sommeren 2018 påførte jordbruket betydelige inntektstap og det ble gjennomført en rekke tiltak som ga økte kostnader på en rekke poster i regnskapet både i 2018 og 2019. I årets situasjon finnes det ingen måter å utarbeide normalisert regnskap på som ikke har svakheter. Det er større usikkerhet i den beregnede inntektsutviklingen fra regnskapsåret 2017, til foreløpig regnskap for 2018 og budsjettet for 2019, enn normalt. Det gjelder både registrert og normalisert regnskap. Det er derfor større grunn enn vanlig til å vurdere inntektsutviklingen over flere år.

6.3 Bakgrunn og framgangsmåte

Det økonomiske resultat i jordbruket svinger tilfeldig fra år til år bl.a. på grunn av svingninger i avlingene pr dekar. Disse svingningene kan først og fremst føres tilbake til variasjoner i temperatur og nedbør i det enkelte år. Svingningene i avlingene pr. dekar virker i sin tur inn på prisene, og da først og fremst på prisene på de jordbruksproduktene der ikke jordbruksavtalens målpriser begrenser svingningene. Dessuten kan disse svingningene virke inn på arealet av disse vekstene i etterfølgende år. Svingningene vil også influere på kjøpet av kraftfôr og på husdyrproduksjonen.

Det økonomiske resultatet i jordbruket slik det registreres i revidert regnskap gjenspeiler disse årlige svingningene. Svingningene kan være betydelige. Totalkalkylens registrerte

tall fra regnskapsårene er derfor ikke så godt egnet til vurderinger av utviklingen i det økonomiske resultatet i jordbruket fra det ene året til det neste, eller for kortere perioder.

Prisvariasjoner på innsatsmidler, og utforming av priser og tiltak i jordbruksavtalene, vil også skape ujevn utvikling i jordbrukets økonomi. Dette er endringer som skal komme til uttrykk og som en ikke har forsøkt å jevne ut i de normaliserte regnskapene.

6.4 Generelt om beregningsprinsippene

For å komme fram til et normalisert regnskap er registrert regnskapsserie i totalkalkylen endret på tre ulike måter:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår.
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår.
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylens registrerte regnskapsserie.

6.5 Begrensninger

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett i prinsippet være nær identisk med budsjettallene slik disse framstår i totalkalkylen før normalisering. Noen mindre avvik som skyldes unøyaktighet i beregningene, vil imidlertid forekomme mellom de to budsjetteringsmetodene. Budsjettet for 2019 er, for begge metodenes vedkommende, beregnet uten de eventuelle endringene som følger av jordbruksforhandlingene i 2019. Derfor er budsjettall og regnskapstall ikke direkte sammenlignbare.

6.6 Nærmere om prinsippene for normaliseringen

6.6.1 Planteproduksjon

6.6.1.1.1 Avlinger og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de 12 siste 3 års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut..

For hvete, bygg, havre og oljevekster nyttes avlingsoppgaver fra Statistisk sentralbyrå. Disse avlingstallene er regnet om til avlinger med 15 prosent vann. De normaliserte avlingstallene multipliseres med arealet av de enkelte kornartene i de enkelte år og en kommer fram til en normalisert produksjon. For hagebruksvekster nyttes avlingstall fra Statistisk sentralbyrå.

På kornpostene nyttes registrert areal ifølge Statistisk sentralbyrå som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) nyttes 3-års glidende gjennomsnitt av registrerte arealer som uttrykk for normalt areal. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for arealtallene for hagebruksvekstene.

For bær er det bare jordbær, bringebær og solbær som er normalisert.

Produksjon av engfrø kan variere fra år til år. En har derfor valgt å glatte produksjonstallene over en treårs periode i normaliserte regnskaper. Ved årets beregning er også innenlandsk salg av høy og rundballer normalisert som følge av sterk nedgang i slikt salg pga. tørken i 2018.

6.6.1.2 Anvendelse

Ved fordelingen på forskjellige anvendelser for korn har en fastsatt salgskvantumet som en rest ved å trekke fra for det som går til såkorn av egen avl og hjemmeforbruk til mat og fôrkorn. Fordelingen av salgskvantumet av korn på de forskjellige kvalitetene, matkorn-, fôrkorn- og såkornkvalitet, kan vise betydelige svingninger fra år til år etter værforholdene. I de normaliserte beregningene har en derfor brukt gjennomsnittstall for regnskapsårene i de siste 15 årene for å jevne ut de årlige svingningene. En har regnet med samme fordeling for alle årene i perioden for normaliseringen.

6.6.1.3 Priser

For korn brukes budsjettprisene før avtale i det etterfølgende året som normal pris. For budsjettåret er totalkalkylens registrerte budsjettpris benyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor er 3-års glidende aritmetisk gjennomsnitt av registrerte priser lagt inn som normal pris.

6.6.2 Normalisering av husdyrproduksjonen

De eneste endringene i forhold til registrerte regnskaper gjelder normalisering (glatting) av prisene på pelsdyrskinn. Glattingen av prisene er foretatt over 5 år.

Øvrige produksjoner som er basert på grovfôr, vil også være påvirket av avlingenes mengde og kvalitet. En har imidlertid ikke grunnlag for å vite nøyaktig hvordan en skulle justere disse produksjonene til forutsetninger om normale grovfôravlinger. Normalisering er derfor sløyfet. De kraftfôrbaserte produksjonene kan neppe sies å være påvirket av avlingene, og normalisering er derfor uaktuelt.

6.6.3 Endringer i husdyrbestanden

Det er ikke noen forskjell mellom registrerte og normaliserte regnskaper hva angår husdyrstatusberegningene.

6.6.4 Normalisering av kostnadspostene

Under kostnadspostene har en fra og med 1999 bare normalisert enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader».

6.6.4.1 Energi og smøremidler

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

6.6.4.2 Andre kostnader

Fra og med beregningen i 1997 er kostnadene til brannforsikring glattet, fordi disse kostnadene kan variere sterkt fra år til år. Dette er gjort slik at både utbetalte erstatninger og betalte premier er glattet over 5 år. Fra og med i år er også husdyrforsikring, skadeforsikring på maskiner og yrkesskadeforsikring glattet på tilsvarende måte.

Omsatt mengde plantevernmidler er glattet for årene 2004 og 2005. På grunn av avgiftsomlegging høsten 2004 og avgiftsøkning fra 1. januar 2005 viser registrerte regnskaper stor hamstring av plantevernmidler i 2004 og stor nedgang i kostnaden i 2005. Glattningen gjelder bare disse to årene.

Fra og med beregningen i 2010 er posten frakt av korn normalisert. Dette skyldes at avlingene kan variere sterkt mellom år, og derved også fraktbehovet. Samtidig er posten av en viss størrelse.

6.6.4.3 Priser

For alle kostnadsposter er prisseriene fra registrerte regnskaper brukt direkte. Reviderte regnskapstall er dermed benyttet for årene 2005 - 2017, mens priser fra foreløpig regnskap og budsjett er lagt inn for henholdsvis 2018 og 2019.

6.6.5 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for de direkte tilskuddene hentet direkte fra registrerte regnskaper. Det vil si at det er forutsatt at tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold.

Et unntak fra dette er tilskudd til erstatninger og avlingsskade. I normaliserte regnskaper beregnes utbetalinger av slike tilskudd som gjennomsnittet av utbetalingene i de siste 14 årene. I årets beregning er også utbetalingene av avlingsskadeerstatninger for grovfôr til husdyr pga. tørken i 2018, lagt til for 2018 og 2019.

6.6.6 Renter på lånt kapital

Volumtall og nominell rentefot er hentet direkte fra registrerte regnskaper.

I normaliserte regnskaper er prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital glattet over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.6.7 Leasing

Prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på posten leasing, i likhet med lånt kapital, glattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

6.7 Jordbruksfradrag

Jordbruksfradraget beregnet særskilt for normalisert regnskap. Dette er omtalt i kap. 1.11 Totalkalkylen og skatt.

6.8 Resultater av beregningene

6.8.1.1 Sammendrag av normaliserte regnskaper

Tabell 6.1 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner¹

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Korn, erter og oljefrø	2048	2126	2343	2480	2443	2583	2659
+ Poteter	514	553	561	588	584	599	612
+ Hagebruksprodukter	3410	3550	3858	3836	3770	3811	4106
+ Sum andre planteprodukter	196	213	238	264	289	296	308
= Sum planteprodukter	6168	6443	6999	7167	7085	7290	7684
Ku- og geitmelk	6087	6616	6661	7141	7505	7735	8117
+ Kjøtt og fjørfeslakt	7553	8026	9019	9214	9459	9699	10139
+ Egg	567	657	706	805	833	863	1012
+ Ull	149	137	132	124	117	112	115
+ Pelsdyr	265	235	272	296	448	303	355
+ Andre husdyrproduksjoner	81	84	103	111	101	103	100
= Sum husdyrprodukter	14702	15756	16892	17692	18463	18814	19839
Sum plante- og husdyrprod.	20870	22198	23891	24859	25548	26104	27523
Kjøreinntekter m.v.	455	466	489	505	525	524	517
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	234	229	277	295	313	317	244
= Sum andre inntekter	688	696	766	800	838	841	762
Endringer i buskapsverdi	-62	-35	-48	24	-72	-114	56
+ Medlemsbonus	98	101	5	140	170	139	197
Sum produksjonsinntekter	21595	22959	24614	25823	26484	26971	28538
Sum direkte tilskudd	8430	8692	9011	9317	9661	10020	10509
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	30025	31651	33625	35140	36146	36990	39047
Handelsgjødsel og kalk	1139	1192	1164	1669	1143	1378	1540
+ Innkjøpt kraftfôr	4501	4683	5326	5718	5829	5894	6375
+ Annet innkjøpt fôr	403	334	372	368	384	459	476
+ Såfrø og planter	699	763	802	784	815	812	816
+ Sum energi og smøremidler	2109	1832	2228	2073	2481	2511	2380
+ Andre kostnader	3702	3878	4059	4248	4124	4300	4517
+ Sum vedlikehold	1528	1573	1633	1576	1680	1603	1781
Sum ikke-varige prod.midler	14081	14254	15584	16436	16454	16956	17885
Sum leasing av maskiner	564	725	878	926	971	1099	1215
+ Kapitalslit	5295	5359	5599	5672	5846	5946	5960
Sum kapitalkostnader	5859	6084	6477	6598	6817	7046	7176
Sum kostnader (B)	19941	20338	22061	23034	23271	24002	25060
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	10084	11313	11564	12106	12874	12989	13987
Realrente lånt kapital (C)	793	1218	1490	871	503	985	1339
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	9292	10095	10074	11235	12371	12003	12648

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 6.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. Kroner¹⁾

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Korn, erter og oljefrø	2784	2928	3053	3136	3264	3270	3433
+ Poteter	646	650	718	727	781	790	852
+ Hagebruksprodukter	4072	4196	4528	4934	5155	4998	5196
+ Sum andre planteprodukter	326	337	336	344	375	371	389
= Sum planteprodukter	7827	8111	8636	9140	9574	9430	9871
Ku- og geitmelk	8161	8705	9422	9486	9243	9580	9189
+ Kjøtt og fjørfeslakt	10876	11174	11716	12308	12608	12697	12237
+ Egg	973	1028	1042	1048	1112	1119	1149
+ Ull	118	119	128	149	133	129	125
+ Pelsdyr	373	414	371	343	294	216	227
+ Andre husdyrproduksjoner	100	128	137	184	194	223	222
= Sum husdyrprodukter	20602	21568	22817	23518	23584	23964	23148
Sum plante- og husdyrprod.	28429	29679	31453	32658	33158	33394	33018
Kjøreinntekter m.v.	513	524	531	554	566	568	574
+ Arbeidsinnt. v/investeringer	194	199	216	248	277	265	264
= Sum andre inntekter	707	724	747	802	842	833	838
Endringer i buskapsverdi	-97	103	191	219	116	-239	-136
+ Medlemsbonus	203	189	203	248	238	222	236
Sum produksjonsinntekter	29242	30694	32594	33926	34354	34210	33955
Sum direkte tilskudd	10614	10770	10756	10509	10269	12081	11709
Sum inntekter inkl. tilsk. (A)	39856	41464	43350	44435	44624	46291	45665
Handelsgjødsel og kalk	1613	1718	1808	1866	1598	1795	1855
+ Innkjøpt kraftfôr	6773	7057	7198	7276	7431	7762	7738
+ Annet innkjøpt fôr	552	574	617	574	572	820	595
+ Såfrø og planter	899	931	940	1040	1062	1151	1133
+ Sum energi og smøremidler	2458	2448	2370	2452	2716	3220	3091
+ Andre kostnader	4573	4849	5039	5216	5220	5310	5311
+ Sum vedlikehold	1911	2087	2301	2373	2272	2295	2312
Sum ikke-varige prod.midler	18780	19664	20272	20797	20869	22351	22036
Sum leasing av maskiner	1308	1398	1487	1603	1737	1887	2072
+ Kapitalslit	6088	6147	6248	6474	6624	6788	6902
Sum kapitalkostnader	7396	7546	7736	8077	8361	8675	8974
Sum kostnader (B)	26176	27210	28008	28874	29231	31026	31010
Vederlag, arbeid og kapital (A-B)	13679	14254	15342	15561	15393	15265	14655
Realrente lånt kapital (C)	1432	1332	833	310	393	271	854
Vederlag, arbeid og egenkap. (A-B-C)	12247	12922	14509	15251	15000	14993	13801

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.8.2 Jordbrukets økonomiske resultat ifølge normaliserte regnskaper

I tabell 6.3 er de ulike målene for jordbrukets økonomiske resultat gjengitt. Alle resultatmål er regnet i løpende priser.

Tabell 6.3 Det økonomiske resultat i jordbruket iflg. normaliserte regnskaper¹⁾

	Jordbruket totalt. Mill. kr.				Per årsverk. Kroner				
	Direkte tilsk.	Vederlag til arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag til arb. og egenkapital	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
					Nivå	Endring	Nivå	Endring	
2005	8393	10259	494	1122	9630	161552	2556	151656	3196
2006	8430	10084	504	1296	9292	165315	3763	152322	666
2007	8692	11313	581	1799	10095	193059	27744	172271	19949
2008	9011	11564	917	2407	10074	206127	13068	179568	7297
2009	9317	12106	938	1809	11235	225439	19312	209216	29648
2010	9661	12874	1246	1749	12371	250469	25030	240679	31463
2011	10020	12989	929	1914	12003	258222	7753	238631	-2048
2012	10509	13987	728	2067	12648	284291	26069	257078	18447
2013	10614	13679	708	2141	12247	284396	105	254615	-2463
2014	10770	14254	877	2210	12922	299140	14744	271184	16569
2015	10756	15342	1194	2027	14509	325047	25907	307397	36213
2016	10509	15561	1533	1844	15251	332855	7808	326220	18823
2017	10269	15393	1514	1907	15000	332459	-396	323977	-2243
2018*	12081	15265	1655	1926	14993	334386	1927	328439	4462
2019**	11709	14655	1430	2284	13801	325663	-8723	306691	-21748

* Foreløpige tall ** Budsjett

1)Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 6.4 Det økonomiske resultatet i jordbruket ifølge normaliserte regnskaper i faste 2017-kroner¹⁾

	Jordbruket totalt, mill. kr.				Pr. årsverk. Kroner			
	Vederl. arbeid og kapital	Effekt av finansiering	Renter lånt kapital	Vederlag arbeid og egenkapital	Nivå	Endring	Nivå	Endring
2006	12 635	631	1 624	11 643	207 135	4 715	190 855	834
2007	14 075	723	2 238	12 559	240 185	34 516	214 323	24 819
2008	13 864	1 099	2 886	12 077	247 118	15 667	215 278	8 748
2009	14 207	1 101	2 123	13 185	264 559	22 663	245 520	34 793
2010	14 747	1 427	2 003	14 171	286 911	28 672	275 696	36 041
2011	14 687	1 050	2 164	13 573	291 987	8 767	269 835	-2 316
2012	15 715	818	2 322	14 210	319 411	29 289	288 836	20 726
2013	15 048	779	2 355	13 473	312 865	116	280 103	-2 710
2014	15 361	945	2 382	13 925	322 362	15 889	292 236	17 855
2015	16 186	1 260	2 138	15 307	342 925	27 332	324 304	38 205
2016	15 846	1 561	1 878	15 531	338 959	7 951	332 203	19 168
2017	15 393	1 514	1 907	15 000	332 459	-396	323 977	-2 243
2018*	14 857	1 611	1 874	14 592	325 440	1 875	319 652	4 343
2019**	13 941	1 360	2 173	13 129	309 806	-8 298	291 757	-20 689

¹⁾ Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

6.9 Sammenligning med fjorårets beregninger

6.9.1 Nærmere om utviklingen i normalårsavlingene

Mange av de samme kommentarene som er gitt i kapittel 4, vil også gjelde som forklaring på utviklingen i normaliserte regnskaper.

Normalisering av avlingene er en av de viktigste forskjellene mellom totalkalkylen og normaliserte regnskaper. Tabell 6.6 viser de to siste års normalårsavlinger. Tallene for 2018 ble brukt i fjorårets beregninger, mens tallene for 2019 er brukt i årets beregninger. Denne endringen påvirker resultatene i hele normaliseringsperioden.

Tabell 6.5 Normalårsavlinger og stigningskoeffisienter i 2018 og 2019. Kg/da

	2018		2019	
	Normalårsavling	Stigningskoeffisient	Normalårsavling	Stigningskoeffisient
Hvete	485	5,1	473	4,1
Bygg	410	4,2	414	4,7
Havre	426	4,2	406	3,7
Poteter	2 701	19,1	2 804	30,5
Hodekål (lagr.)	4 036	-58,6	4 093	-43,6
Løk	2 779	8,2	2 690	2,8
Gulrot	3 235	-2,2	3 221	-1,2

Tabell 6.7. Sammenligning mellom resultater som er beregnet for 2017 og 2018.
Normaliserte regnskaper. Mill kroner ^{1) 2)}

	Året 2017			Året 2018		
	Utført 2018	Utført 2019	Differanse	Utført 2018	Utført 2019	Differanse
Korn, erter og oljefrø	3 344	3 264	-80	3 386	3 270	-116
Poteter	782	781	-1	823	790	-33
Hagebruksprodukter	4 976	5 155	179	5 122	4 998	-124
Andre planteproduksjoner	368	375	7	361	371	10
Sum planteproduksjoner	9 470	9 574	104	9 693	9 430	-263
Melk	9 233	9 243	10	9 207	9 580	373
Kjøtt	12 627	12 608	-19	12 589	12 697	108
Egg	1 115	1 112	-3	1 142	1 119	-23
Ull	133	133	0	134	129	-5
Pelsdyr	299	294	-5	275	216	-59
Andre husdyrproduksjoner	186	194	8	193	223	30
Sum husdyrprod.	23 594	23 584	-10	23 542	23 964	422
Sum pl.- og husdyrpr.	33 063	33 158	95	33 235	33 394	159
Kjøreinntekter m.v.	566	566	0	572	568	-4
Arbeidsinntekter ved invest.	281	277	-4	283	265	-18
Sum andre inntekter	847	842	-5	856	833	-23
Endringer i buskapsverdien	100	116	16	156	-239	-395
Medlemsbonus	241	238	-3	231	222	-9
Sum produksjonsinntekter	34 251	34 354	103	34 477	34 210	-267
Direkte tilskudd	10 263	10 269	6	10 614	12 081	1 467
Sum inntekter	44 514	44 624	110	45 092	46 291	1 199
Handelsgjødsel og kalk	1 584	1 598	14	1 721	1 795	74
Innkjøpt kraftfôr	7 418	7 431	13	7 662	7 762	100
Annet innkjøpt fôr	572	572	0	563	820	257
Såfrø og planter	1 069	1 062	-7	1 054	1 151	97
Energi og smøremidler	2 472	2 716	244	2 601	3 220	619
Andre kostnader	5 231	5 220	-11	5 417	5 310	-107
Vedlikehold	2 366	2 272	-94	2 369	2 295	-74
Sum ikke-varige prod.midler	20 712	20 869	157	21 387	22 351	964
Leasing av maskiner	1 730	1 737	7	1 861	1 887	26
Kapitalslit	6 835	6 624	-211	6 983	6 788	-195
Sum kapitalkostnader	8 565	8 361	-204	8 844	8 675	-169
Sum kostnader	29 277	29 231	-46	30 231	31 026	795
Vederlag til arbeid og kapital	15 237	15 393	156	14 860	15 265	405
Realrente lånt kapital	342	393	51	459	271	-188
Vederlag til arb. og egenkap.	14 895	15 000	105	14 401	14 993	592

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteliggingen

7 Utvalg av tabeller fra Normaliserte regnskaper

Nedenfor er tabeller gjengitt hvor tallene avviker fra de registrerte regnskaper.

Tabell 7.1. Korn, erter og oljefrø, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	158 355	318,77	504 788	123 240	332,84	410 192	181 060	332,84	602 640
Hvete. Salg, førkornkvalitet	174 057	278,76	485 201	135 460	289,21	391 764	199 013	289,21	575 565
Hvete. Salg, såkornkvalitet	16 561	376,10	62 286	12 889	387,50	49 945	18 936	387,50	73 377
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	348 973	301,53	1 052 275	271 589	313,67	851 901	399 009	313,67	1 251 582
Rug. Salg, matkornkvalitet	24 149	278,38	67 226	9 592	300,30	28 805	14 563	300,30	43 733
Rug og rughvete førkorn.Salg	16 784	237,41	39 847	6 667	256,14	17 077	10 122	256,14	25 926
Rug/rughvete. Salg/hjemmeffb.	40 933	261,58	107 073	16 259	282,19	45 882	24 685	282,19	69 659
Bygg. Salg	513 640	269,65	1 385 030	565 842	278,10	1 573 607	508 666	278,10	1 414 600
Bygg. Salg, såkornkvalitet	28 418	327,50	93 069	31 306	338,50	105 971	28 143	338,50	95 264
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	542 058	272,68	1 478 099	597 148	281,27	1 679 578	536 809	281,27	1 509 864
Havre. Salg	256 038	241,86	619 254	266 333	250,64	667 537	219 603	250,64	550 413
Havre. Salg, såkornkvalitet	12 257	317,50	38 916	12 749	325,50	41 498	10 513	325,50	34 220
Havre. Salg og hjemmeforbruk	268 295	245,32	658 170	279 082	254,06	709 035	230 116	254,06	584 633
Erter til modning. Salg	3 762	348,21	13 100	2 706	360,03	9 742	4 000	360,03	14 401
Erter til modning. Såvare	60	405,43	243						
Sum erter til modning	3 822	349,11	13 343	2 706	360,01	9 742	4 000	360,03	14 401
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 204 081	274,81	3 308 960	1 166 784	282,50	3 296 138	1 194 619	287,13	3 430 139
Korreksjon for vann/kvalitet			-80 970			-79 620			-82 295
Oljefrø	6 902	503,07	34 722	10 249	510,60	52 331	16 500	510,60	84 249
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 210 983	269,43	3 262 712	1 177 033	277,72	3 268 849	1 211 119	283,38	3 432 093
Lokale tillegg			900			900			900
Korn, erter og oljefrø			3 263 612			3 269 749			3 432 993

Tabell 7.2. Poteter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	67 107	542,67	364 170	62 223	564,00	350 938	66 043	565,00	373 143
Salg. Poteter til potetmel	40 739	70,00	28 517	36 234	75,33	27 295	39 232	87,00	34 132
Salg. Poteter til mos/flakes	13 416	264,67	35 508	12 803	272,33	34 866	13 173	283,00	37 280
Salg. Poteter til pommes fr.	52 629	264,67	139 293	56 004	272,33	152 516	59 202	283,00	167 542
Salg. Poteter til chips	46 736	264,67	123 696	48 442	272,33	131 922	52 500	283,00	148 575
Salg. Vakuump. pot. mm.	8 718	264,67	23 074	9 783	272,33	26 642	8 574	283,00	24 264
Sum poteter til mos/chips mv	121 499	264,67	321 571	127 032	272,33	345 946	133 449	283,00	377 661
Hjemmebruk. Matpoteter	147	519,67	764	121	540,00	653	115	540,00	621
Salg settepoteter	10 448	588,00	61 434	10 200	609,33	62 152	10 200	619,00	63 138
Sum poteter (uten tilskudd)	251 783	308,38	776 456	248 010	317,32	786 984	263 739	321,79	848 695
Distr.tilsk. for Nord-Norge			4 536			3 515			3 800
Poteter			780 992			790 499			852 495

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	8 581	11,73	100 655	8 245	12,71	104 794	8 330	13,82	115 121
Sommerkål	3 131	7,10	22 230	3 184	7,45	23 721	2 976	7,78	23 153
Vinterkål	15 387	5,94	91 399	14 983	6,25	93 644	14 842	6,45	95 731
Sum hodekål	18 518	6,14	113 629	18 167	6,46	117 365	17 818	6,67	118 884
Gulrot	48 920	8,53	417 288	48 008	8,91	427 751	48 499	9,16	444 251
Purre	2 861	15,88	45 433	2 858	16,58	47 386	2 979	17,35	51 686
Løk	20 496	7,14	146 341	20 691	7,60	157 252	20 476	8,07	165 241
Salatagurk (slangeagurk)	15 441	20,36	314 379	15 763	21,23	334 648	15 284	22,38	342 056
Tomater	11 114	20,63	229 282	10 770	18,77	202 153	10 589	17,88	189 331
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	125 931	10,86	1 367 007	124 502	11,18	1 391 349	123 975	11,51	1 426 570
Rosenkål	1 783	20,25	36 106	1 809	20,61	37 283	1 746	20,93	36 544
Kinakål	2 813	13,27	37 329	2 372	14,61	34 655	2 566	15,28	39 208
Rødkål, broccoli mv.	5 114	16,22	82 949	4 285	16,90	72 417	5 117	18,11	92 669
Bønner	854	4,53	3 869	1 109	4,64	5 146	986	4,75	4 684
Hageerter	3 548	3,08	10 928	1 941	3,15	6 114	3 071	3,23	9 919
Knollselleri	2 800	12,56	35 168	3 261	14,04	45 784	2 533	14,16	35 867
Stilkselleri	1 035	18,18	18 816	1 288	18,76	24 163	1 076	19,20	20 659
Agurker, friland	2 305	6,81	15 697	2 167	6,79	14 714	1 974	7,09	13 996
Rødbeter	6 306	8,31	52 403	6 491	9,28	60 236	6 529	10,02	65 421
Persillerot	250	54,58	13 645	258	48,92	12 621	246	52,21	12 844
Reddiker	102	63,02	6 428	108	64,81	6 999	162	66,92	10 841
Kruspersille	31	106,56	3 303	24	109,00	2 616	28	109,77	3 074
Kålrot til mat	12 168	7,21	87 731	11 544	7,85	90 620	12 057	8,56	103 208
Sum andre grønns. (u/salat)	39 109	10,34	404 372	36 657	11,28	413 368	38 091	11,79	448 934
Hodesalat/Rapidsalat	4 151	77,23	320 582	2 334	78,68	183 639	3 010	79,42	239 054
Issalat/Isbergsalat	11 800	17,92	211 456	11 268	19,55	220 289	10 403	20,25	210 661
Annen salat friland	14 912	22,31	332 687	16 583	22,71	376 600	13 594	23,76	322 993
Andre veksthusgrønnsaker			31 504			30 130			45 151
Urter i veksthus	1 266	57,71	73 061	1 575	56,36	88 767	1 333	56,54	75 368
Kjøkkenhager/uspes.vekster			299 078			268 383			345 723
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 672 740			1 581 176			1 687 884
Sum grønnsaker			3 039 747			2 972 525			3 114 454
Epler	12 712	10,42	132 459	13 121	10,23	134 228	13 514	10,13	136 897
Pærer	278	16,01	4 451	268	16,07	4 307	277	15,70	4 349
Plommer	1 520	24,39	37 073	1 482	22,86	33 879	1 454	27,13	39 447
Surkirsebær	104	40,02	4 162	101	40,41	4 081	96	41,23	3 958
Søtkirsebær (moreller)	494	68,32	33 750	500	68,73	34 365	513	69,92	35 869
Sum frukt	15 108	14,03	211 895	15 472	13,63	210 860	15 854	13,91	220 520
Jordbær	8 149	47,97	390 908	7 866	48,22	379 299	7 707	46,70	359 917
Bringebær	2 839	58,73	166 734	2 856	60,65	173 216	2 866	61,02	174 883
Solbær	667	9,82	6 550	666	9,68	6 447	662	9,56	6 329

A Kvantumsenhet: Ant. potter Prisenhet: Kr/potte

Tabell 7.3. Hagebruksprodukter, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Andre bær	194	54,30	10 534	131	55,87	7 319	115	56,87	6 540
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	11 936	48,34	577 032	11 606	48,99	568 587	11 437	48,09	549 975
Snittblomster	72 547	2,80	203 132	67 477	2,89	195 009	66 803	3,01	201 077
Blomstrende potteplanter	23 296	18,16	423 055	20 176	19,20	387 379	19 975	19,94	398 302
Dekorasjonsplanter	1 506	16,40	24 698	1 203	16,40	19 729	1 213	16,96	20 572
Utplantingsplanter	46 919	7,54	353 769	38 529	8,06	310 544	36 988	8,72	322 535
Sum blomster, store gartneri	144 268	6,96	1 004 654	127 385	7,16	912 661	124 979	7,54	942 486
Blomsterprod. i små gartneri	1 443	6,96	10 043	1 274	7,16	9 122	1 250	7,54	9 425
Sum blomster i gartnerier			1 014 697			921 783			951 911
Planteskoler	30 961	6,96	215 489	30 078	7,16	215 358	28 581	7,54	215 501
Sum blomster	176 672	6,96	1 230 186	158 737	7,16	1 137 141	154 810	7,54	1 167 412
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			95 804			109 331			144 000
Hagebruksprodukter			5 154 664			4 998 444			5 196 361

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Kr/1000 stk Prisenhet: Kr/stykk

Tabell 7.4. Andre planteprodukter, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	86 135	320,70	276 235	78 157	356,18	278 380	77 413	385,78	298 644
Rundballer. Salg	43 068	64,00	27 564	39 076	63,32	24 743	38 665	73,90	28 573
Sum innenl. salg av stråfôr	129 203	235,13	303 799	117 233	258,56	303 123	116 078	281,89	327 217
Høy. Eksport	237	83,60	198	99	389,20	385	200	200,00	400
Halm. Eksport	44	185,40	82	335	136,60	458	150	120,00	180
Sum eksport av stråfôr	281	99,64	280	434	194,24	843	350	165,71	580
Stråfôr	129 484		304 079	117 667		303 966	116 428		327 797
Engfrø	2 232	31,55	70 420	1 957	34,34	67 203	1 775	34,21	60 723
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	101,00	101	1	136,00	136	1	136,00	136
Sum andre frø til modning	2 233		70 521	1 958		67 339	1 776		60 859
Sum andre planteprodukter			374 600			371 305			388 656

A Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

Tabell 7.5. Pelsdyr, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr	Antall skinn	Kr/skinn	1000 kr
Reveskinn. Eksport	109 456	761,38	83 338	78 318	789,65	61 844	85 000	843,19	71 671
Reveskinn. Innenl. salg m.v.	2 000	761,58	1 523	2 000	789,65	1 579	2 000	843,19	1 686
Sum reveskinn	111 456	761,39	84 861	80 318	789,65	63 423	87 000	843,18	73 357
Minkskinn. Eksport	707 218	292,25	206 684	533 940	280,96	150 016	520 000	289,36	150 467
Minkskinn. Innenl. salg m.v.	10 000	292,25	2 923	10 000	280,96	2 810	10 000	289,36	2 894
Sum minkskinn	717 218	292,25	209 607	543 940	280,96	152 826	530 000	289,36	153 361
Pelsdyr			294 468			216 249			226 718

Tabell 7.6. Direkte tilskudd, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017	Foreløpig regnskap 2018	Budsjett 2019
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	417 642	420 956	478 341
BU-invest. Grøfting	39 059	69 300	95 000
Tekniske miljøinvest.	30 457	41 200	35 000
Tilsk. til sær. kult.l.tilt.	45 225	42 402	45 000
Organisert beitebruk	9 301	8 830	15 000
Rentestøtte	27 889	30 185	37 000
Tilskudd til verdensarven	4 597	5 049	7 500
Utvalgte kulturlandskap	13 520	17 578	25 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	587 690	635 500	737 841
Sum fondsutbetalinger	587 690	635 500	737 841
Areal kult.landsk.tillegg	3 008 784	3 066 496	3 447 500
Produksjonstillegg husdyr	2 193 714	2 528 531	2 442 800
Driftstilskudd i melkeprod.	1 374 664	1 579 092	1 601 600
Tilskudd til økolog. jordb.	108 893	108 558	121 900
Beitetilskudd	852 017	822 505	917 200
Regionale miljøprogram	419 716	431 982	493 159
Sum dir. tilsk. (underpost)	7 957 788	8 537 164	9 024 159
Fremme av norsk engfrøavl	6 048	8 250	8 300
Inseminering m.v.	66 144	67 668	74 500
Sum utviklingstiltak	72 192	75 918	82 800
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 133 744	1 119 644	1 176 600
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 516	9 516
Refusj. utgifter under sykd.	138 409	139 998	153 200
Sjukelønnsordning	73 000	50 200	50 200
Landbruksvikar avløserlag	51 377	51 452	56 375
Tidligpensjonsordning	73 145	70 937	72 500
Sum velferdsordninger	1 479 191	1 441 747	1 518 391
Sum utbet. jordbruksavt.	10 096 861	10 690 329	11 363 191
Erst. tilt. pl./dyresykdom	66 625	31 282	62 500
Driftsplanlag m.v.	759	759	759
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	46 998	42 954	45 104
Tilskudd til erstatning m.m.	57 240	1 314 702	236 797
Sum andre ordninger	172 575	1 390 650	346 113
Sum direkte tilskudd	10 269 436	12 080 979	11 709 304

Tabell 7.7. Energi og smøremidler, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	5 227	906,50	47 383	4 840	1 079,00	52 224	4 637	1 059,41	49 125
Bioenergi i veksthusA	80 624	300,00	24 187	77 476	308,20	23 878	84 056	315,40	26 511
Gass i veksthusA	225 199	355,44	80 045	215 581	463,26	99 870	231 428	441,65	102 210
Fyringsolje. Korntørker	5 995	858,45	51 464	5 681	979,77	55 661	5 738	962,11	55 206
Bensin	3 227	1 171,20	37 795	3 170	1 244,26	39 443	3 116	1 198,80	37 355
Diesel (brænselolje)	134 075	828,90	1 111 348	133 963	946,04	1 267 344	134 014	928,99	1 244 977
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 950	4 151,47	122 468	2 813	4 062,37	114 274	2 680	4 305,87	115 397
Elektrisk lys og kraft			1 241 012			1 567 049			1 460 662
Sum energi og smøremidler			2 715 702			3 219 743			3 091 443

A Kvantumsenhet: 1000 kWh

Prisenhet: Kr/1000 kWh

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	7 901	81,64	6 450	7 713	81,51	6 287	7 822	83,34	6 519
Ensileringsmidler	11 381	770,72	87 716	10 398	864,06	89 845	10 186	924,21	94 140
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	558	18,36	10 245	3 194	19,31	61 676	700	19,08	13 356
Plantevernmidler			387 750			323 963			381 432
Frakt. Korn og oljefrø	373 851	12,92	48 302	363 403	13,00	47 242	373 200	13,22	49 337
Frakt. Handelsgjødsel	443 079	22,37	99 117	461 741	22,25	102 737	452 225	22,76	102 926
Frakt. Poteter	61 619	23,00	14 172	59 151	24,00	14 196	66 043	25,00	16 511
Frakt. Grønnsaker	191 501	45,30	86 750	174 793	47,50	83 027	186 184	48,50	90 299
Frakt. Bær	7 109	54,03	3 841	7 830	56,59	4 431	6 779	57,89	3 924
Frakt. Blomster	141 387	6,26	88 508	124 854	6,56	81 904	125 266	6,71	84 053
Frakt. Frukt	12 945	51,50	6 667	14 065	53,90	7 581	12 419	55,20	6 855
Sum frakt. Hagebruksprod.			185 766			176 943			185 131
Fiberduk	9 443	0,82	7 743	9 408	0,85	7 997	9 460	0,88	8 325
Fiberduk inkl. inv.avgift	9 443	0,82	7 743	9 408	0,85	7 997	9 460	0,88	8 325
Plastfolie i hagebruket	7 022	811,19	5 696	6 913	991,55	6 855	6 850	1 147,21	7 858
Plastfolie i jordbruket	74 481	4 874,88	363 086	78 981	5 199,29	410 645	79 940	5 304,24	424 021
Plastfolie inkl. inv.avgift	81 503	4 524,77	368 782	85 894	4 860,64	417 500	86 790	4 976,14	431 879
Embal./sortering. Grønnsaker	16 981	14,45	245 379	15 482	13,64	211 121	16 641	13,43	223 564
Emballasje. Frukt og bær	25 556	1,76	45 077	27 756	1,80	50 059	26 550	1,77	46 947
Emballasje. Blomster	20 410	2,07	42 201	18 021	2,07	37 226	17 681	2,11	37 351
Sum emballasje. Hagebrukspr.			332 657			298 406			307 862
Torv- og plastpotter	11 832	712,74	8 433	10 365	717,73	7 439	10 006	719,44	7 199
Dyrkingstorv	76	456,23	34 673	76	478,49	36 365	76	50,86	3 865
Avrenspotet	5 622	0,32	1 799	5 341	0,32	1 709	6 006	0,32	1 922
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 593 605			1 592 305			1 610 404
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/kg								
B Kvantumsenhet: Kv.indeks	Prisenhet: Pr.ind.frakt								
C Kvantumsenhet: 1000 m2	Prisenhet: Kr/m2								
D Kvantumsenhet: Daa	Prisenhet: Kr/daa								
E Kvantumsenhet: Antall kart.	Prisenhet: Kr/kartong								
F Kvantumsenhet: 1000 m3	Prisenhet: Kr/m3								

Tabell 7.8. Andre kostnader, normaliserte regnskaper (forts.)

	Revidert regnskap 2017		Foreløpig regnskap 2018		Budsjett 2019	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Sum sosiale ordninger	82 516		59 716		59 716	
Andre kostnader	5 219 584		5 309 504		5 310 673	

Tabell 7.9. Leasing av maskiner, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	41 744	407,83	1 702 446	46 321	400,49	1 855 110	51 706	386,57	1 998 799
Leasing, rentedel	4 785	3,25	155 513	5 049	3,36	169 646	5 370	3,66	196 542
Leasing, effekt finansiering			-120 892			-137 733			-123 233
Sum leasing av maskiner			1 737 067			1 887 023			2 072 108

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

Tabell 7.10 Realrente. Lånt kapital, normaliserte regnskaper

	Revidert regnskap 2017			Foreløpig regnskap 2018			Budsjett 2019		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 324	2,72	117 613	4 272	2,70	115 344	4 173	3,12	130 198
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	55 405	3,23	1 789 582	56 239	3,22	1 810 896	58 043	3,71	2 153 395
Sum nedbetalingslån	59 729	3,19	1 907 195	60 511	3,18	1 926 240	62 216	3,67	2 283 593
Sum rentebærende utlån	59 729	3,19	1 907 195	60 511	3,18	1 926 240	62 216	3,67	2 283 593
Investeringslån LUF	218			157			106		
Rentekostnader lånt kapital	59 947	3,18	1 907 195	60 668	3,18	1 926 240	62 322	3,66	2 283 593
Effekt av finansiering			-1 514 466			-1 654 779			-1 429 854
Realrente lånt kapital			392 729			271 461			853 739

8 Volum og prisindekser

Tabell 7.11 Prisindekser, normaliserte regnskaper. 2017= 100

Postnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	77,0	81,5	84,6	91,4	93,2	95,5	97,9	100,0	103,6	103,6
Korn, erter og oljefrø	76,6	81,3	84,4	91,3	93,2	95,4	97,9	100,0	103,6	103,6
Sum salg av matpoteter	70,5	77,4	81,9	84,3	87,5	89,6	95,4	100,0	103,9	104,1
Poteter	74,0	78,7	83,1	87,1	90,5	92,8	95,9	100,0	103,5	106,0
Sum grønnsaker	73,8	75,9	82,7	84,6	87,1	90,8	94,9	100,0	103,5	107,4
Sum frukt	95,2	95,6	95,1	97,3	99,9	102,9	101,5	100,0	97,9	100,5
Sum hagebær	83,8	85,5	88,4	89,5	89,9	91,5	94,3	100,0	101,3	99,4
Sum blomster	92,7	94,0	100,6	99,4	94,7	99,9	107,3	100,0	102,9	108,3
Hagebruksprodukter	81,7	83,3	89,0	90,3	90,2	94,1	98,3	100,0	103,2	107,3
Sum planteprodukter	79,2	82,2	86,8	90,5	91,3	94,2	97,6	100,0	103,6	106,3
Sum kumelk	79,6	84,1	85,0	85,9	93,1	99,4	101,1	100,0	102,3	99,5
Sum geitmelk	79,3	83,8	84,6	85,6	92,8	99,4	101,2	100,0	102,4	99,6
Ku- og geitmelk	80,7	84,9	85,6	86,8	93,6	99,4	100,9	100,0	101,8	99,7
Sum storfe	76,3	79,1	85,6	90,4	92,7	95,8	98,3	100,0	98,1	99,1
Sum sau/lam	98,8	103,6	111,7	121,5	127,7	131,5	118,9	100,0	103,6	104,0
Sum gris	91,0	93,9	95,8	92,2	95,4	106,2	105,6	100,0	98,0	94,1
Sum fjørfeslakt	88,9	91,8	97,3	101,0	103,0	101,5	102,5	100,0	101,9	102,3
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	85,6	88,5	93,5	95,7	98,6	103,4	103,3	100,0	99,2	98,5
Kjøtt og fjørfeslakt	81,1	83,5	87,8	89,9	93,7	98,1	100,2	100,0	99,4	98,6
Egg	88,0	92,4	99,9	96,0	95,8	97,0	96,3	100,0	99,6	99,2
Pelsdyr	100,5	118,2	124,9	129,2	122,1	113,4	98,2	100,0	98,4	102,4
Sum birøkt	47,6	50,0	55,9	61,5	67,1	79,2	96,8	100,0	102,1	103,0
Sum andre husdyrprodukter	85,5	93,2	98,9	97,8	97,4	97,9	97,0	100,0	99,7	100,2
Sum husdyrprodukter	81,2	84,8	87,7	89,2	93,9	98,6	100,2	100,0	100,4	99,2
Sum plante- og husdyrprod.	80,6	84,0	87,4	89,6	93,2	97,4	99,5	100,0	101,3	101,2
Sum inntekter ekskl. tilsk.	73,3	75,6	78,7	81,8	86,4	93,0	97,8	100,0	94,1	95,1
Sum inntekter inkl. tilsk.	80,8	84,1	87,4	89,6	93,2	97,3	99,5	100,0	101,3	101,3
Sum handelsgjødsel	85,1	94,4	109,6	108,8	107,6	112,0	115,6	100,0	107,2	114,3
Kalk	103,7	88,7	86,0	91,2	95,6	96,9	99,0	100,0	101,6	107,2
Handelsgjødsel og kalk	84,9	91,1	104,1	107,6	107,3	110,9	114,4	100,0	106,8	113,7
Innkjøpt kraftfôr	86,2	86,4	88,4	92,7	96,1	97,9	98,7	100,0	102,1	102,5
Annet innkjøpt fôr	79,6	79,0	82,9	89,0	94,5	99,4	101,0	100,0	102,1	92,9
Sum innkjøpt fôr	85,7	85,9	88,0	92,4	96,0	98,0	98,9	100,0	102,1	101,6
Såfrø og planter	83,7	83,2	82,2	86,6	90,7	96,4	98,7	100,0	105,9	107,0
Sum energi og smøremidler	90,5	93,4	88,9	92,7	94,5	88,9	91,7	100,0	117,8	114,5
Sum andre kostn. v/pl.prod.	86,8	89,0	92,4	96,2	99,6	99,9	100,6	100,0	102,7	104,5
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	79,5	83,6	84,5	85,6	89,5	92,4	95,5	100,0	104,3	108,2
Andre kostnader	82,2	85,8	88,1	90,9	95,0	95,7	98,2	100,0	102,2	105,2
Sum vedlikehold	82,0	84,3	86,6	88,5	91,7	94,7	97,4	100,0	103,6	106,7
Sum ikke-varige prod.midler	84,9	87,0	88,9	92,5	95,7	96,8	98,8	100,0	104,9	105,9
Sum leasing av maskiner	91,0	94,5	96,4	97,6	97,8	97,3	98,2	100,0	98,0	96,5
Kapitalslit. Sum driftsb.	87,3	88,4	89,0	90,9	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	87,3	88,4	89,1	91,0	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Kapitalslit	87,3	88,4	89,0	90,9	92,8	94,8	98,2	100,0	102,7	105,1
Sum kapitalkostnader	88,1	89,5	90,4	92,1	93,7	95,3	98,2	100,0	101,8	103,3
Sum kostnader	85,8	87,7	89,4	92,4	95,1	96,4	98,6	100,0	104,0	105,1
Vederlag, arbeid og kapital	83,4	90,8	97,6	96,5	100,2	106,1	103,7	100,0	107,6	103,2
Vederlag, arbeid og egenkap.	35,8	37,9	44,0	40,1	53,7	91,7	106,4	100,0	87,5	59,7

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

Tabell 7.12 Volumindekser, normaliserte regnskaper. 2017 = 100

Postnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019**
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	96,9	96,7	95,6	93,1	95,7	97,7	97,3	100,0	96,1	100,0
Korn, erter og oljefrø	97,7	97,4	96,5	93,4	96,3	98,0	98,1	100,0	96,7	101,5
Sum salg av matpoteter	106,1	100,8	94,6	93,4	88,1	99,5	97,4	100,0	92,7	98,4
Poteter	101,1	97,5	94,2	94,9	92,0	99,1	97,0	100,0	97,8	103,0
Sum grønnsaker	73,0	73,3	75,4	73,9	77,6	84,2	92,8	100,0	94,4	95,4
Sum frukt	100,6	99,8	99,4	98,2	98,0	98,0	98,7	100,0	101,7	103,6
Sum hagebær	95,0	93,3	97,5	102,1	105,8	106,2	103,1	100,0	97,2	95,9
Sum blomster	123,7	120,8	117,6	111,6	112,1	109,1	106,2	100,0	89,9	87,6
Hagebruksprodukter	89,6	88,7	89,5	87,5	90,2	93,4	97,4	100,0	94,0	94,0
Sum planteprodukter	93,5	92,6	92,5	90,3	92,7	95,7	97,8	100,0	95,0	97,0
Sum kumelk	100,7	98,7	102,4	102,0	101,0	102,8	101,9	100,0	101,8	99,9
Sum geitmelk	98,4	96,4	96,1	93,8	92,1	100,5	101,9	100,0	101,0	99,0
Ku- og geitmelk	100,7	98,7	102,3	101,9	100,8	102,7	101,9	100,0	101,8	99,9
Sum storfe	97,8	95,2	90,7	97,0	91,3	93,1	95,7	100,0	104,4	101,2
Sum sau/lam	89,1	85,3	83,1	85,9	88,1	93,2	94,7	100,0	98,3	92,6
Sum gris	93,8	95,3	95,8	92,9	93,9	98,1	100,3	100,0	100,1	95,4
Sum fjørfeslakt	82,0	83,8	90,1	102,8	105,5	92,9	98,0	100,0	97,0	101,6
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	92,7	92,3	91,8	96,1	94,9	95,0	97,6	100,0	101,3	98,7
Kjøtt og fjørfeslakt	92,5	92,1	91,6	95,9	94,5	94,7	97,4	100,0	101,3	98,4
Egg	85,1	84,0	91,1	91,1	96,4	96,6	97,9	100,0	101,0	104,1
Pelsdyr	151,3	87,0	96,6	98,2	115,2	111,1	118,5	100,0	74,6	75,2
Sum birøkt	87,4	74,2	72,9	74,0	76,4	75,2	91,4	100,0	105,6	103,3
Sum andre husdyrprodukter	101,1	85,5	92,3	92,3	100,1	98,9	102,5	100,0	97,6	99,2
Sum husdyrprodukter	96,4	94,2	95,8	98,0	97,4	98,2	99,5	100,0	101,2	99,0
Sum plante- og husdyrprod.	95,6	93,7	94,9	95,8	96,1	97,5	99,0	100,0	99,4	98,5
Sum inntekter ekskl. tilsk.	95,4	93,1	95,0	94,7	95,8	97,6	99,5	100,0	97,7	97,2
Sum inntekter inkl. tilsk.	95,4	93,3	94,9	95,0	95,9	97,5	99,3	100,0	98,3	97,6
Sum handelsgjødsel	84,7	96,9	93,7	94,9	101,9	102,8	102,5	100,0	103,8	102,5
Kalk	84,4	78,8	82,2	85,6	90,2	92,5	98,5	100,0	118,4	100,3
Handelsgjødsel og kalk	84,3	94,7	92,6	93,9	100,2	102,1	102,1	100,0	105,2	102,1
Innkjøpt kraftfôr	91,0	91,8	97,0	98,3	98,8	98,9	99,2	100,0	102,3	101,6
Annet innkjøpt fôr	84,3	101,6	100,4	108,5	106,4	108,7	99,4	100,0	140,4	112,1
Sum innkjøpt fôr	90,6	92,5	97,2	99,0	99,4	99,6	99,2	100,0	105,1	102,5
Såfrø og planter	91,7	91,9	93,4	97,7	96,7	91,8	99,2	100,0	102,4	99,7
Sum energi og smøremidler	100,9	99,0	98,6	97,6	95,4	98,1	98,4	100,0	100,6	99,4
Sum andre kostn. v/pl.prod.	89,2	94,3	97,6	90,8	96,3	102,0	103,3	100,0	97,3	96,7
Sum a. kostn. v/husdyrprod.	94,6	92,8	96,0	99,0	96,6	99,2	100,6	100,0	105,4	100,4
Andre kostnader	96,1	96,0	98,2	96,4	97,8	100,9	101,7	100,0	99,5	96,7
Sum vedlikehold	90,2	83,7	90,6	95,1	100,2	107,0	107,3	100,0	97,5	95,4
Sum ikke-varige prod.midler	92,8	93,4	96,3	97,2	98,5	100,3	100,8	100,0	102,1	99,7
Sum leasing av maskiner	61,4	66,9	72,5	77,1	82,3	88,0	94,0	100,0	110,9	123,5
Kapitalslit. Sum driftsb.	85,8	88,3	90,0	91,7	93,2	95,0	97,2	100,0	101,7	102,7
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	120,5	118,4	115,0	113,2	108,8	105,5	102,6	100,0	96,8	93,8
Kapitalslit	101,1	101,5	101,0	101,1	100,0	99,5	99,5	100,0	99,7	99,1
Sum kapitalkostnader	92,6	94,1	95,0	96,0	96,3	97,1	98,4	100,0	102,0	103,9
Sum kostnader	92,7	93,6	95,9	96,9	97,9	99,4	100,1	100,0	102,1	100,9
Vederlag, arbeid og kapital	100,3	93,0	92,9	92,2	92,5	94,0	97,6	100,0	92,1	92,3
Vederlag, arbeid og egenkap.	160,2	111,0	101,3	86,6	85,2	86,7	94,5	100,0	70,1	74,3

* Foreløpige tall.

** Budsjett.

